19 ވަނަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖި ލީހުގެ ކޮމިޓީ ޔައުމިއްޔ
އިޤު ތިޞ ދީ ކޮމިޓީ އ އި އިޖުތިމ ޢީ ކޮމިޓީގެ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން
14 ޖުލައި 2020
ބައްދަލުވުން ބޭއްވުނު ތަ ން: ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އ އިމ ރ ތް (ކޮ މިޓީކުރ ކޮޓަރި)10
ފެށުނު ގަޑި: 14:00

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
}ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރު؛ ކެނދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޢީސާ{
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
.` އިޖުތިމާޢީ ކޮމިޓީއާއި އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ ގުޅިގެން ވަޒީފާއާ ބެހޭ ގާނޫނަށް އިޞްލާޙު ކުރުމަށް
އުފައްދާފައިވާ ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުމަށް، ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުމަށް ވަޑައިގެންނެވި ހުރިހާ
މެންބަރުންނަށް އަޅުގަނޑު މަރުޙަބާ ދަންނަވަން. އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ފަސް ފަރާތެއް ކޮމިޓީއަށް ހާޒިރުކުރަން.
އަޅުގަނޑު އެ ބޭފުޅުން ކޮމިޓީއަށް ހާޒިރުކުރުމަށްފަހު އެ ބޭފުޅުންގެ، އެ ބޭފުޅުން ނިސްބަތްވާ ޖަމުޢިއްޔާތަކާއި
ޖަމާޢަތްތަކާއި އެ ބޭފުޅުންގެ ނަންތަކާ ކޮމިޓީގެ ރެކޯޑަށް ޓަކައި ދަންނަވާލަން އިދާރީ މޭޒުން އެދޭނަން. މި ވަގުތު
އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވަކި އިތުރު ކަމެއް މި ވަގުތު ފާހަގަކުރައްވަން ނެތްނަމަ އަޅުގަނޑު އިދާރީ
މޭޒުގަ އި އެދޭނަން އެ ބޭފުޅުން ކޮމިޓީއަށް ވަޑައިގަންނަވަން ދަންނަވަން. ޝިފާ. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އާދެ!
އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށް ގެންދާ ކޮމިޓީއަކީ 2/2008 ދިވެހިރާއްޖޭގެ ވަޒީފާއާ ބެހޭ ގާނޫނަށް ސަރުކާރުން ހުށަހަޅާފައި
އޮތް އިޞްލާޙުތަކާ ގުޅޭގޮތުން، އިޞްލާޙުތަކުގެ މަސައްކަތް ކުރުމަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިޖުތިމާޢީ ކޮމިޓީއާއި
އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ ދެ ކޮމިޓީ ޖޮއިންކޮށް ނަގާފައި އޮތް ޖޮއިންޓު ކޮމީޓީގެ ބައްދަލުވުމެއް އިނގޭތޯ. އެ ކޮމިޓީގެ 7
ވަނަ ބައްދަލުވުން އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށް މި ގެންދަނީ. އަޅުގަނޑު އިދާރީ މޭޒުގައި އެދޭނަން ރެކޯޑަށް ޓަކައި
އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު މި ކޮމިޓީއަށް ދައުވަތު ދެއްވައިގެން ވަޑައިގެންނެވި ބޭފުޅުންނާއި، އެ ބޭފުޅުން ނިސްބަތްވާ
ޖަމާޢަތް، ޖަމުޢިއްޔާތައް މި ކޮމިޓީއަށް އިއްވާލަދިނުމަށް. ޝިފާ، ކުރިއަށް ގެންދަވާ.
އިދާރީ މޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޓީޗަރސް އެސޯސިއޭޝަން އޮފް މޯލްޑިވްސް: އަލްފާޟިލް މުޙައްމަދު ވަޙީދު، ނައިބު ރައީސް. އަލްފާޟިލް މުޙައްމަދު
އަދުހަމް، ހިންގާ ކޮމިޓީގެ މެންބަރު. ޓޫރިޒަމް އެމްޕްލޯއި އެސޯސިއޭޝަން އޮފް މޯލްޑިވްސް: އަލްފާޟިލް އަޙްމަދު
ޝިހާމް، އަލްފާޟިލް މުޙައްމަދު ޞާދިޤް. އެއީ ރައީސް އެންޑް ނައިބު ރައީސް. މޯލްޑިވްސް ޕޯޓް ވޯކަރސް
ޔޫނިއަން: އަލްފާޟިލާ އާއިޝަތު ރުހުސާނާ، ރައީސް. އަލްފާޟިލާ އާއިޝަތު ޢަލީ، ޖެނަރަލް ސެކެޓްރީ. އަލްފާޟިލް
މުޙައްމަދު ފުރުޤާން، ޓްރެޝަރ. މޯލްޑިވްސް ހެލްތު ޕްރޮފެޝަނަލް ޔޫނިއަން: އަލްފާޟިލް މުޙައްމަދު ޖަޒީލް، ނައިބު
ރައިސް. އަލްފާޟިލް އަޙްމަދު ޒިޔާދު، ޓްރެޝަރަރ. މޯލްޑިވްސް ޓްރޭޑް ޔޫނިއަން ކޮންގްރެސް (އެމް.ޓީ.ޔޫ.ސީ):
އަލްފާޟިލް މަޢުރޫފު ޒާކިރު، ރައީސް. އަލްފާޟިލް ފާޠިމަތު ޒިމްނާ، ޖެނަރަލް ސެކެޓްރީ.
1

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މި ކޮމިޓީ އަޅުގަނޑު ގެންދަން ނިންމާފައި އޮތް ގޮތަކީ، 1 ގަޑިއިރަށް، ކޮމިޓީގެ މެންބަރުން ކޮމިޓީގެ ވަގުތު އިތުރު
ނުކުރައްވާހާ ހިނދެއްގައި އަޅުގަނޑު 1 ގަޑިއިރަށް ކޮމިޓީ ގެންދާނީ. އޭގެތެރެއިން ބައިގަޑިއިރު އަޅުގަނޑު ތި
ބޭފުޅުންނަށް ދޭނަން ފުރަތަމަ ފެށުމުގެ ކުރިން ތި ބޭފުޅުން މި އިޞްލާޙުތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން ފާހަގަކުރައްވަން ބޭނުންވާ
ކަންކަން ފާހަގަކުރެއްވުމަށް. އޭގެފަހުން އަނެއް ބައި ގަޑިއިރު އަޅުގަނޑުމެން މެންބަރުންނަށް ތި ބޭފުޅުން
ފާހަގަކުރައްވާ ކަންކަމާ ގުޅޭ ގޮތުން އިތުރަށް ސާފުކުރަން ބޭނުންވާ ކަންކަން ސާފުކުރަން ފުރުޞަތުދޭނަން. ކޮމިޓީ
ފެށުމުގެ ކުރިން އަޅުގަނޑު ތި ބޭފުޅުން އަރިހުގައި ދަންނަވާލަން ބޭނުން އިނގޭތޯ. ހަމަ ސީދާ މި އިޞްލާޙުތަކާ ގުޅޭ
ގޮތުން އެ ޕޮއިންޓަށް ވާހަކަދެއްކެވުން އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް އެދެން އިނގޭތޯ. އެއީ ވަގުތު ހުރި ގޮތުންނާ
އެއްކޮށް. އަނެއްކާ މި ކޮމިޓީގައި ވަރަށް ބައިވަރު މެންބަރުން އެބަ ތިއްބަވާ. އެ ހުރިހާ މެންބަރުން ވެސް
ބޭނުންފުޅުވާނެ ތި ބޭފުޅުން ފާހަގަކުރައްވާ ކަންކަމާ ގުޅޭ ގޮތުން އިތުރަށް ކަންކަން ސާފުކުރަން. ދެން، ހަމަ އެއާއެކު
އަޅުގަނޑު އެދެން ތި ބޭފުޅުން މި އިޞްލާޙުތަކާ ދޭތެރޭ ދެކޭ ގޮތް ލިޔުމުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މި ކޮމިޓީއަށް
ފޮނުއްވައިދެއްވަންވާނެ އިނގޭތޯ. ކޮމިޓީ ފެށުމުގެ ކުރިން އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފުރުޞަތެއް
އަރުވާނަން ކޮންމެ މެންބަރަކު ވެސް އެ މެންބަރެއްގެ ނަމާއި ދާއިރާ ވިދާޅުވެދެއްވުމަށް. އެ ފަހުން އަޅުގަނޑު އެ
ބޭފުޅުންނަށް އޯޕަނިންގ ސްޓޭޓްމަންޓަށް ފުރުޞަތުދޭނަން. އަޅުގަނޑުގެ ކަނާތް ފަރާތުން ނާޒިލް ފައްޓަވާ.
ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ ޗެއަރ. މަރުޙަބާ ހުރިހާ ބޭފުޅުންނަށް ވެސް. އަޅުގަނޑު މިއީ، ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު
ނާޒިލް.
އަލިފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު މިއީ، އަލިފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ޙުސައިން.
ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްމުޣުނީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު. ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްމުޣުނީ.
2

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ފުނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝާހިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
މުޙައްމަދު ޝާހިދު، ފުނަދޫ ދާއިރާ.
ހިންނަވަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޖީހާން މަޙްމޫދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޖީހާން މަޙްމޫދު، ހިންނަވަރު ދާއިރާ.
މައްޗަންގޮޅި އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
މުޙައްމަދު ރަޝީދު، މައްޗަންގޮޅި އުތުރު ދާއިރާ.
މަތިވެރި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޙަސަން ޒަރީރު، މަތިވެރި ދާއިރާ.
ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
މުޙައްމަދު ރަޝީދު، ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާ.
ދުވާފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާޢީލް އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިސްމާޢީލް އަޙްމަދު، ދުވާފަރު ދާއިރާ.
އިހަވަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝިފާޢު ވާހަކަދެއްކެވުން:
މުޙައްމަދު ޝިފާޢު، އިހަވަންދޫ ދާއިރާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑުގެ ކަނާތް ފަރާތުން މި އިންނެވީ މި ކޮމިޓީގެ ނައިބު މުޤައްރިރު. ދެން އޭގެ އެކޮޅުން އެ އިންނެވީ
އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރު އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑުގެ ވާތް ފަރާތުން އެންމެ ކައިރިން ޓީމްގެ
ރައީސަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުދޭނަން. އޭގެފަހުން ކޮންމެ ހަމަ ޖަމުޢިއްޔާއަކުން ވެސް ފަހަރަކު އެއް ބޭފުޅަކު
3

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
އިނގޭތޯ. ދެން، އެކަމު ސުވާލުތަކާ ގުޅޭގޮތުން އެހެން ހުރިހާ ބޭފުޅުންނަށް ވެސް ވާހަކަދައްކަން ފުރުޞަތު ލިބޭނެ.
އެކަމަކު ފުރަތަމަ ފަށާއިރުގައި އަޅުގަނޑު ދޭނީ ކޮންމެ ޖަމުޢިއްޔާއަކަށް ވެސް އެއް ބޭފުޅަކަށް ފުރުޞަތު އިނގޭތޯ.
އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް އެދެން ބައްލަމާ ހިނގާ 7 މިނެޓަށްވުރެ ދިގުނުވާ ގޮތަށް ގެންދެވޭތޯ ބައްލަވައިދެއްވިއްޔާ
އިނގޭތޯ. ކުރިއަށް ގެންދަވާ އަޙްމަދު ޝިހާމް.
ޓޫރިޒަމް އެމްޕްލޯއީސް އެސޯސިއޭޓޝަން އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ރައީސް އަޙްމަދު ޝިހާމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފުރުޞަތު ދެއްވީތީ. އަޅުގަނޑުމެން ވަޒީފާއާ ބެހޭ ގާނޫނަށް މި ގެނެވޭ އިޞްލާޙުގައި
ވަރަށް ބޮޑެތި ކަންބޮޑުވުންތައް އެބަހުރި. އެގޮތުން، އެންމެ ބޮޑަށް ފާހަގަކުރާ އެއް މައްސަލައަކީ ސަރވިސް ޗާޖު
މައްސަލަ. ޚާއްޞަކޮށް ޓޫރިޒަމްގެ ދާއިރާގައި މި އުޅޭ މުވައްޒަފުންގެ ވަރަށް ބޮޑު ބޭނުމެއް އެއީ ސަރވިސް ޗާޖު
އެއީ ރެގިއުލޭޓު ކުރެވިގެންދޭ އެއްޗަކަށްވާންޖެހޭ. މިސާލަކަށް ވަޒީފާއާ ބެހޭ ގާނޫނުގައި މިހާރުވެސް ނީދޭ
ކޮމްޕަލްސަރީކޮށް ސަރވިސް ޗާޖު 10 ޕަސެންޓު ނަގަންޖެހޭ ކަމަކަށް. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން އެދޭ އެދުމެއް. އެގޮތަށް
10 ޕަސެންޓުގައި ސަރވިސް ޗާޖު ނަގަންޖެހޭ ކަމަށް ގާނޫނުގައި ލިޔެފައި އޮންނަންޖެހޭނެ. އަނެއްކަމަކީ ނަގާ
ސަރވިސް ޗާޖު ނަގަނީ ކިހިނެއްކަން، ކޮންވަރަކަށްކަން، ކިހާވަރަކަށްކަން ނަގާފައި، އެ ރެގިއުލޭޓު ކުރެވޭނެ
އެއްވެސް މެކޭނިޒަމެއް ނެތް. މިސާލަކަށް އަޅުގަނޑުމެން އެދޭކަމެއް އެއީ ތިން މަހުން ތިން މަހުން މީރާއަށް މި
ދައްކާ މިސާލަކަށް ޖީ.އެސް.ޓީ ކަމުގައި ވިޔަސް، މި ދައްކާ އުސޫލުން ހަމަ ސަރވިސް ޗާޖު ނަގާ، ސަރވިސް ޗާޖު
ތިން މަހުން ތިން މަހުން މީރާއަށް ދައްކަންޖެހޭ އުސޫލު އޮތުމަކީ އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވާ ގޮތެއް. ދެން،
އިންނަނީ މިސާލަކަށް މުވައްޒަފުންނަށް...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ތި ވިދާޅުވި ސަރވިސް ޗާޖާ ގުޅޭ ލިޔެކިޔުންތައް މީރާއަށް ހުށަހަޅާގޮތަށް؟
ޓޫރިޒަމް އެމްޕްލޯއީސް އެސޯސިއޭޓޝަން އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ރައީސް އަޙްމަދު ޝިހާމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އާދެ! ތިން މަހުން ތިން މަހުން. ދެން، އަނެއް ވާހަކައަކީ މިހާރު މުވައްޒަފުން މިސާލަކަށް ޗުއްޓީއަށް
ދިޔަޔަސް މިހާރު އިޞްލާޙުތައް މި ހުންނަ ގޮތުން ވެއްޖިއްޔާ މުވައްޒަފު މީހާއަށް ސަރވިސް ޗާޖު ނުދިނުމުގެ
ފުރުޞަތު އެބަ އިނދޭ. މެނޭޖްމަންޓު ސްޓާފުންނަށް ވެސް ނުލިބުމުގެ ފުރުޞަތު؛ އެ އިޚްތިޔާރީ އެއްޗެއްގެ ގޮތުގައި
4

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
އެ އޮވެގެން، ގާނޫނުގައި ހަމަ ލިޔެފައި އޮންނަ އެއްޗަކަށް ވާންޖެހޭ. ދެން، މިހާރު ސަރވިސް ޗާޖަކީ މިއީ އަސްލު
ރިސޯޓުތަކުގައި އެއް ރަށުން އަނެއް ރަށަށް މުވައްޒަފުން ދާން މި އޮންނަ ވަރަށް ބޮޑު ޓޫލަކަށް ވެފައި މިހާރު މި
އޮންނަނީ. އެ ސަރވިސް ޗާޖު ގިނައިން ދޭ ރަށަކަށް މުވައްޒަފުން ދާހިތްވަނީ. އެހެންވީމާ، މިހާރު މި އޮތީ
ސަރވިސް ޗާޖު އެންމެ ގިނައިން ދިން މީހާ ހޯދާ އެބަ. މަދުންދޭ މީހާ އެބަ ހޯދާ. އެހެންވީމާ، މީތި ރެގިއުލޭޓު
ކުރެވިގެންދާ ކަމަށް ވަންޏާ މީގައި ހުންނާނެ ވަރަށް ބައިވަރު އެޑްވާންޓޭޖުތައް. އެއީ ސަރވިސް ޗާޖާ ބެހޭ ގޮތުން
ދައްކަން އޮތް ވާހަކައަކީ. ދެން، އަނެއް ވާހަކައަކީ ޕްރޮބޭޝަން ޕީރިއަޑަށް މިހާރު ގެނެއްސައި އޮތް އިޞްލާޙު، މިއީ
ހަމަ މިހާރު މި ގެންނަން އުޅޭ އިޞްލާޙަކީ ރަނގަޅު އިޞްލާޙެއް ނޫން ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން މި ދެކެނީ.
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ ބޭނުންވަނީ މިހާރު ވެސް އޮތް ގޮތަށް އެ އިޞްލާޙު އެގޮތަށް، ޕްރޮބޭޝަން ޕީރިއަޑް އެގޮތަށް
ބާއްވައިދިނުން. ދެން، އޮތީ ރިޑަންޑެންސީ. ރިޑަންޑެންސީ މިހާރު މި ޢަމަލުކުރާ އުސޫލުތައް އެބަޖެހޭ ރެގިއުލޭޓް
ކުރަން. އަޅުގަނޑުމެން ދެން ހުށަހެޅުން ހުށަހަޅާނަން. އަޅުގަނޑުމެން ލިޔުމުން އެ އެއްޗެތި، އެކަން ގެނެސްދޭނަން.
ދެން، ޓޫރިޒަމް ރަށްތަކުގައި އުޅޭ މުވައްޒަފުންގެ ވަރަށް ބޮޑު އެދުމެއް މިއީ ސްކޫލު ހޮލިޑޭސްތައް ދުނިޔޭގެ އެހެން
ޤައުމުތަކުގައި ވެސް އޮންނަ ގޮތަށް ޖޫން، ޖުލައި ހިސާބަށް ބަދަލުވެގެން ދިޔުން. އެއީ އޭގެ ސަބަބުން ކްރިމަސް
ނިއު ޔިއަރއަށް މި ފޯލްވާ ޕީކް ޕީރިއަޑް ހަމަ ޓްރާންސްޕޯޓަށް ބަލާއިރުގައި ވެސް ގެސްޓް ހައުސްތަކުގައި ހޮލިޑޭ
ހަދަން، ސްކޫލް ހޮލިޑޭސްގައި މުވައްޒަފުންތައް ބަލާއިރުގައި ފެމިލީއާއި އެއްކޮށް ހޭދަކުރަން ބަލާއިރު ވެސް މީގެ
ވަރަށް ގިނަ އިޤުތިޞާދީ، އިޖުތިމާޢީ ހަމަ ހުރިހާ ގޮތަކަށް ބަލާއިރުގައި ވެސް ވަރަށް ބޮޑު ފައިދާތަކެއްކުރާނެ ކަމެއް
ސްކޫލް ހޮލިޑޭސްތައް ޖޫން، ޖުލައިއަށް ބަދަލުވެއްޖިއްޔާ. އެއީ ދުނިޔޭގެ ގިނަ ޤައުމުތަކުގައި ވެސް އެކަން އޮންނަ
ގޮތް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެނީ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން އަދި އިތުރަށް ރައުންޑްވެގެންދާއިރު އިތުރު ވާހަކަދައްކާނަން.
އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑަށް ދެއްވި ފުރުޞަތަށް ޝުކުރިއްޔާ.
މޯލްޑިވްސް ހެލްތު ޕްރޮފެޝަނަލްސް ޔޫނިއަންގެ ނައިބް ރައީސް މުޙައްމަދު ޖަޒީލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ال ساََّلمُ علََْي كُْ م. ޝުކުރިއްޔާ ދެއްވި ފުރުޞަތަށް. އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރާ މުހިންމު ކަންބޮޑުވުންތަކުގެ ތެރޭގައި ދެން
ޕްރޮބޭޝަނާ ބެހޭ ގޮތުން ޝިހާމް ވާހަކަދެއްކެވީމަ ދެން އަޅުގަނޑު އެއަށް ކުރިއަކަށް ނުގެންދާނަން. އެއީ ހަމަ
އަޅުގަނޑު ތާއީދު ކުރަން އެ ބޭފުޅާގެ އެ ވާހަކަތަކަށް. ދެން، އެއާއެއްކޮށް އަދި އިތުރު ކަމެއް ފާހަގަކޮށްލަން
ބޭނުންވޭ. ޕްރޮބޭޝަން މިހާރު ސިކްސް މަންތްސްއަށް އިތުރުކުރީމަ މިހާރުވެސް ގިނަ ކްލިނިކްތަކާއި ޕްރައިވެޓު
ތަންތާނގައި ވަރަށް ބޮޑަށް އެކްސްޕްލޮއިޓު ކުރެވޭ މަސައްކަތްތެރިން. މި ވަޒީފާގެ އެއްބަސްވުންތައް އަޅުގަނޑަށް
5

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
އެނގޭ ގޮތުގައި ދެތިން ކްލިނިކެއްގައި ކަންނޭނގެ ހެދިފައި އޮންނާނީ. އަޅުގަނޑު ބެލި އެއްވެސް ތަނެއްގައި ނެތް.
ދެން، އޭގައި ހުރި ގިނަ ޙައްޤުތަކެއް ވެސް ނުލިބޭ. މިސާލަކަށް މި ވަޒީފާގެ ގާނޫނުގައި މިހާރުވެސް ބަޔާންކޮށްފައި
ހުރި ވަރަށް ބައިވަރު ޙައްޤުތަކެއް ނުލިބޭ. އެއީ ރަމަޟާން އެލަވަންސާއި ދެން މިހެން ގޮސް ހުރި ބައިވަރު ވަރަށް
އަސާސީ ކަންތައްތަކެއް އެ ތަންތާނގައި މަސައްކަތް ކުރާ ކުދިންނަކަށް ނުލިބޭ. ދެން، ސިކް ލީވްއަށް ބަލާއިރު...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ކޮންތަނެއްގައި މަސައްކަތް ކުރާ ކުދިންނަށޭ ރަމަޟާން މަހުގެ އިނާޔަތް ނުލިބެނީ؟
މޯލްޑިވްސް ހެލްތު ޕްރޮފެޝަނަލްސް ޔޫނިއަންގެ ނައިބް ރައީސް މުޙައްމަދު ޖަޒީލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ކްލިނިކުތަކުގައި އިނގޭތޯ. ގިނަ މުވައްޒަފުންގެ ނުހުންނާނެ އިނގޭތޯ ނޯންނާ ވަޒީފާގެ އެއްބަސްވުމެއް ވެސް. ދެން،
ސިކް ލީވްއާ ބެހޭ ގޮތުން މިހާރު މި ގެނެއްސަ އޮތް އިޞްލާޙަށް ބަލާއިރު މި ހެލްތު ސެކްޓަރއަށް ވަރަށް ބޮޑު
ބަރޑަންއަކަށް މިކަންވެގެންދާވާނެ. އަނެއްކޮޅުން މިހާރު ރާއްޖޭގެ މި ސިސްޓަމް މި އޮތް ގޮތުން އާސަންދަ މި
އޮންނަނީ ކޮންމެ ކަމެއްގައި ވެސް އާސަންދަ ޔޫސްކުރެވޭ ކަހަލަ ސިސްޓަމެއް. އެހެންވީމާ، އާސަންދައަށް ވެސް ބޮޑު
ބުރައަކަށްވެ، ދައުލަތުގެ ބަޖެޓަށް އަސްލު މީގެ ބުރަ އައިސް، ރައްޔިތުންނަށް މީތި އެންމެ ބޮޑު ބުރައަކަށް ހުރިހާ
ރައްޔިތުންނަށް އިން ޖެނަރަލް އަންނާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެންނަނީ. އަނެއްކޮޅުން ބަލާއިރު ސިކް
ލީވްއަކީ، ބަލިވުމަކީ އެއީ ފިޒިކަލީ މީހާ ބަލިވުމެއް ނޫން. ވަރަށް ބޮޑަށް ތި ބޭފުޅުން ބައްލަވާލީމަ ވެސް ފެންނާނެ
ދުނިޔޭގެ ވަރަށް ގިނަ ތަންތާނގައި ދިރާސާކޮށްފައި ހުރޭ ވޯކް ޕްލޭސް އެސޯސިއޭޓެޑް މެންޓަލް ޑިސްޓްރެސް
އިނގޭތޯ. މިއީ ހަމަ ޙަޤީޤަތެއް. މިއީ ގަބޫލުކުރަންޖެހޭ އެއްޗެއް. އެހެންވީމާ، މިކަހަލަ ސިޓުއޭޝަނެއްގައި ވެސް
މެންޓަލް ޑިސްޓްރެސްއެއްގައި ހުރެގެން ހެލްތު ސެކްޓަރގައި ގޮސް ވޯކް ކުރާއިރު މިގޮތަށް އޮތީމަ މަޖުބޫރުވޭ އެބަ
ދާން. މިހާރު ވެސް ރާއްޖެތެރޭގެ ގިނަ ރަށްރަށުގައި ސިކް ލީވް ބުނެފައި ވެސް އައި.ވީ ގުޅައިގެން ވެސް ބައެއް
ދުވަސް ދުވަހު އެބަހުރި ޚިދުމަތްދީފަ. މިސްކެރިއޭޖުވެގެން އެބޯޝަން ހަދަން، ޑީ.އެން.ސީ ހަދަން ނުދެވި ތިން
ހަފްތާއަށް ވެސް އެބަ ހުރި ހަމަ ބައެއް ރަށްރަށުގައި މަސައްކަތް ކުރެވިފަ. ޚާއްޞަކޮށް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލާނަން
ފުވައްމުލަކު ހޮސްޕިޓަލުގެ ލެބޯޓްރީގައި މަސައްކަތް ކުރައްވާ ބޭފުޅަކު އެބަހުރި ތިން ހަފުތާ ވަންދެން ޑީ.އެން.ސީ
ހަދަން ނުދެވި. އެ ބޭފުޅާ އެކަނި ޚިދުމަތް ދޭން ހުރީމަ އެ ބޭފުޅާގެ ރިޕްލޭސްމަންޓެއް އަންނަންދެން މިސްކެރިއޭޖުވީމަ
އެބަ ހުރި މަޑުކޮށްފައި 3 ހަފުތާވަންދެން ޑީ.އެން.ސީ ނުހަދާ. އެހެންވީމާ، މިކަހަލަ އޯލްރެޑީ މި ގާނޫނުގައި ވަރަށް
6

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ރަނގަޅަށް ބަޔާންކޮށްފައި ކަންތައްތަކެއް ހުއްޓާ އެ އެއްޗެހި ޕްރެކްޓިސް ނުކުރާއިރު، އަނެއްކާ ގާނޫނުން
މުވައްޒަފުންނަށް މި ކަހަލަ ބޮޑެތި ބުރަތައް ގެނައުން އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރެވޭ ކަމެއް ނޫން. ދެން، މި
ދެންނެވީ ވޯކް ޕްލޭސް އެސޯސިއޭޓެޑް މެންޓަލް ޑިސްޓްރެސް އެއީ ޙަޤީޤަތައްކަން ތި ބޭފުޅުން ވެސް ގަބޫލުކުރުން
އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް އެދެން. އެއީ...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ތި ބޭފުޅުންގެ މައުލޫމާތަށް ޓަކައި ދަންނަވާލަން އެބަޖެހޭ ތިކަމާ ގުޅޭ ގޮތުން. ސަރުކާރުން ފުރަތަމަ ބިލު
ހުށަހެޅިއިރުގައި ސަރުކާރުން ހުށަހަޅާފައި އިން ސްޓޭންޑް ސަރުކާރުން ބަދަލުކުރައްވާފައި އެބައޮތް މިހާރު ކޮމިޓީއަށް
އަލުން ފޮނުއްވާފައި އިނގޭތޯ ކޮމިޓީ މަރުޙަލާގައި. މިހާރު ސަރުކާރުގެ ސްޓޭންޑަކީ، އަހަރަކު 30 ދުވަސް އުނިނުވާ
ގޮތަށް، ލިބޭ ގޮތަށް 15 ދުވަސް މެޑިކަލްއަކާ ނުލައި، އެއްވެސް ސުވާލެއް ނެތި ލިބޭ ގޮތަށް. އަނެއް 15 ދުވަސް
މެޑިކލް ލީވްއަކާއެކު ބޭނުންކުރެވޭ ގޮތަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ތި ބޭފުޅުންގެ މަޢުލޫމާތަށް ޓަކައި އެ ވާހަކަ
ދަންނަވާލީ އިނގޭތޯ.
މޯލްޑިވްސް ހެލްތު ޕްރޮފެޝަނަލްސް ޔޫނިއަންގެ ނައިބް ރައީސް މުޙައްމަދު ޖަޒީލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. ދެން ރިޑަންޑެންސީގެ މި މާއްދާގެ ރިޑަންޑެންސީ، 21 ވަނަ މާއްދާއަށް އިތުރުކުރެވިފައި މި އިނީ
2 އަކުރު. މީތި މިގޮތަށް އައީމަ އަސްލު މިހާރު ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މި ދެންނެވި ވަޒީފާގެ އެއްބަސްވުމެއް ނެތި،
މުވައްޒަފުން ގެންގުޅޭ ކްލިނިކްތަކާއި ޕްރައިވެޓު ތަންތާނގައި އެބަ ހުރި ސިކް ލީވް ބުނީމަ ޑޮކްޓަރ އެބަ ވިދާޅުވޭ
ތިމަންނައަށް ދައްކަން ވަޑައިގަންނަވާށޭ. ތިމަންނައޭ ބޭސް ދޭނީ. އައިސް ޑޮކްޓަރަށް ދައްކާފައި އެއްކޮށް މަސައްކަތް
ކޮށްލާށޭ. އެކަމަކު އެގޮތަށް ބުނެފައި ވެސް، މުވައްޒަފު އެގޮތަށް އެއްބަސް ނުވީމަ އަނެއް ދުވަހު މެސެޖު މި ކޮށްލަނީ
ދެން ގޭގައި މަޑުކޮށްލާށޭ. މިއީ ޙަޤީޤީ ވާހަކަ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑާ ހަމަ ދިމާވެފައި ހުރި ކަމެއްގެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑު
މި ދައްކަނީ. އެހެންވީމާ، މިގޮތަށް މި އެއްޗެހި އެބިއުޒްކުރެވޭ ސިޓުއޭޝަނެއްގައި އަނެއްކާ މުވައްޒަފުން އިތުރަށް
ނިކަމެތިވާ ކަހަލަ އިޞްލާޙެއް އެއީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެއްގޮތަކަށް ވެސް ގަބޫލުކުރެވޭ ކަމެއް ނޫން. ރިޑަންޑެންސީ
މި ގޮތަށް އައީމަ މިނިސްޓްރީން ފަހުން ހަދާ ގަވާއިދެއްގެ ދަށުން އަޔަސް ވެސް، އެއީ ހަމަ ކޮންމެ އިރެއްގައި ވެސް
ބަދަލުކޮށްލެވޭނެ މިނިސްޓްރީން ހަދާ ގަވާއިދު. އެކަމަކު މަޖިލީހުން ގާނޫނަށް ގެންނަ އިޞްލާޙު ގެންނަން މި ކަހަލަ
ދިގު މަރުޙަލާއެއް އެބަދޭ. އެހެންވީމާ، ގާނޫނުގައި މި ކަހަލަ މާއްދާތަކެއް ހިމެނުން އެއީ އަޅުގަނޑުމެން އެއްގޮތަކަށް
7

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ވެސް ގަބޫލުކުރާ ކަމެއް ނޫން. ދެން، ކުރިއަށްދާވަރަކުން އަޅުގަނޑުމެން ބާކީ ހުރި ޕޮއިންޓްތަކަށް
ޑިސްކަސްކުރަމުންދާނަން. ޝުކުރިއްޔާ.
މޯލްޑިވްސް ޓްރޭޑް ޔޫނިއަން ކޮންގްރެސް (އެމް.ޓީ.ޔޫ.ސީ)ގެ ރައީސް މަޢުރޫފް ޒާކިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ ވަރަށް ބޮޑަށް. އަޅުގަނޑު މަޢުރޫފް އެމް.ޓީ.ޔޫ.ސީގެ ފަރާތުން. އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން
ބޭނުންވަނީ އެއް ކަމަކަށް، ވަޒީފާއާބެހޭ ގާނޫނަށް މި އިޞްލާޙު ހުށަހެޅިފައި އޮތް ފުރަތަމަ މަޤްޞަދު ގޮތުގައި
ބަޔާންކޮށްފައި އޮތީ، މިނިމަމް ވޭޖު ކަނޑައެޅުމަށް ޓަކައި ވަޒީފާއާބެހޭ ގާނޫނަށް ހުށަހެޅުނު އިޞްލާޙެއް ކަމަށް.
ސަބަބުގައި މިއޮތީ އެންމެ ކުޑަމިނުން ދޭންޖެހޭ އުޖޫރަ ގުޅޭގޮތުން ގާނޫނަށް ގެންނަ އިޞްލާޙެއް ކަމަށް. ދެން، އޭގެ
އިތުރުން އެހެނިހެން ކަންކަން އެބަހުރި ހަރުދަނާކުރުމުގެ ގޮތުން. ވަރަށް ބޮޑަށް އެބަ ވިސްނަންޖެހޭ މިނިމަމް ވޭޖެއް
ކަނޑައެޅުމަކީ މިއަދު ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއް މި ރާއްޖެއަށް. ވަކިން ޚާއްޞަކޮށް މިދިޔަ އިޤުތިޞާދީ ރަނގަޅު 12
އަހަރުގައި ކަނޑަނޭޅުނު މިނިމަމް ވޭޖު އިޤުތިޞާދީ އަނދަވަޅަކަށް ނުވަތަ ނިކަމެތި ކަމަކަށް ދިޔައިމަ ކޮންމެހެންވެސް
މަސައްކަތްތެރިންނަށް އެބަ ބޭނުންވެއޭ. މިއަށްވުރެ ބޮޑަށް އެންމެ ކުޑަމިނުން ލިބެންޖެހޭ އުޖޫރަ، އަޅުގަނޑު މި
ދަންނަވަނީ މިނިމަމް ވޭޖު. މިނިމަމް ވޭޖު މި ލިބެން ޖެހޭނެ. މި އުޖޫރަ މިއަށްވުރެ މުހިންމު ވަގުތެއް ދިވެހިރާއްޖޭގެ
ތާރީޚަކު ދެން ނާންނާނެ. އެހެންވީމަ، މިއީ ކޮންމެހެން ވެސް މިނިމަމް ވޭޖު ކަނޑައަޅަން ޖެހޭ ވަގުތެއް. އެހެންވީމަ،
އަޅުގަނޑު މި އިޞްލާޙު މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި އޮތީ މިނިމަމް ވޭޖު ކަނޑައެޅުމާ ބެހޭގޮތުން ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައި
އޮތަތީވެ. އެންމެ ފުރަތަމަ ކަމަކަށް އެކަން ފާހަގަކޮށްލާނަން. އޭގެ އިތުރުން މިނިމަމް ވޭޖު ކަނޑައެޅުމަށް ޓަކައި
ހުށަހެޅުނު އިޞްލާޙުގެ ތެރޭގައި އެންމެ ފުރަތަމަ އިޞްލާޙު ހުށަހެޅުނު މަރުޙަލާގައި ވަޒީފާ ދޭ ފަރާތްތަކާއި އަދި
ވަޒީފާ އަދާކުރާ ފަރާތްތަކާ މަޝްވަރާކުރުމެއް ނެތި ހުށަހެޅުނު އިޞްލާޙަކަށްވީމަ އަޅުގަނޑު ހިތާމަކުރަން.
އެހެންނަމަވެސް، އެންމެ ފަހުން މި ކޮމިޓީގައި މަޓީގެ ފަރާތުން ވާހަކަދެއްކެވި ބޭފުޅަކު ވާހަކަދެއްކި އަޑު އަޅުގަނޑު
އެހިން، ވިޔަފާރިތަކަށް ވަރަށް ފަހި އިޞްލާޙެކޭ މިހާރު މިއޮތީ ހުށަހަޅާފަ. އެ ހިސާބުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ
ކަންބޮޑުވުން އެބައާދޭ ވިޔަފާރިތަކަށް ފަހި އިޞްލާޙެއް މަސައްކަތްތެރިންނާ މަޝްވަރާނުކުރެވި ހުށަހެޅުނީމާ،
ހަމައެކަނި ވަޒީފާ ދޭ ފަރާތަކާ މަޝްވަރާކޮށްގެން އެފަދަ އިޞްލާޙެއް ގެނައުމުން އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ކަންބޮޑުވާ
ކަމެއް. އެގޮތުން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރޭގައި މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި މި ދެކެވޭ އެއް ވާހަކަ
އެއީ ޕްރޮބޭޝަން ޕީރިއަޑް އިތުރުކުރުން. ޕްރޮބޭޝަން ޕީރިއަޑުގެ ޙަޤީޤީ މަޤްޞަދަކީ ކުންފުންޏަކަށް ނުވަތަ ވަޒީފާ
ދޭ ފަރާތަކުން އަލަށް މުވައްޒަފަކު ނަގާއިރު އޭނަގެ ޤާބިލުކަން ދެނެގަތުން. އޭނަ ޤާބިލުކަން ދެނެގަންނާނެ ޤާބިލުކަން
8

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ކުންފުންޏެއްގައި ނެތިއްޔާ ކިތަންމެ ވަރަކަށް ޕްރޮބޭޝަން ޕީރިއަޑް ދިގުކުރިޔަސް ވެސް އޭނައަކީ ޤާބިލު މީހެއް ކަމެއް
އެ ކުންފުންޏަކަށް ދެނެއެއްނުގަނެވޭނެ. އެހެންވީމާ، ޕްރޮބޭޝަން ޕީރިއަޑުގެ ޙަޤީޤީ މަޤްޞަދު، އަސްލު އެ ޒިންމާ މި
އޮންނަ ފަރާތަކީ ވަޒީފާ ދޭ ފަރާތް. ވަޒީފާ ދޭ ފަރާތުގައި އެ ޤާބިލުކަން ހުރެއްޖެއްޔާ މިހާރު ވެސް ދުނިޔޭގެ ވަރަށް
ގިނަ ގައުމުތަކުގައި 3 މަހަށްވުރެ ކުރު ޕީރިއަޑޭ މި ހުރީ. 3 މަސް ދުވަސް ތެރޭގައި އެކަން ދެނެގަނެވިއްޖެއްޔާ އޭނާ
އެހެރީ ދާއިމީ މުވައްޒަފެއްގެ ގޮތުގައި ހަދަންވެފަ. އެކަމަކު ކަންބޮޑުވުމަކީ، ޕްރޮބޭޝަން ޕީރިއަޑަކީ ކޮންމެ ޙާލަތެއް،
ކޮންމެ ވަގުތެއްގައި ވެސް ވަޒީފާގެ އެއްބަސްވުން ނިމުމަކަށް ގެނެވިދާނެ އެއްޗެއް. އެގޮތަށް އޮންނަ އޮތުމުން މި
ވާގޮތަކީ، އެ މުއްދަތު ދިގުކުރީމަ ވަޒީފާ އަދާކުރާ ފަރާތަށް ވަރަށް ބޮޑު ބިރުވެރި ކަމެއްގައި ހުންނަން މި ޖެހެނީ.
އެއީ އޭނާ ކަމެއް ކުރާ ގޮތަކުން، ބުނާ ބަހަކުން، ހީލާ ގޮތަކުން ނުވަތަ ކަމެއް ނުކޮށް ދޫކޮށްލިޔަސް ވެސް އޭނާ
ވަޒީފާ އެހިސާބުން ނިމުމަކަށް ގެނެވޭ. އެ މުއްދަތު ދިގުކުރުމަކީ އަޅުވެތިކަމަށް މަސައްކަތްތެރިޔާ ފޯލްވާ ސަބަބެއް.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން އެއްގޮތަކަށް ވެސް ނޭދެން މި ރާއްޖޭގެ މިހާރު 12 އަހަރު މި ވީ މި ގާނޫނު ޕްރެކްޓިސް
ކުރާތާ. ޕްރޮބޭޝަން ޕީރިއަޑް ކުރުވެގެން މުވައްޒަފެއްގެ ޤާބިލުކަން ދެނެނުގަނެވިގެން އެއްވެސް މައްސަލައެއް
ހުށަހެޅިފައެއް ނެތް. އެހެންވީމާ، ޕްރޮބޭޝަން ޕީރިއަޑް އެއްގޮތަކަށް ވެސް އެގޮތަށް ދިގުކުރުމަކީ އެއީ ވަޒީފާ ދޭ
ފަރާތަކަށް ވެސް ވާކި ކޮށްދެވޭ ކަމެއް ނޫން. ވަޒީފާ އަދާކުރާ ފަރާތަކަށް ދެވޭ ބުރައެއް، ނިކަމެތިކަމެއް. އެ
މުއްދަތުތަކުގައި ވަޒީފާ ގެއްލުމުގެ ފުރުޞަތު ވަރަށް ބޮޑު. ހަމަ އެގޮތަށް ހައިސީޒަންގައި ރިސޯޓުތަކަށް
ބަލައިލާއިރުގައި، އޮކްޓޫބަރުގައި މުވައްޒަފުން ހަޔަރކުރެވިފައި މާރިޗްގައި މުވައްޒަފުންގެ އެއްބަސްވުންތައް ނިމުމަކަށް
ގެނައީ، ޕްރޮބޭޝަން އައު ނުކުރަން ނިންމަންވީ. އެހިސާބުން އެ ސީޒަން ވިޔަފާރިވެރިޔާއަށް ކަވަރުވީ. މުވައްޒަފު
މީހާ ދާން މިޖެހެނީ ޕްރޮބޭޝަން ޕީރިއަޑް ނިންމާލާފައި ހުސްއަތާ ރަށަށް. އަޅުގަނޑުމެންގެ މަޤްޞަދަކަށް ވާން
ޖެހޭނީ ވަޒީފާއާބެހޭ ގާނޫނަށް އިޞްލާޙަކީ އެއީ ހެވަކަށް ވާން ޖެހޭނީ. މަސައްކަތްތެރިންނަށް އޭގެން ފައިދާއެއް ލިބޭ
ކަމަކަށް ވާން ޖެހޭނެ. އެހެންވެ ވަޒީފާއާބެހޭ ގާނޫނު އެގޮތަށް ބައްޓަންކުރެވިފައި އޮތީ. އޭގެ އިތުރުން ދެން
އަޅުގަނޑުމެން ކަންބޮޑުވާ އަނެއް އިސްލާޙަކީ، ދެން އަޅުގަނޑު އަސްލު ވަޒީފާއާބެހޭ ގާނޫނުގައި އެބަ ހުރި ވަރަށް
ބައިވަރު ލޫޕް ހޯލްތަކާއި މައްސަލަތައް. ހުރިއިރު ވަރަށް ބޮޑަށް ވަކި ކަހަލަ އިޞްލާޙުތަކަކަށް އިޞްލާޙު ހުށަހެޅުނީމަ
އަސްލު ކަންބޮޑުވީ. މިސާލަކަށް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނަން. ވަޒީފާއާބެހޭ ގާނޫނުގަ އި އެބައޮތް މުވައްޒަފަކު ވަޒީފާއިން
ވަކިވެއްޖެނަމަ ނުވަތަ ވަކިކުރާނަމަ އޭނާ ވަޒީފާ އަދާކުރިކަމުގެ ލިޔުމެއް ދޭން ޖެހޭނެއޭ ކުންފުނީގެ ފަރާތުން. ވަރަށް
ވެސް ބޭނުންތެރިކަމެއް އެހެން ވަޒީފާއަކަށް ދިއުމަށް ޓަކައި ރިފަރެންސް ލެޓަރއެއްގެ ވާހަކަ މި ދައްކަނީ. ގާނޫނުގައި
މިހާރު އޮންނަނީ 6 މަސް ދުވަހު ތެރޭގައި ދޭން ޖެހޭނެއޭ. ވިސްނަބަލަ، 6 މަސް ވަންދެން އެ ލެޓަރ ނުދީފިއްޔާމު
9

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ހަމަ އެ ލެޓަރ ނުދީ، އެއީ ގާނޫނީ ގޮތުން ހުއްދަ ކަމެއް ވަޒީފާ ދޭ ފަރާތަށް. މިކަހަލަ ކަމަކަށް ނެތް އިޞްލާޙެއް
އައިއްސައެއް. އޭގެ ބަދަލުގައި ވަޒީފާއިން ވަކިކުރިކަން ނުވަތަ ވަކިވި ކަމުގެ ލިޔުމެއް، އޭނާ އެ ތަނުގެ އުޅުނުކަމުގެ
ރިފަރެންސް ލެޓަރއެއް މާދަމާ ވެސް ދޭންވީނޫންތޯ. އޭރުންތާ އޭނާއަށް އަނެއް ދުވަހުން ވަޒީފާއެއް ހޯދޭނީ. މިކަހަލަ
އިޞްލާޙެއް ނެތް އައިއްސައެއް. އެހެންވީމާ، އެކަން ވެސް އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލީ. ދެން، އޭގެ އިތުރުން ދެން
އޮތް، އަޅުގަނޑުމެންގެ، އަޅުގަނޑުމެން ޖަމުޢިއްޔާގެ އަނެއް މައިގަނޑު ކަންބޮޑުވުމަކީ، 21 ވަނަ މާއްދާއަށް
ހުށަހެޅިފައި އޮތް އިޞްލާޙު. ވަޒީފާއާބެހޭ ގާނޫނުގެ 21 ވަނަ މާއްދާއަށް ހުށަހެޅިފައި އޮތް މި އިޞްލާޙަކީ ޖުމުލަ
ގޮތެއްގައި ދަންނަވާނަމަ ރިޑަންޑެންޓު ކުރުމުގެ ހުއްދަ ގާނޫނުން ދީފައި މި އޮތީ. މުވައްޒަފެއްގެ ވަޒީފާގެ
އެއްބަސްވުން ކުންފުންޏަކުން ނިމުމަކަށް ގެނެވިދާނެއޭ އެ ކުންފުނި ހިންގުމަށް ދިމާވާ ކޮންމެ ހާލަތެއްގައި ނުވަތަ
ސްޓްރަކްޗަރަލީ ގެންނަ ޗޭންޖަކާ ގުޅިގެން. ޙަޤީޤަތުގައި މިހެން މިކަހަލަ ގާނޫނުތަކުގައި، ވަޒީފާއާބެހޭ ގާނޫނުތަކުގައި
ވަޒީފާއާ ގުޅުންހުރި އެހެން ގަވާއިދުތަކުގައި މި މާއްދާ، މި ރިޑަންޑެންސީގެ ކަންކަން ދުނިޔޭގެ ކަނޑައަޅާފައި
ހުންނަނީ އިންޑަސްޓްރީ ރިލޭޝަންސް އާއި މަސައްކަތްތެރިންގެ ޖަމުޢިއްޔާ ޖަމާޢަތްތައް ކަލެކްޓިވް ބަރގެއިންގެ
ތެރެއިން އެ ފުރުޞަތު އޮންނަ ޤައުމުތަކުގައި ރިޑަންޑެންސީގެ އުސޫލު އޮންނަނީ. އެ ފުރުޞަތު އޮތީމަ މި ވާގޮތަކީ
ޑިސްޕިއުޓު ޙައްލުވަނީ މަޝްވަރާކޮށްގެން. އެފަދަ ޤައުމުތަކުގައި ވަރަށް ބޮޑަށް ފަހިކޮށް ޕްރެކްޓިސްކުރަމުންދާ
އެއްޗެއް. އަދި ޚާއްސަކޮށް ވިޔަފާރިކުރުމަށް މާލީގޮތުން ދަތިވެ އެ ސްޓްރަކްޗަރަލް ޗޭޖެއް ގެންނަ ހާލަތުގައި،
އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން މިއުޅޭ ވާހަކައަކީ ކުންފުންޏެއް ހިންގުން ރަނގަޅުކުރުމަށް ގެންނަ ކޮންމެ ބަދަލަކީ އެއީ
ރިޑަންޑެންސީގެ ހާލަތަށް ފޯލް ވަންޏާމުން ކުންފުނިން އަބަދު ވެސް މަސައްކަތްކުރާނީ ފައިދާ ހޯދަން. އެހެންވީމާ،
މުވައްޒަފުން މަދުކުރުމަކީ، މުސާރަ ކުޑަކުރުމަކީ ފައިދާ އިތުރުވާނެ ކަމެއް. ޝައްކެއް ވެސް ނެތް. އެހެންވީމަ، އެއީ
ދެވޭ ލައިސަންސަކަށް ވެއްޖެއްޔާމު ޓާގެޓުކޮށް މުވައްޒަފުން ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގެ ފުރުޞަތު އޮންނާނެއޭ. އެ
ފުރުޞަތު އެގޮތަށް ދޭނެ؛ އަދި އަމުދުން ދެން އެ އުސޫލުތައް ކަނޑައަޅަން މި ޖެހެނީ މިނިސްޓަރު ފަހުން ހަދާ
ގަވާއިދަކުން ވެއްޖެ ކަމުގައި ވާނަމަ އެ ގަވާއިދު ވެގެން ދާނީ ކޮންމެ ވަގުތަކު ވެސް ސިޔާސީ ބޭނުމަށް ވެސް
ބޭނުންކުރެވޭ ގަވާއިދަކަށް ނުވަތަ ޓާގެޓު ކޮށްގެން ޔޫނިޔަން ލީޑަރުން ރިސޯޓުތަކުން، އެހެން ސެކްޓަރތަކުން
ވަކިކުރަން ބޭނުންކުރާނެ ޓޫލްއަކަށް. މި ގާނޫނު މިހާރު އޮތް ގޮތަށް ފާސްވެއްޖެއްޔާ އަޅުގަނޑުމެން އެންމެން މި
ލައިންގައި ތިބި މަސައްކަތްތެރިން، މި ޔޫނިއަންތަކުގައި ރެޕްރެޒެންޓުކުރާ އެންމެން ވަޒީފާ ގެއްލޭނެ ދުވަސް
އަންނާނެ. އަޅުގަނޑު ޔަޤީންކަމާއެކު ދަންނަވަން ކެރޭ. އެހެންވީމާ، ޕްރޮބޭޝަންގެ ޕީރިއަޑް، ދެން އެބައޮތް ކިހިނެތްހޭ
ކުންފުންޏެއް ބަނގުރޫޓުވީމަ ނުވަތަ މާލީގޮތުން ނުހިންގޭވަރުވީމަ މުވައްޒަފުން ގެންގުޅޭ. މިހާރު ވެސް ވަޒީފާއާބެހޭ
10

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ގާނޫނުގެ އެބައޮތް 31 ވަނަ މާއްދާގައި ކަނޑައަޅާފައި ކުންފުންޏެއް ބަނގުރޫޓު ވެއްޖެއްޔާ ޢަމަލުކުރަންވީ ގޮތް.
އޭރުގައި އެ ގާނޫނު ހެދުނުއިރުގައި ވެސް އެ ވާހަކަ އެހެން ލިޔެފައި އޮތީ، އޭރުގައި ވެސް އޮތީ އެންމެ
އިސްކަމެއްދޭން ޖެހޭނެއޭ ވަޒީފާ އަދާކުރި ފަރާތުގެ މުސާރަ ދިނުމަށް ޓަކައި. އެހެންވީމާ، އަސްލު ގާނޫނަށް އިސްލާޙު
ގެންނައިރު ގެންނަން މި ޖެހެނީ ތަންފީޛުކުރުމަށް، މިކަހަލަ ގާނޫނުތައް ހަދަން މި ޖެހެނީ ވަޒީފާ ދޭ ފަރާތަކުން
އެއަށް ޢަމަލުނުކުރާތީ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ވަޒީފާއާބެހޭ ގާނޫނުއި އޮވޭ އެއްވެސް މުވައްޒަފަކު ލައްވާ
މަސައްކަތްކުރުވައިގެން ނުވާނެއޭ އުޖޫރަ ނުދީ. އިރެސްޕެކްޓިވް އޮފް ނޭޝަނަލް ވެސް، ބޭރު މީހެއް، ދޮން މީހެއް
ދިވެއްސެއް ކިޔައިގެން ނުވާނެ. މިއަދު މި ފެންނަނީ ގާނޫނުގައި ލިޔެފައި ހުރިއިރު ވެސް 6 މަސް ދުވަސް ވެއްޖެ
މުސާރަ ނުދޭތަން. ހަމަ ދިވެހިން ވެސް އެބަ ތިބި. ކުރިން ދުވަހު މަޖިލީހުގައި އިކޮނޮމިކް މިނިސްޓަރު ވިދާޅުވި
ދިވެހިން ވެސް އެބަ ތިއްބޭ އެހާ ގިނަ ދުވަސް ވަންދެން މުސާރަ ނުދީ. ގާނޫނުގައި އެބައޮތޭ ލިޔެފައި ނުދެންޏާ؛
އެހެންވީމަ، ގާނޫނު ހަރުކަށިކުރަން ޖެހޭނީ. ވަޒީފާ ދޭ ފަރާތްތައް ކޮންމެހެން ވެސް މައިތިރިކުރަންޖެހޭނީ.
އެހެންނޫނިއްޔާމު ގާނޫނުގައި ލިޔުނަސް ވެސް މި އުޅެނީ ނުވެގެން. އެހެންވީމަ، އިތުރަށް ދޫ ދީފިކަމުގައި ވާނަމަ
ވަޒީފާ ދޭ ފަރާތްތަކުން އޭގެ އެޑްވާންޓޭޖު ނަގާނެކަން ކަށަވަރު. މިހާރު ވެސް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުން
ރިޑަންޑެންސީއާ ބެހޭގޮތުން އުސޫލުތަކެއް އެބަހުރި ކަނޑައަޅާފަ. އެ އުސޫލުތައް ސީދާ ގާނޫނުގައި ގައިދު
ނުކުރެވިއްޖެއްޔާމުން ދެން މާ ދޫކޮށްލެވިގެން އަތުވެއްޖެ ކަމުގައި ވާނަމަ މުވައްޒަފުން ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމަށް ހަމަ
އޯޕަން ލައިސަންސެކޭ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ. އަނެއްކާ މިއަދުގެ ހާލަތުގައި، ކޮވިޑާ ގުޅިގެން ޕްރައިވެޓު
ސެކްޓަރގައި ވަޒީފާއެއް ގެރެންޓީ ނެތް މިއަދު އެކަކު ވެސް. އަޅުގަނޑު ދެން އަނެއްހެން މި ދަންނަވާލަނީ. ގިނަ
އަދަދެއްގެ މަސައްކަތްތެރިން ވަޒީފާ ގެއްލިއްޖެއޭ. މިއީ އެންމެންނަށް އެނގޭ ޙަޤީޤަތެއް. ކީއްކުރަންހޭ ވަޒީފާ އެންމެން
ގެއްލުނީމަ އަލުން އަނެއްކާވެސް ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގެ އިޚުތިޔާރުތަކެ އް ގާނޫނަށް ގެންނަންވީ. މިއަދު ގާނޫނަށް
ގެންނަންވީ ވަޒީފާތައް އިތުރަށް އެންކަރޭޖުކޮށް، ވަޒީފާތަކުގައި މުވައްޒަފުން ބައިތިއްބާނެ ކަންތައްތަކެއް.
މުވައްޒަފުންތައް ކަނޑާ ނިމިއްޖެ. ޓޫރިޒަމް އިންޑަސްޓްރީގެ މުވައްޒަފުންތައް ވަކިކޮށް ނިންމައިފި. އެހެން ޕްރައިވެޓު
ސެކްޓަރގައި ވެސް ވަކިކޮށް ނިމިއްޖެ. އެހެންވީމާ، އަސްލު މުވައްޒަފު ވަޒީފާގައި ބޭތިއްބޭނެ ގޮތެއް، ވަޒީފާއެއް ދޭނެ
ގޮތެއް އެންކަރޭޖު ކޮށްދޭން އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ އަރިހުން އެދެން. އެހެންވީމަ، އެއީ
އެ ގާނޫނު އެގޮތަށް އައިއްސިއްޔާ. ދެން، ރިޑަންޑެންޓް ކުރުން ހުއްދަކޮށްފައި މިހާ އީޒީކޮށް ދޫކޮށްލައިފިއްޔާ
މުވައްޒަފަކު ވަޒީފާއިން ވަކިކޮށްލެވުނީމަ ކޯޓަކަށް ނުދެވޭނެ. މިހާރު ދެވޭ ޓްރައިބިއުނަލަށް. އެއީ މި ހުއްދަވީތާ
ގާނޫނީގޮތުން. ހުއްދަވީމަ ޓްރައިބިއުނަލަށް ނުދެވުނީމަ ދެން އެ ރައްޔިތު މީހާ ދާނީ މެންބަރު ފަހަތުން. އިއްޒަތްތެރި
11

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
މެންބަރުގެ އަރިހުން އެދޭނީ ވަޒީފާއެއް ހޯދަން. މެންބަރަށް ވެސް ކޮށްދެވޭނެ ކަމެއް ނެތް. ގާނޫނުގެ ތެރެއިން އެކަން
އެ ކުރެވުނީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މަޢުރޫފް ތި ވިދާޅުވަނީ ކޯޓުތަކުން މިހާރު ރިޑަންޑެންސީއާ ގުޅޭގޮތުން އެބަހުއްޓޭ އުސޫލުތަކެއް ކަނޑައަޅާފަ. އެ
އުސޫލުތައް މި މާއްދާގެ ދަށުން އައުން ތިބޭފުޅުންގެ މައްސަލައެއް ނެތޭ ތި ވިދާޅުވަނި ދެއްތޯ ؟
މޯލްޑިވްސް ޓްރޭޑް ޔޫނިއަން ކޮންގްރެސް (އެމް.ޓީ.ޔޫ.ސީ)ގެ ރައީސް މަޢުރޫފް ޒާކިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެ އުސޫލުތައް މި ގާނޫނެއްގެ ތެރޭގައި ހިމެނުމަކީ އިންޑަސްޓްރިއަލް ރިލޭޝަންސް ހުރި ޤައުމުތަކުގައި ޕްރެކްޓިސް
ކުރެވޭ އުސޫލެކޭ. އެގޮތަށް އެކަން ކުރެވޭނެ. ކަލެކްޓިވް ބަރގެއިން ކުރުމުގެ ފުރުޞަތު އޮންނަންޏާ އެ އުސޫލުތައް
ވަރަށް ރަނގަޅަށް ތަންފީޛުކުރެވެއޭ. އެއަށް ބޭސްކޮށްފައޭ ދިވެ ހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން އެ މައްސަލަތައް ނިންމާފައި ހުރީ
ވެސް. އެ ޤައުމުތަކަށް ރިފަރ ވެސް ކޮށްފައި ހުރީ. ދެން، އަނެއްކާ ރާއްޖެއަކުން ޓަރމިނޭޝަން އޮފް
އެމްޕްލޯއިމަންޓް ކޮންވެންޝަންގައި ރެޓިފައި ކޮށްފައެއް ނުއެއް ނެތް. ރެޓިފައި...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު މިހާރު މި އަހާ ސުވާލަކީ ތިބޭފުޅުން ތި ބަލައިގަންނަނީއޭ ހައިކޯޓުން ނިންމާފައި ހުރި އުސޫލުތައް
؟
ރަނގަޅޭ. އެހެންތޯ ތި ވިދާޅުވަނީ
މޯލްޑިވްސް ޓްރޭޑް ޔޫނިއަން ކޮންގްރެސް (އެމް.ޓީ.ޔޫ.ސީ)ގެ ރައީސް މަޢުރޫފް ޒާކިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު މިދަންނަވާ ވާހަކައަކީ އެ އުސޫލުތައް ރަނގަޅުކޮށް ތަންފީޛު ކުރެވޭނެއޭ އިންޑަސްޓްރިއަލް ރިލޭޝަންސް
ރަނގަޅުކޮށް މި އިންޑަސްޓްރިއަލް ރިލޭޝަންސްއާބެހޭ ގާނޫނު ނުވަތަ ކަލެކްޓިވް ބަރގެއިން އުސޫލު ޕްރެކްޓިސް
ކުރެވޭ މަސައްކަތު މާހައުލުތަކުގައި. އެހެންވީމަ، 21 ވަނަ މާއްދާއަށް ހުށަހަޅާފައި ހުރި އިޞްލާޙުތަކަކީ
އަޅުގަނޑުމެން ކަންބޮޑުވާ އިޞްލާޙުތަކެއް. އެއާ ބެހޭގޮތުން ފާހަގަކޮށްލަން ޖެހުނު ކަންތައްތައް އަޅުގަނޑު މި
ފާހަގަކޮށްލީ. އޭގެ އިތުރުން ދެން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ ވަޒީފާއާބެހޭ ގާނޫނުގެ 42 ވަނަ މާއްދާ، އެއީ
ސަލާމުގެ ޗުއްޓީ. ސަލާމުގެ ޗްިއޓީއާ ބެހޭގޮތުން އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު ވިދާޅުވެއްޖެ މިހާރު ސަރުކާރުން ހުށަހަޅާފައި
12

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
އިން އިސްލާޙު، އެ ސްޓޭންޑް ބަދަލުކޮށްފައި އޮތް ވާހަކަ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ހަމަ އެދެނީ، އަޅުގަނޑުމެން
ޖަމުޢިއްޔާގެ ފަރާތުން އެދެނީ މިހާރު ވެސް ގާނޫނު އޮތް ގޮތަށް އެކަން ކުރަން. ގާނޫނުގައި އޮތް ގޮތަށް އެ
ބޭއްވުމަށް. ވިދވިދިގެން 2 ދުވަސް ސަލާމް މެޑިކަލް ސެޓްފިކެޓަކާ ނުލައި ނެގޭގޮތަށް ބާއްވައިދިނުމަށް. އެހެން މި
ބުނާ ސަބަބަކީ، ޕްރައިވެޓު ސެކްޓަރގައި އަޅުގަނޑުމެން ޓޫރިޒަމް އިންޑަސްޓްރީއަށް ބަލާއިރުގަ އި ރިސޯޓު
މުވައްޒަފަކަށް ސަލާމެއް، ޗުއްޓީއެއް ނުބުނެވޭ. އެއީ ސަލާމް ބުންޏަސް ހުންނަނީ ރިސޯޓުގައި. އެ ދުވަހު ބަލިވިޔަސް
ޑޮކްޓަރަށް، ރިސޯޓު ޑޮކްޓަރަށް ދައްކަން އެބަ ޖެހޭ. އެ ރިސޯޓު ޑޮކްޓަރަށް ނުދައްކައިފިއްޔާ އޭނާއަކީ އެ ދުވަހުގެ
ސަލާމް ކައުންޓެއް ނުކުރޭ ރި ސޯޓުތަކުގެ. އެހެންވީމަ، ދައްކަން ޖެހޭ. ދައްކާތަނުން ޑޮކްޓަރު އޭނަ ބައްޔެއް ނޫނޭ
ބުނެފިއްޔާ ހަމަ ނުކުންނަން ޖެހޭ ޑިއުޓީއަށް. އެހެންވީމަ، ރިސޯޓުތަކުގައި ޕްރެކްޓިސްއެއް ނުކުރެވޭ ދެ ދުވަހުގެ
ސަލާމެއް. މާނައަކީ އެއް ދުވަހު އޮފަށް ގޮސް އޮފްގެ ކުރިން ސަލާމް ނަގައި އޮފްގެ ފަހުން ސަލާމް ނަގައި، އެއީ
ޕްރެކްޓިސްކުރާ އުސޫލެއް ނޫނޭ އަދި މިގޮތަށް މިހާރު ގާނޫނުގައި އޮތަސް. ގާނޫނުގެ ނާޖާއިޒު ފައިދާ
މަސައްކަތްތެރިން ނަގާކަމުގައި ވާނަމަ އެބަހުރި މި ގާނޫނުގައި އިޞްލާޙު ނުވަތަ މުވައްޒަފުން މަސައްކަތު މާހައުލުގެ
އުސޫލުތަކާ ޚިލާފު ޢަމަލުކުރާނަމަ ފިޔަވަޅު އެޅޭނެ އިޞްލާޙުތައް ގާނޫނުގައި މިހާރު އޯލްރެޑީ އެބަ ހުރި ކަނޑައަޅާފަ.
އެގޮތަށް ނާޖާއިޒުގެ ބޭނުން ހިފާނަމަ އިޞްލާޙީ ފިޔަވަޅު އެޅިދާނެ. ވޯނިން ވެސް ދެވިދާނެ ނާޖާއިޒު ގޮތުގައި
ބޭނުންކުރަންޏާ. އެހެންވެ ގާނޫނުގައި އެކަން އެބަ އޮތް ބަޔާ ންކޮށްފަ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ނުދެވޭ ނޫންތޯ. މިހާރު ގާނޫނުގައި ކަނޑައެޅިގެން އެބަ އޮތް ޖެހިޖެހިގެން 2 ދުވަސް ނެގޭނެއޭ. އެއީ ގާނޫނީ
ޙައްޤެއް. ދެން، އެއަށް ފިޔަވަޅު އަޅައިފިއްޔާ ޓްރައިބިއުނަލަށް އެބަހުރި މައްސަލަ، އެކަމާ ގުޅޭގޮތުން ޙުކުމް ވެސް
ކޮށްފައި އެބަހުރި. ގާނޫނީ ގޮތުން އޭނައަށް ލިބިގެންވާ ޙައްޤެއް ބޭނުންކޮށްގެން އެއީ އަޚްލާޤީ މައްސަލައެއްގެ ގޮތުގައި
ފިޔަވަޅެއް ނޭޅޭނެ ނޫންތޯ އެއީ ގާނޫނުގައި ސާފުކޮށް އޮއްވައެއް.
މޯލްޑިވްސް ޓްރޭޑް ޔޫނިއަން ކޮންގްރެސް (އެމް.ޓީ.ޔޫ.ސީ)ގެ ރައީސް މަޢުރޫފް ޒާކިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެހެންނޫންތޯ ވާނީ؟ ބަލިވެގެން ދެ ދުވަހުގެ ސަލާމް މެޑިކަލްއަކާ ނުލައި ބުނެވޭނެ. އެއީ ގާނޫނީ ޙައްޤެކޭ. އެ ޙައްޤު
ހަނިކުރުމަކީ، އެއީ މިހާރު ހަނިކުރަން ހުށަހަޅާފައި، އިސްލާޙު ހުށަހަޅާފައި އޮތުމަކީ އެއީ ދެ ދުވަހަށް ވުރެ ގިނައިން
ނަގާތީއެއް ނޫނެއްނޫންހެއްޔޭ. އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ ދެ ދުވަށްވުރެ ގިނައެއްކޮށެއް ނުނަގައޭ. ޕްރައިވެޓު
13

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ސެކްޓަރގައި އެގޮތަކަށް ނުނެގޭ. ދެން، އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވެނީ ސިވިލް ސަރވިސްގައި ކޮންމެވެސް އެކަހަލަ
މައްސަލަތަކެއް ރެގިއުލޭޓު ކުރުމުގައި ދިމާވެގެން އުޅޭ ކަމަށް. އެހެންނަމަވެސް، ޕްރައިވެޓު ސެކްޓަރގައި އެ
މައްސަލަ އެގޮތަށް ދިމާނުވާކަން އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކުރަން. އަދި އެ އިޞްލާޙު އެގޮތަށް ބަދަލުނުކުރަން އަޅުގަނޑު
ހަމަ އެދެން. ދެން، ހަމަ އެއާއެއްކޮށް ދެން އަޅުގަނޑުމެންގެ މައިގަނޑު ކަންބޮޑުވުމެއް މިއޮތީ ވަޒީފާއާބެހޭ ގާނޫނުގެ
52 ވަނަ މާއްދާއަށް ހުށަހަޅާފައި އޮތް އިޞްލާޙު. އެއީ ސަރވިސް ޗާޖާއި ބެހޭގޮތުން. އަޅުގަނޑުމެން ވާނެ
މިދަންނަވާ ހުރިހާ އިޞްލާޙުތަކެއް ލިޔުމުން ކޮމިޓީއަށް ހުށަހަޅާފަ. ދެން، އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ހަމަ ސަރވިސް
ޗާޖުގެ މާއްދާއަށް އަސްލު ހުށަހަޅާފައި އޮތް އިޞްލާޙުގައި އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ހުށަހަޅަން 10% ގެ ގޮތުގައި
ސަރވިސް ޗާޖު ނަގަންވާނެ ކަމަށް. އެއީ މިހާތަނަށް ވެސް އެކަން ޕްރެކްޓިސް ކުރަމުން އަންނަ ގޮތް. އަދި
އަޅުގަނޑަށް ކުރިން ދުވަހު މަޓީގެ ފަރާތުން ވަޑައިގެންނެވި ބޭފުޅުން ވާހަކަދެއްކެވިއިރު އަޑުއެހިން ގާނޫނުގައި
އެގޮތަށް ކަނޑައެޅުމަކުން ތިމަންނާމެންނަކަށް މައްސަލައެއް ނެތޭ. ތިމަންނާމެންނަކީ ކަނޑައަޅާ ގާނޫނުތައް ތަންފީޛު
ކުރުމަށް ތިބޭ ބައެކޭ. އެހެން ކަނޑައެޅުމަކީ މައްސަލައެއް ނޫނޭ. އެހެންނަމަވެސް، އެއީ ލާޒިމުކޮށްފައި ނެގޭ އިތުރު
ޓެކްސްއެއްކަހަލަ އެއްޗެކޭ. އެކަހަލަ މޭރުމަކުން ވިދާޅުވީ. އެހެންނަމަވެސް، މިހާރުވެސް ހަމަ ޕްރެކްޓިސް ކުރުވަމުން
އަންނަ އުސޫލެއް އެއީ % 10 ނެގުން. 10% ނެގުން ލާޒިމު ނުކުރީމަ މިވާގޮތަކީ އިތުރު ޓެކްސްތަކާއި، ނުވަތަ އަދި
އެހެންކަންކަމާ ގުޅިގެން ވެސް ސަރވިސް ޗާޖު ނެގުމުގެ ނިސްބަތް ކުޑަކުރުމުގެ ފުރުޞަތު އެބައޮތް. މި ރާއްޖެއަށް
އަންނަ ޓޫރިސްޓުންނަކީ އެތިކަލް ޓޫރިސްޓުން. ޓޫރިސްޓުންނަށް އެނގޭ ދޭ ޚިދުމަތަށް ސަރވިސް ޗާޖު ދޭން ޖެހޭކަން.
އެހެންވީމާ، އެއީކީ މައްސަލައަކަށެއް ނުވޭ. ދެން، މިއޮތީ ނަގާ އެއްޗެއް ހަމައަށް މުވައްޒަފުންނަށް ބެހުން. އެ މިހާރު
އެބައޮތް އިޞްލާޙު ތެރޭގައި އެކަން ވަރަށް ރަނގަޅަށް ކަނޑައަޅާފަ. އެހެންނަމަވެސް، އެހެން އޮވެފައި ދެން އަނެއްކާ
މި އޮންނަނީ ވަކި، ކެނޑުމުގެ ފުރުޞަތު ދީފައި. ޗުއްޓީގައި ހުއްޓަސް ނުކެނޑޭނެއޭ އެހެން އަދި ބުންޏަސް މި
ގާނޫނު އެގޮތަށް މާނަކުރެވެން އެބައިން ލީވްގައި ހުންނަ ވަގުތުގައި ވަޒީފާ ދޭ ފަރާތަކާ ވެވޭ އެއްބަސްވުމެއްގެ
ތެރޭގައި އެހެން ލިޔެފައި އޮވެއްޖިއްޔާ ކެނޑިދާނެ ކަމަށް. އެހެންވީމަ، އެގޮތަށް އޮތުން އަޅުގަނޑުމެން އޮންނާނީ
އިޞްލާޙު ލިޔުމުން ހުށަހަޅާފައި، އެހެން އެގޮތަށް ނުބޭއްވުމަށް. ނަގާ އެއްޗެއް ހަމަހަމައަށް ބެހުން އެއީ
ބުއްދިވެރިކަމެއް ކަމަށް. އަދި ނަގާ އެއްޗެއް މިރާއާ ހިއްސާކުރަންޖެހޭ ވަރަށް މުހިންމު ސަބަބެއް އެބައޮތް. މީރާއަށް
ސަރވިސް ޗާޖު ހިއްސާކުރަން މަޖުބޫރުވެއްޖެނަމަ ޓެކްސްއަށް މަކަރު ހެދުމުގެ ފުރުޞަތު ހުއްޓުވޭނެ. ރިސޯޓުތަކުގެ
މުވައްޒަފުން ބަލާ ސަރވިސް ޗާޖަށް ވާނުވާ. ސަރވިސް ޗާޖަކީ 10%. ޓެކްސްއަކީ 12%. ސަރވިސް ޗާޖު 10%
އާއި ޓެކްސްގެ % 12 އާއި ދިމާނުވެއްޖިއްޔާ ވަރަށް ރަނގަޅަށް އެނގޭނެ ޓެކްސްއަށް މަކަރު ހަދާކަން. މީރާއަށް
14

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ވެސް ވަރަށް ރަނގަޅަށް ފެނިގެންދާނެ އެ މަޢުލޫމާތުތައް. އެއީކީ ހަމަ ބަރާބަރަށް ކޮންމެ މަހަކު ނިންމާ
ޑޮކިއުމަންޓެއް. އެ ޑޮކިއުމަންޓު މީރާއަށް ސަބްމިޓުކޮށްލަންޖެހޭ. އިތުރު އެއްވެސް ބަރޑަންއެއް ނައަންނާނެ.
އެހެންވީމާ، އޭރުން ދެ ފަރާތުން އެ ދަނީ ޗެކްކުރެވެމުން ސަރވިސް ޗާޖަށް މަކަރު ހަދާތޯ. ޓެކްސްއަށް މަކަރު
ހަދާތޯ، ނޫންތޯ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގޭ އެ ފުރުޞަތު، އެކަންކަން އެބަ ހިނގާކަން ރިސޯޓުތަކުގައި. ޓެކްސްއަށް
މަކަރު ހެދުމުގެ. ދެން އޮތީ ވަޒީފާއާބެހޭ ގާނޫނުގެ 59 ވަނަ މާއްދާއަށް ހުށަހަޅާފައި އިޞްލާޙު. އެއީ އެ އިޞްލާޙު
އަޅުގަނޑުމެން އިޞްލާޙު ހުށަހަޅަން އޮތީ މިނިމަމް ވޭޖު، ދިވެހިރާއްޖޭގައި މަސައްކަތްކުރާ މީހުންނަށް މުސާރައިގެ
ގޮތުގައި އެންމެ ކުޑަ މަސައްކަތް ކުރާ އެންމެންނަށް މިނިމަމް ވޭޖު ދޭކަށް ލާޒިމެއް ނުކުރެވޭނެ. އެއީ ވަޒީފާ
އަދާކުރަންޏާ މިނިމަމް ވޭޖަށް އެންޓައިޓަލްވަނީ. ވަޒީފާއެއް ނޫނިއްޔާ މަސައްކަތް ކުރާ ކޮންމެ މީހަކަށް މިނިމަމް ވޭޖު
އެގޮތަކަށް ލާޒިމުކުރާކަށެއް އެމްޕްލޯޔަރެއް ނުހުންނާނެ. އެހެންވީމާ، އެ ތަންކޮޅު ބަދަލުކޮށްލަން ޖެހޭނެ އެ މަސައްކަތް
ކުރާ އެންމެންނަށް އިން ބަދަލުގައި ވަޒީފާ އަދާކުރާ މީހުން، އެއީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަކުރެވުނު ކަންތައް.
މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި އެއީ ދެން އަޅުގަނޑު ކުރުކޮށްލުމުގެ ގޮތުން ނިންމާލާނަން ދެން އިތުރު ފުރުޞަތު
ލިބިއްޖިއްޔާމުން އެއްޗެއް ބުނަން. ޝުކުރިއްޔާ ވަރަށް ބޮޑަށް.
ޓީޗަރސް އެސޯސިއޭޝަން އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ހިންގާ ކޮމިޓީގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އަދުހަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު ޓީޗަރސް އެސޯސިއޭޝަނަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވާ އިޞްލާޙުތަކަށް ބަލާލާއިރު، 14 ވަނަ މާއްދާ
ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ހަމަ ވަގުތީ މުއްދަތު މިހާރު ޕްރޮބޭޝަން ތިން މަސް ދުވަހަކީ ހަމަ ވަރަށް
ރަނގަޅު މުއްދަތެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަން. ހަ މަހަށް މި އިތުރުވެގެން ގޮއްސިއްޔާ އަޅުގަނޑު ވަރަށް
ބޮޑަށް ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ، އަސްލު އަޅުގަނޑުމެންގެ ވަޒީފާގެ މާހައުލުގައި މި ދިމާވާ ސޯޝަލް އިޝޫސް، މި
ދިމާވާ ސޯޝަލް އިޝޫސް ވަރަށް ބޮޑަށް ގިނަވެގެން ދާނެ. އެއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބަޔާންކޮށްފައެއް
ނެތް، އަދި ބަޔާންކޮށްފައެއް ނެތް ޕްރޮބޭޝަންގެ ތެރޭގައި ވަޒީފާގައި މުވައްޒަފަކު ކެނޑިގެން ދާނީ މިވެނި
ހާލަތްތަކަކާ ގުޅިގެންނޭ. އެކަހަލަ އެއްވެސް ކަހަލަ ގަވާއިދުތަކެއް ހެދިފައެއް ގާނޫނުގައެއް ނެތް. އެހެންވީމަ،
މުވައްޒަފަކު ވަރަށް ބޮޑަށް، މިސާލަކަށް ހަމަ ބަލާލެވޭގޮތަކުން ވެސް ކަނޑާލެވިދާނެ. އެކަހަލަ މުއްދަތެއްގެ ގޮތުގައި
އަޅުގަނޑުމެން ބޮޑަށް ޕްރޮބޭޝަން ފެނިގެން މިދަނީ މަސައްކަތްކުރާ މާހައުލުތަކުގައި. އެހެންވީމަ، ސޯޝަލް
އިޝޫސްތައް ހުޅުވިގެންދާ ވަރަށް ބޮޑު ދޮރެއްކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ. މިހާރު ތިން މަސް ދުވަހުގެ ތެރޭގައި
ވެސް އަސްލު މުވައްޒަފެއް، އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތްކުރާ ދާއިރާގެ ގޮތުން ޓީޗަރަކު އެސެސްކޮށް، އެ ޓީޗަރަކީ
15

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ކިޔަވައިދޭން ކްލާހުގައި އެންމެ އެކަށޭނެ ޗީޓަރެއްތޯ ކަނޑައަޅަން ހަމަ ރަނގަޅު މުއްދަތެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑުމެން
ވަރަށް ބޮޑަށް ދެކެން. މި މާއްދާ މި ގޮތަށް 6 މަހަށް ބޮޑުވެއްޖިއްޔާ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެން
ވަޒީފާގެ މާހައުލުގައި މި ދިމާވާ ސޯޝަލް އިޝޫސްތައް ވަރަށް ބޮޑަށް ގިނަވެގެން ދާނެ. ކޮރަޕްޝަން
އިންކްރީޒްވެގެންދާނެ. ސެކްޝުއަލް ހެރެސްމަންޓު އިންކްރީޒްވެގެންދާނެ. މިކަހަލަ ވަރަށް ބައިވަރު ކަންތައްތަކެއް
ވަޒީފާގެ މާހައުލުގައި ވަރަށް ގިނަވެގެންދާނެ ކަމެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް ދެކެން. ދެން، 21 ވަނަ
މާއްދާއަކީ އަޅުގަނޑުމެން އެންމެ ބޮޑަށް ކަންބޮޑުވާ، އެންމެ ބޮޑަށް ހިތާމަކުރާ އެއް މާއްދާ. އެއީ 21 ވަނަ މާއްދާގެ
(ހ) އާއި (ށ) ގައި މިހާރު މަސައްކަތްތެރިންނަށް ވަރަށް ބޮޑެތި ބާރުތަކާއި، ޙިމާޔަތްތަކާއި، ރައްކާތެރިކަމެއް
ލިބިގެންވޭ. އާދެ! އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ކަމެއް، އެއީ ކުރީދުވަހުގެ މަޖިލިސް އަޑުއެހުން އަޅުގަނޑު އަޑުއަހާލިން.
ރިޑަންޑެންސީ ކްލޯޒް ވަރަށް ގިނަ ޤައުމުތަކުގައި އޮވޭ. އެކަމަކު އަޅުގަނޑު ބަލާލަންޖެހޭނީ ރިޑަންޑެންސީ ކްލޯޒް ލާ
ޕްރޮސީޖަރ ތެރެއިން. އެ ޕްރޮސީޖަރގައި ކިހާވަރަކަށް މަސައްކަތްތެރިންނަށް ބާރުތަކެއް ދީފައި އެބައޮތްތޯ. 90%
ޤައުމުތަކުގައި އައި.އާރު އެއްޗެއް އޮވޭ. ދެން، ނޯންނަ ޤައުމުތަކުގައި ކޮންމެވެސް ގޮތަކަށް މި ކްލޯޒްތަކަށް މި ލިބޭ
ބާރާއި، ހިމާޔަތާއި ރައްކާތެރިކަން ލިބޭ ކަހަލަ ކޮންމެވެސް ކްލޯޒްތަކެއް، މާއްދާތަކެއް ގާނޫނުގެ ތެރެއަށް ލެވިގެން އެ
ޙިމާޔަތާއި ހައްކާތެރިކަން ދެވިގެން، ވަކި އުސޫލުތަކެއްގެ ދަށުން އަސްލު ރިޑަންޑެންސީ ވަރަށް ޑީޓެއިލްކޮށް، ކޮންމެ
ޤައުމެއްގެ ގާނޫނު ބަލާލިޔަސް ތި ބޭފުޅުންނަށް ވެސް އެނގިލައްވާނެ ކަންނޭނގެ މި ވަރަށް ޑީޓެއިލްކޮށް އެބަހުރޭ
ބަޔާންކޮށްފައި ރިޑަންޑެންޓު ކުރެވޭނީ މިހެންނޭ. އެއީ މިސާލަކަށް (ށ) ގައި މި ބަޔާންކުރާ ހުރިހާ ޙިމާޔަތެއް މި
ނެތިގެންދާ ކަހަލަ ކްލޯޒް އެއް މާއްދާއެއް (ނ) އާއި (ރ) އަކީ. އެހެންވީމަ، އަޅުގަނޑުމެން ދެކޭގޮތުގައި މިސާލަކަށް
(ނ) އާއި (ރ) އާ މި އޮތްގޮތަށް ފާސްވެގެން އައިއްސިއްޔާމު (ށ) ގެ ބޭނުން ކެނޑިގެންދާނެ. (ހ) އާއި (ށ)
އިން މަސައްކަތްތެރިންނަށް ލިބޭ ޙިމާޔަތާއި ރައްކާތެރިކަން، ވަރަށް ސަރީޙަ ޢިބާރާތުން ބަޔާންކޮށްފައި އެބައޮތް މި
ޙިމާޔަތާއި ރައްކާތެރިކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނެތިގެން ދާނެއޭ. މަސައްކަތުގެ މާހައުލަކީ އެއްވެސް ސަލާމަތް
މާހައުލަކަށް މަސައްކަތްތެރިޔާއަކަށް ވެގެންނެއް ނުދާނެ. އަބަދުވެސް ބިރުވެރިކަމެއްގެ ތެރޭގައޭ ހުންނަށްޖެހޭނީ. ދެން،
އަޅުގަނޑުމެން ސަލާމުގެ ޗުއްޓީ. ސަލާމުގެ ޗުއްޓީ އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ، ޓީޗަރުން ސަލާމުގެ ޗުއްޓީ
ނަގާފައި، ވަރަށް ގިނައިން ދެކެވޭ ވާހަކައެއް ކަންނޭނގެ ސަލާމުގެ ޗުއްޓީ ނަގަނީ ވަޒީފާ އަދާ ނުކުރާންވެގެންނޭ. އެ
މީހަކާ ހަވާލުވެފައިވާ ޒިންމާތަކެއް އަދާނުކުރާންވެގެން. އެކަމަކު އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ، ޓީޗަރަކު
ސަލާމުގެ ޗުއްޓީ ނަގައިގެން އެ ދުވަހު ގޭގައި މަޑުކުރެއްވީމާ އެ ދުވަހު އެ ޓީޗަރެއްގެ ގަޑި ނަގައިދޭން އެހެން
ޓީޗަރަކު ނުދާނެއޭ. އެ ޓީޗަރު ކިޔަވައިދޭން ބޭނުންވާ، އެ ކަވަރކުރާ ކޮންޓެންޓެއް އެހެން ބޭފުޅަކު ކަވަރއެއް
16

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ނުކުރާނެ. އެހެން ޓީޗަރަކު ސަބްޓިޓިއުޝަނަށް ގޮސްދާނެ. އެކަމަކު އެ ކަވަރ ކުރަންޖެހޭ ކޮންޓެންޓެއް ކަވަރއެއް
ނުކުރާނެ. ހަމަ އެ ޓީޗަރު އަނެއް ދުވަހު ނުކުމެ ނޫނިއްޔާ އިތުރު ގަޑީގައި ނުކުމެ، ނޫނިއްޔާ ހޮނިހިރު ދުވަހު،
ނޫނިއްޔާމު އެކްސްޓްރަރ ގަޑިއެއް ނަގައިގެން މި ގަޑި ކަވަރ ކުރަމުން މި ގެންދަނީ. އެހެންވީމަ، ސަލާމުގެ ޗުއްޓީ
މިގޮތަށް ހަނިކުރުމުގެ އެއްވެސް ބޭނުމެއް ނެތް އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި. ދެން، ސަލާމުގެ ޗުއްޓީ، އަޅުގަނޑު ވަރަށް
ބޮޑަށް ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ ހަމައެކަނި ސަލާމުގެ ޗުއްޓީއަކީ ޞިއްޙީ ގޮތުން ދިމާވާ މައްސަލައަކާ ގުޅިގެން ނެގޭ
ޗުއްޓީއެއް ގޮތުގައި ވަރަށް ބޮޑަށް ވާހަކަ ދެކެވިގެންދޭ. އެހެންވީމާ، މިއީ މީހާގެ މެންޓަލް ވެލްބީންއަށް ވެސް،
އަޅުގަނޑަށް ވަރަށް ރަނގަޅު އެކަހަލަ މާއްދާއެއް ތިބޭފުޅުން ގާނޫނު ހަދާއިރުގައި އިތުރުކޮށްދިނުން. އެއީ ވަރަށް
ބައިވަރު ދުނިޔޭގެ ޤައުމުތަކުގައި އެބަހުރި މިކަހަލަ ލީވްތައް. މިހާގެ ސައިކޮލޮޖިކަލީ، ސައިކޮލޮޖިކަލީ ގޮތުން މިހާއަށް
ރެސްޓުކޮށްލަން ލީވްއެއް ލިބޭ ކަހަލަ ލީވްތައް އެބަހުރި ވަރަށް ބޮޑަށް ދީފަ. ދެން، ސަލާމްގެ ޗުއްޓީގައި އަދި
އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވާ ޕޮއިންޓެއް އެބައޮތް. އެއީ ސަލާމުގެ ޗުއްޓީގައި ގިނަ ފަހަރު ބަލިވެގެން ސަލާމުގެ
ޗުއްޓީ ނަގާ ބޭފުޅުން، މިސާލަކަށް ޑިޕްރެޝަން ނޫނިއްޔާމު މެންސްޓުރުއަލް ޕެއިން މި ބަރުދާސްކުރައްވާ ބޭފުޅުން މި
ބޭފުޅުންނަށް ވަރަށް ބޮޑު ބުރައަކަށް ވެގެންދާނެ އެމް.ސީއެއް ހޯދަން ކިއުގައި މަޑުކުރަން ޖެހުމުން. ހުރިހާ
ބޭފުޅުންނަށް ވެސް އެނގިލައްވާނެ ކަންނޭގެ އަޅުގަނޑުމެންގެ ހޮސްޕިޓަލްތަކާއި ކްލިނިކްތަކުގެ ބާރު ބޮޑުކަން.
އެހެންވީމާ، އެމް.ސީއެއް ހޯދުމަކީ އަޅުގަނޑުމެންގެ މުވައްޒަފުންނަށް ވަރަށް އުނދަގޫ ކަމަކަށް ވެގެންދާނެ.
މަސައްކަތްތެރިންނަށް ވަރަށް އުނދަގޫ ކަމަކަށް ވެގެންދާނެ ހަމަ ސަލާމުގެ ޗުއްޓީ އެ ނަގަންޖެހޭ ކޮންމެ ފަހަރަކު
އެމް.ސީއެއް ހޯދަން ދާންޖެހިއްޖިއްޔާމު. ދެން، އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ ސަރވިސް ޗާޖު. ސަރވިސް
ޗާޖު ވަރަށް ތަފުސީލުކޮށް މަޢުރޫފް ވިދާޅުވެއްޖެ. ދެން، އަޅު ގަނޑުމެން އިތުރަށް، މިހާރު ތިބޭފުޅުން ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ
އިޞްލާޙުތަކުގައި ނެތްކަމެއް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން. 37 ވަނަ މާއްދާގެ އިތުރުގަޑި އިނގޭތޯ. 37 ވަނަ
މާއްދާގެ އިތުރު ގަޑީގައި މިހާރު އިންނާނީ (ހ) އާއި (ށ) އަޅުގަނޑުމެން އިތުރު ކުރަން ބޭނުން، (ހ) އާއި (ށ)
މިގޮތަށް އޮތްއިރުގައި ވެސް 2004 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން ރާއްޖޭގައި މިހާރު މަސައްކަތް ކުރަމުންދާ 10 ހާހަށްވުރެ
ގިނަ ޓީޗަރުން މަސައްކަތް ކުރައްވަމުން އެ ގެންދަވަނީ އިތުރު ގަޑީގެ އެލަވަންސް ނުލިބި އިނގޭތޯ. އެ ބޭފުޅުންނަށް،
އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މިތާ ތި އްބެވި ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ވެސް މިއީ ވަރަށް ރެއިޒްވެފައި އޮތް
އިޝޫއެއް ކަންނޭނގެ މިއީ. އެހެންވީމަ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ތިއްބެވި ހުރިހާ ޓީޗަރުން މިހާރުވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް،
ވަރަށް ފަހުން އިކޮނޮމިކް މިނިސްޓްރީން ނެރުއްވި ބަޔާނެއްގައި ބުނެފައި އެބައޮތް އިތުރަށް 12 ހާސް ޓީޗަރުން
ދިވެހިރާއްޖޭގައި ބޭނުންވެއޭ އެބަ މިހާރުގެ ކަރިކިއުލަމްގައި މިއޮތްގޮތަށް ކްލާސް ރޫމްގައި ޗްލިޑްރެން ޓީޗަރ ރޭޝިއޯ
17

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ހަމަކޮށްގެން ކުރިއަށް ގެންދަން. 12 ހާސް ޓީޗަރުން. އެހެންވީމަ، މި 12 ހާސް، މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާގައި
މިތިއްބެވި 10 ހާސް ޓީޗަރުން މި ނަންގަވަނީ އިތުރަށް މި ބޭނުންވާ 12 ހާސް ޓީޗަރުންގެ ވޯރކް ލޯޑޭ.
ވިސްނަވާލައްވާ އެ ބޭފުޅުން މަސައްކަތް ކުރައްވާނެ އޯވަރ ޓައިމް. އެ ބޭފުޅުން އިތުރަށް ކުރައްވާނެ މަސައްކަތް.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް އިތުރު ގަޑީގެ އެއްވެސް ލާ ރިއެއް ނުލިބި ހަމަ އެކިއެކި ސަރކިއުލަރތައް ހަދައިގެން
މި އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރޭގައި މީތި ލިމިޓުކުރަމުން މި ގެންދަވަނީ. ސްކޫލުތަކުގެ ތެރެއިން 10 ޕަރސެންޓޭ، 5
ޕަރސެންޓޭ، ސްކޫލުތަކަށް ވަކި މުސާރައެއް ދީފައި މީތިން ފުއްދާލާށޭ، އެގޮތަކަށް ނުބުނެވޭނެއެއް ނޫންތޯ؟
ގާނޫނުގައި އެބައޮވޭ ފާހަގަކޮށްފައި (ހ) އާއި (ށ) ގައި ވަރަށް ސަރީޙަ ޢިބާރާތުން ބަޔާންކޮށްފައި އެބައޮވޭ
މަސައްކަތްތެރިޔާ އިތުރުގަޑީގައި ކުރާ ކޮންމެ މަސައްކަތަކަށް ވަކި، ހިސާބުވެސް ޖައްސަވާފައި، އެހާ ތަފުސީލުކޮށް
(ހ) އާއި (ށ)ގައި ބަޔާންކޮށްފައި އެބައޮތޭ. އެހެން ވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވޭ (ހ) އާއި (ށ) ގެ ތިރިއަށް (ނ)
އެޑްކުރަން. (ނ) ގައި އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވާ ގޮތް (ނ) ގައި ލިޔުމުން އަންގަވާފައި އޮންނާނީ. އެހެންވީމަ،
(ނ)ގައި އިންނާނީ ޖުރިމާނާ ކުރުން ނޫނިއްޔާ މިކަހަލަ ގޮތަކުން ވީހާވެސް މިކަންތައް މަދުކުރެވޭތޯ މަސައްކަތްތެރިން
މިކުރާ އިތުރު ގަޑީގެ މަސައްކަތް ޙައްޤުވާ މިންވަރު އެ މަސައްކަތްތެރިންނަށް ލިބިގެން ދިއުމަށް. ދެން،
އަޅުގަނޑުމެން 48 ވަނަ މާއްދާ، އަނެއްކާ ވެސް ހަމަ އައު އިޞްލާޙެއް. އަނބިމީހާ ވިހެއުމުން ދޭ ޗުއްޓީގެ ތެރެއަށް
އަޅުގަނޑުމެން، 48 ވަނަ މާއްދާގައި މި އިންނަނީ އަނބިމީހާ ވިހެއުމުން ދޭ ޗުއްޓީ. މީގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑުމެން
ވަރަށް ބޮޑަށް ދެކެވޭ އިޝޫއެއް އަޅުގަނޑުމެން ޓީޗަރުންގެ ތެރޭގައި މިސާލަކަށް މިސްކެރިއޭޖެއްވީ. އެހެންވީމަ،
މިސްކެރިއޭޖު ވެގެންދާ، ބައިގެންދާ މުވައްޒަފުންނަށް ވަރަށް އުނދަގޫ ކަމެއް މިއީ، ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން އަންހެން
މުވައްޒަފުން، އަޅުގަނޑުމެން ކައިރީގައި ހަމަ އަންހެން ޓީޗަރުން އަޅުގަނޑުމެން ކައިރީގައި ބުނެފައި އެބަހުރި މިއީ
ހަމަ ވިހެއުމާ އެއްފަދަ ވޭނެއް މުވައްޒަފު ތަހައްމަލުކުރާ ކަހަލަ ކަމެކޭ. އެހެންވީމަ، އަޅުގަނޑަށް ވުރެން ބޮޑަށް
އަންހެން ބޭފުޅުންނަށް އެނގިލައްވާނީ މި އަސްލު ޙަޤީޤަތުގައި އެ ވޭން. އެހެންވީމަ، އެ ވޭނުގައި ނިކުމެ މަސައްކަތް
ކުރުމަކީ އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރާ ކަމެއް ނޫން. އެހެން އެގޮތަށް ވެގެންނުވާނެ. އެހެންވީމަ، އަޅުގަނޑުމެން 48 ވަނަ
މާއްދާއަށް މިގޮތަށް ހިމަނައިދޭން އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް އެދެން. އަޅުގަނޑު އިންނާނީ ލިޔުމުން އެކަންތައް ވެސް
ހުށަހަޅާދީފަ. ދެން، 43 ވަނަ މާއްދާ އެއީ ވިހެއުމާ ގުޅިގެން ދޭ ޗުއްޓީ. އެހެންވީމާ، 43 ވަނަ މާއްދާގައި މިހާރު މި
އިންނަނީ (ހ) އާއި (ށ)، (ނ) އަދި (ރ)، (ބ) އެހެންވީމަ، (ބ)ގެ ތިރިއަށް (ޅ) އިތުރުކޮށްދޭށޭ. އަޅުގަނޑު
އިންނާނެ ލިޔުމުން ހުށަހަޅާފައި އިތުރުކޮށްލަ ދޭން ޖެހޭ ގޮތް ވެސް. 48 ވަނަ މާއްދާއަކީ އަސްލު މެޓަރނިޓީ ލީވް.
18

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ފިރިހެން މުވައްޒަފުންނަށް ލިބޭ، އަންހެނުން ވިހެއުމާ ގުޅިގެން ފިރިހެން މުވައްޒަފުންނަށް ލިބޭ ލީވް. މިހާރު
ގާނޫނުގައި މި އިންނަނީ ތިން ދުވަހޭ...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިހާރު ތިބޭފުޅުންނަށް ދީފައި އޮތް ވަގުތު ގާތްގަނޑަކަށް ހަމަވެއްޖެ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު އެދެނީ އަދި އެއް ބޭފުޅުން
އެބަ ތިއްބެވި އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު ދޭންޖެހޭ ތި ފަރާތުގެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އެދެން ވިހާވެސް ކުރުކޮށް
ޕޮއިންޓަށް ވަޑައިގަތުމަށް.
ޓީޗަރސް އެސޯސިއޭޝަން އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ހިންގާ ކޮމިޓީގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އަދުހަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އޯކޭ. އަޅުގަނޑު ކުރުކޮށްލާނަން. މުސާރަ ލިބޭގޮތަށް ތިން ދުވަހޭ ލިބޭނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގަބޫލުކުރެވޭ
ތިން ދުވަހަކީ އެއީ ފުދޭ މިންވަރެއް ނޫނޭ. މިއަށްވުރެ އިތުރުކޮށްދޭށޭ. އަޅުގަނޑުމެން އިންނާނެ ލިޔުމުން ހަތް
ދުވަސްކަމުގައި ހުށަހަޅައި ދެއްވާފަ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.
މޯލްޑިވްސް ޕޯޓް ވޯކަރސް ޔޫނިއަންގެ ރައީސް ޢާއިޝަތު ރުހުސާނާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ ދެއްވި ފުރުޞަތަށް. އަޅުގަނޑުމެން ވެސް މި އިޞްލާޙުތަކަށް ބަލާލާއިރުގައި އެންމެ ފުރަތަމަ
ފާހަގަކުރެވިފައި މި އިންނަނީ 14 ވަނަ މާއްދާގައި ޕްރޮބޭޝަން މުއްދަތަށް މި 6 މަސް ދުވަހަށް އިތުރަށް ދިގު
ދައްމާލާފައި އިން މައްސަލަ. ޙަޤީޤަތުގައި ގާނޫނުގައި މިގޮތަށް ބުނެލާފައި އިނދެއްޖިއްޔާ ހަމަ ހުރިހާ ވަޒީފާ ދޭ
ފަރާތްތަކުން ވެސް ހަމަ އެގޮތަށް ޢަމަލުކުރަމުންދާނީ. އެގޮތަށް ހަމަ 6 މަސް ދުވަސްކަމަށް ބަލާނެ އޭތި އެގޮތަށް
އިނަސް ވެސް. ދެން، ތިބޭފުޅުން ހިތަށް އަރުއްވަފާނެ ފަހަރެއްގައި އެ ހަމަ ތިން މަސް ދުވަސް ވެސް އޮޕްޝަންއަށް
އިނީމަ އެގޮތަށޭ ކުރާނީ. އެކަމަކު ޙަޤީޤަތަކީ ސިވިލް ސަރވިސް މުވައްޒަފުން ނޫން އެހެން މުވައްޒަފުންނަށް، އެހެން
ދާއިރާތަކުގައި މަސައްކަތް ކުރާ ގިނަ މުވައްޒަފުންނަށް މި ޕްރޮބޭޝަން ޕީރިއަޑު ތެރޭގައި ލިބެނީ ހަމައެކަނި ބޭސިކް
ސެލަރީ. އިތުރު އެއްވެސް އެލަވަސްއެއް ޢިނާޔަތެއް ނުލިބޭ. ގާނޫނުގައި އެހެން އިނަސް ވެސް އަޅުގަނޑުމެންގެ ހުރޭ
އަދި ޕޮލިސީތަކާ އެއްޗެހި ވެސް ހެދިފައި އިނގޭތޯ. އެގޮތަށް ދޭއިރުގައި ހަމަ އިންނަނީ ހަމަ ޢިނާޔަތްތަކާއި
އެލަވަންސްތަކާ އެއްޗެހި ނުލިބިފައޭ. ދެން، އަދި ބޯނަސް ދޭއިރުގައި ވެސް، ހަމަ އަހަރީ ބޯނަސް ދޭއިރުގައި ވެސް
ހަމަ އެ ދާއިމީވާ މުއްދަތުން ފެށިގެން...
19

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިހާރު މި ބޭފުޅުން އެ ވިދާ ޅުވަނީ މިހާރު ސަރުކާރުން ޕްރޮޕޯޒްކޮށްފައޭ އިނީ ޕްރޮބޭޝަން ޕީރިއަޑުގައި ވެސް
އެއްވެސް ޢިނާޔަތެއް، މުސާރަ ވެސް އެއްވެސް ވަރަކަށް އުނިނުކޮށް ދޭގޮތަށޭ. މިހާރު ޢަމަލުކުރަމުންދާ ގާނޫނުގައި
ކަނޑައެޅިގެން އެއާ ގުޅޭގޮތުން އެއްޗެއް ބަޔާންކޮށްފައި ނެތީމަ އުސޫލެއް ކަނޑައަޅައިގެން މުސާރައިން ޕަސެންޓެއް
އުނިކޮށްގެން ވެސް ސަރވިސް ޗާޖު ރިސޯޓުތަކުގައި ނުދީ ގެންދަނީއޭ. އެކަމަކު މިހާރު ގާނޫނުގައި އެގޮތަށް އިނީމަ
ތި ވިދާޅުވާ މައްސަލަ ޙައްލުވާނެ ނޫންތޯ؟ އެ އުސޫލެއް ނެހެދޭނެ ނޫންތޯ ގާނޫނާ ޚިލާފު އުސޫލެއް.
މޯލްޑިވްސް ޕޯޓް ވޯކަރސް ޔޫނިއަންގެ ރައީސް ޢާއިޝަތު ރުހުސާނާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެން، އެގޮތަށް ހަމަ އިންނައިރުގައި އެބަ އިނދޭ އިނގޭތޯ މިހާރު ލޯންގު ޓަރމް އެލަވަންސްފަދަ އެއްޗެހި ދޭއިރުގައި
އޭތި ކައުންޓްކުރާނީ ހަމަ ދާއިމީވާ މުއްދަތުން ފެށިގެން އިނގޭތޯ. އެހެންވީމަ، އެ ހަމަސް ދުވަސް ވަންދެން ހަމަ
މީހެއްގެ ޤާބިލުކަން ނޭނގިގެން، ހަމަ އެޗް. އާރުއަކަށް އެވަރު ނޭނގިގެން މި ހަ މަސް ދުވަސް ދިގު ދަންމައިގެން
ގޮއްސަ ވަރަށް ގިނަ ދުވަސް ދެއްތޯ މީހެއްގެ ހަޔާތުން ވޭސްޓު ވެގެންދާނެ ޙަޤީޤަތުގައި ހަ މަސް ދުވަހަށް ވީމަ.
އަސްލު ރަނގަޅު، މުވައްޒަފުން މަސައްކަތް ކުރާ މިންވަރު ދެނެގަންނާނެ ރަނގަޅު ގައިޑްލައިނެއް ވަޒީފާ ދޭ ފަރާތުން
ހަދާފައި އިނދެއްޖެ ކަމަށް ވެއްޖިއްޔާ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ހަމަ އެއް މަސްދުވަސް ތެރޭގައި ވަޒީފާގެ މިހާ ޤާބިލީ
ކިހާ ވަރަކަށްކަން އެނގިގެން ދާނެހެން. ދެން، ހަމަ އެއާއެއްކޮށް އަދި ދެން ރިޑަންޑެންސީ، ރިޑަންޑެންސީ މާއްދާ
އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރާއިރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ މިހާރުވެސް ހަމަ ވަރަށް ގިނައިން ދިމާވާ މައްސަލައެއް
ގާނޫނުގައި ނެތް އިރުގައި ވެސް ހަމަ ކޮންމެ ފަހަރަކަށް ހަމަ މެނޭޖްމަންޓުތަކަށް އަންނަ ބަދަލުތަކާއި، ސިޔާސީ
ގޮތުން އަންނަ ހުރިހާ ބަދަލަކާ ގުޅިގެން ހަމަ މި މާއްދާގައި ހަމަ މި ބުނެފައި މިއިން ގޮތަށް އިނގޭތޯ ވޯޑު ޓު ވޯޑު
ހަމަ ވަޒީފާ ދޭ ފަރާތުގެ ހިންގުމަށް ގެންނަ އެފަދަ ބަދަލަކާ ގުޅިގެން ހަމަ މަޤާމު އުވާލާފައި ހަމަ ވަޒީފާއިން
ކަނޑާނީ އިނގޭތޯ. ދެން، އޭގެތެރޭގައި ހަމަ އެބަހުރޭ އެއްބައިފަހަރު އަނެއްހެން ހަމަ ވަރަށް ގިނަ ދުވަހު ޚިދުމަތުގައި
އުޅުނު މުވައްޒަފުން ވެސް ހަމަ ވަކިކޮށްލާފަ. ދެން، އަނެއްކާ އެވަގުތު ބުނަނީ މިވަގުތު ކުންފުނީގައި ބަހައްޓައިފިނަމަ
ކުންފުންޏަށް ވަރަށް ބޮޑު އިޔާދަ ނުކުރެވޭވަރުގެ ގެއްލުންތަކެއް މި މީހެއްގެ ފަރާތުން ލިބިދާނެ ކަމަށް ބުނެފައި މި
ކަނޑާލަނީ. ކަނޑާލާފައި އަނެއްކާ ހަ މަސް ދުވަސް ފަހުން އަނެއްކާ އެހެން ބަދަލެއް މެނޭޖްމަންޓަށް އަންނައިރަށް
ހަމަ އެ މުވައްޒަފު އެބަގެނޭ އިނގޭތޯ ވަޒީފާއަށް. ގެންނައިރުގައި އަނެއްކާ އެ ފާއިތުވެދިޔަ ދެ އަހަރު، ތިން އަހަރު
20

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ދުވަހުގެ މުޅި މުސާރައާ ހުރިހާ އެއްޗަކާ އެއްކޮށް މިދެނީ އިނގޭތޯ. ހަމަ ގެންނަނީ އަނބުރާ ވަޒީފާއަށް. ގެންނައިރު
އެއީ ހަމަ ކުންފުނިތަކާއި، ހަމަ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ވަޒީފާ ދޭ ފަރާތަށް ވެސް ހަމަ ވަރަށް ބޮޑު ބުރައަކަށް ވާނެހެން
އެކަހަލަ، މިގޮތަށް މި އޯޕަންކޮށްފައި މި ގާނޫނުގައި މި ވާހަކަ މިގޮތަށް ސާފު ސީދާކޮށް ލިޔެފައި އިނީމަ. އެހެންވީމަ،
އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ މަޢުރޫފް ފާހަގަކުރިހެން ހަމަ އައި.އާރު އެކްޓަކާ ނުލާ މިފަދަ ބޮޑު ބާރެއް ހަމަ އެއްވެސް
ވަރަކަށް މަޝްވަރާކުރުމެއް ނެތި، ނޫނީ ދެ ފަރާތުގެ ޙައްޤު މިކަމުގައި ރައްކާތެރި ކުރެވޭނެ ގޮތެއް ކަނޑައެޅިފައި
ނެތް ހިނދެއްގައި މިފަދަ ބޮޑު ބާރެއް ހަމައެކަނި ވަޒީފާ ދޭ ފަރާތައް ދިނުމަކީ ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ބޮޑަށް
ކަންބޮޑުވާ ކަމެއް. އެގޮތަށް އިޞްލާޙު ހުށަހަޅާފައި އިންނާނީ އިނގޭތޯ. ދެން، ސަލާމުގެ ވާހަކަ ދެން މިއިންނަނީ.
ސަލާމުގެ ވާހަކަވެސް މިއީ ހަމަ އަބަދު އަބަދު މިހާރު ބުނާނެ ދެން މުވައްޒަފުން އަބަދު ސަލާމްބުނަނީއޭ. އެކަމަކު
ޙަޤީޤަތަކީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ހުރިހާ ސެކްޓަރއަކީ ސިވިލް ސަރވިސް މުވައްޒަފުން މަސައްކަތްކުރާހެން 5 ގަޑިއިރު 6
ގަޑިއިރު މަސައްކަތްކުރާ ބައެއް ނޫން އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެންނަކީ ހަމަ 8 ގަޑިއިރު މަސައްކަތް މެދުނުކެނޑި ހަމަ
އެ 3 ޝިފްޓު އެގޮތަށް، އެކި ޝިފްޓުތަކަށް ބަހާލައިގެން ހަމަ ދަންވަރު ވެސް ހަމަ އެއްވެސް ހުކުރެއް ހޮނިހިރެއް
ނެތި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުން އެކި ސެކްޓަރތަކުގައި އެބައުޅުއްވާ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، ގާނޫނަށް މިފަދަ ބޮޑެތި
އިޞްލާޙުތަކެއް ހުށަހެޅިގެން އަންނައިރުގައި އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ހަމައެކަނި ސިވިލް ސަރވިސްއަށް ބޭސްކޮށްފައި
ގާނޫނަށް އިޞްލާޙު ހުށަހެޅުމަކީ އެއީ ވަރަށް ބޮޑު ގެއްލުމެއްހެން މަސައްކަތްތެރިންނަށް ދެވޭ. ދެން، ސަލާމުގެ ޗުއްޓީ
އަދި ހަމައެކަނި ބުނަނީކީ ވެސް ހަމައެކަނި ވަކި ޖެންޑަރއެއްގެ ބައްނޫން އިނގޭތޯ. ދެން، އެއްވެސްވަރަކަށް
އަޅުގަނޑުމެންނަށް، ކުރީދުވަހު ހަމަ ކޮމެޓީގެ ބައްދަލުވުން ބަލާލިއިރު ހަމަ ވަޒީފާ ދޭ ފަރާތްތަކުން ފާހަގަކޮށްފައިހުރި
އެ ބޭފުޅުން އަތުގައި އެއްވެސްވަރަކަށް ނެތްކަމަށް ސްޓެޓިސްޓިކްސްއެއް މުވައްޒަފުން ސަލާމް ބުނަނީ
ކިހާވަރަކަށްކަން. ދެން، ފަހަރެއްގައި ސިވިލް ސަރވިސްގައި ހުރެދާނެ. ދެން، ސިވިލް ސަރވިސްގެ އަޅުގަނޑު މި
ބުނަނީ، އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަނީ ހަމަ، ސިވިލް ސަރވިސްގައި އިނދޭ ދެއްތޯ ވަކި ގާނޫނެއް ވެސް ވަކި
ގަވާއިދުތަކެއް ވެސް ހެދިފައި ހުރޭ. އެހެންވެއްޖިއްޔާމު އެގޮތަށް މިސާލަކަށް މަސައްކަތަށް ފަރުވާކުޑަ، އަޅުގަނޑުމެން
ދެކޭގޮތުގައި ބޮޑަށް ސަލާމުގެ ކަންތައްތައް މި އޮންނަނީ ބޮޑަށް މުވައްޒަފުންގެ މޯޓިވޭޝަނާ ގުޅިފައި އިނގޭތޯ.
އެހެންވީމަ، ތަންކޮޅެއް ފުޅާ ދާއިރާއެއްގައި ވަޒީފާ ދޭ ފަރާތުން ވެސް އަދި މަޖިލީހުން ވެސް މި ގާނޫނަށް
އިޞްލާޙުގެނައުމުގެ ކުރިން ރިސަރޗެއް ހައްދަވާލައިފިނަމަ އެނގިލައްވާނެ މުވައްޒަފުންގެ މޯޓިވޭޝަންއާކަން
ކުންފުނިތަކުގެ ޕްރޮޑަކްޓިވިޓީއާ ހުރިހާ އެއްޗެއް ގުޅިފައި ވަނީ. އެހެންވީމާ، މުވައްޒަފުން މޯޓިވޭޓް ކުރަންވެގެން
މަސައްކަތުގެ، އެ ތަނުގެ ޕްރޮޑަކްޓިވިޓީ އިތުރުކުރަން އުޅޭ ބަޔަކުނަމަ، މުވައްޒަފުންނަށް ބިރުދައްކައިގެން ސަލާމް
21

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ނުބުނެ ނޫނީ ހަތަރުދަމު، 24 ގަޑިއިރުން، މިހާރު 8 ގަޑިއިރަށްވުރެ އިތުރަށް ވެސް މަސައްކަތްކުރާގޮތަށް
އެއްވެސްވަރަކަށް ބްރޭކެއްނުލައި، ބުނާނަމަ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އޭގެ ސަބަބުން ވަރަށް ބޮޑަށް މީހާއަށް އިފެކްޓު
ކުރުމުގެ ސަބަބުން މަސައްކަތުގެ ފެންވަރަށް އަސަރުކުރާނެ އިނގޭތޯ...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް އެދެން ކުރުކޮށް ޕޮއިންޓަށް ގެންގޮސްދެއްވާ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު
ކަނޑައެޅިވަގުތަށްވުރެ މާބޮޑަށް ފަހަތުގައި ތި ބޭފުޅުން ތިއުޅުއްވަނީ.
މޯލްޑިވްސް ޕޯޓް ވޯކަރސް ޔޫނިއަންގެ ރައީސް ޢާއިޝަތު ރުހުސާނާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ، އެހެންވީމަ އަޅުގަނޑު މި ސަލާމުގެ ޗުއްޓީ ހަމަ މިހާރުވެސް އިންގޮތަށް އެމް.ސީއާ ނުލައި ވެސް ސަލާމް
ބުނެވޭނެގޮތަށް ހަމަ 30 ދުވަހުގެ ސަލާމް ބުނެވޭގޮތަށް އިނގޭތޯ އަޅުގަނޑުމެން އިޞްލާޙު ހުށަހަޅާފައި އިންނާނީ.
ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު ދެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް މި ބޭބޭފުޅުން ފާހަގަކުރެއްވި ކަންކަމާ ގުޅޭގޮތުން
ސާފުކުރަން ބޭނުން ކަންކަން ސާފުކުރަން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު ހުޅުވާލާނަން. އަބަދުވެސް ހަނދުމަފުޅު ބަހައްޓަވާތި
އިދާރީމޭޒުން ނޯޓު ކުރައްވާ ނަމަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު ދޭނީ. ތި ބޭފުޅުން ޔަޤީންކުރައްވާތި ތި ބޭފުޅުންގެ ނަން
ނޯޓުކުރެވުނުކަން. މުޣުނީ ކުރިއަށްގެންދަވާ!
ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްމުޣުނީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އާދެ! އަޅުގަނޑު ވެސް ހަމަ މި ދެއްކި ވާހަކަތަކަށް ވަރަށް ބައިވަރު ސުވާލުތައް
ނޯޓުކުރިން. އެކަމަކު އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާގޮތުގައި ހަމަ އަޅުގަނޑު ވެސް ބައެއް ސުވާލު ކޮށްލާފައި ދެން ތިއްބެވި
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ދެންހުރި ސުވާލުތައް. އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ ހަމަ ޓީމުން ހަމަ ސުވާލުކޮށްލަން ބޭނުން، މި
ސަރވިސް ޗާޖާ ބެހޭގޮތުން ތި ބޭފުޅުން ހަމަ ވަރަށް ބޮޑެތި ކަންބޮޑުވުންތައް އެބަހުރި. ސަރވިސް ޗާޖު % 10 ގައި
22

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ހިފަހައްޓަން ތި ބޭފުޅުން ހަމަ ޙަޤީޤަތުގައި ވެސް މަސައްކަތްކުރައްވަނީތޯ؟ އަޅުގަނޑު މިހެން ބުނީ ދިވެހިރާއްޖޭގައި
މިހިރަ ރިސޯޓުތަކަކީ އެކި ފަންތީގެ، އެކި ގިންތީގެ، އެކިވަރަށް އާމްދަނީ ލިބޭ ރިސޯޓުތައް. ތި ބޭފުޅުން
ގަބޫލުކުރާގޮތުގައި، ތި ބޭފުޅުންގެ ވާހަކަތަކުން އަޅުގަނޑަށް ސާފުވީ ސަރވިސް ޗާޖަކީ މުވައްޒަފުން އެއް ތަނުން
އަނެއް ތަނަށް ދިއުމަށް ބާރުއަޅައިދޭ ކަމެއްގެ ގޮތުގައި. އެހެންވީމާ، އެކަން ހުއްޓުވުމަށް ޓަކައި ތި ބޭފުޅުންގެ
ޚިޔާލަކީ ސަރވިސް ޗާޖު އެއްވަރެއްގައި ހިފެހެއްޓުންތޯއޭ؟ 10%، މިކިޔާ % 10 ގައި. އަޅުގަނޑުމެން މިގާނޫނުގައި
މި ލިޔަނީ މަދުވެގެން % 10. މަދުވެގެން 10 ޕަރސެންޓަށް އަޅުގަނޑުމެން ވެސް ހަމަ މަސައްކަތްކުރަމުން މި ދަނީ.
އަދި އަޅުގަނޑުމެންގެ ކޮމެޓީގެ ހަމަ ގިނަ މެންބަރުންގެ ވިސްނުންވެސް ހުރީ ހަމަ 10% ގައި. އެއީ މިނިމަމް
އަދަދެއް ގޮތުގައި ޕްލެޖުކުރަން އަޅުގަނޑުމެންގެ ވިސްނުންހުރީ. އެހެންވީމަ، ތި ބޭފުޅުން އެކަމާ ދޭތެރޭ ކީކޭތޯ
ވިދާޅުވަނީ؟ 10% ގައި ހަމަ ހިފެހެއްޓުންތޯއޭ، އެއަށްވުރެ އިތުރުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ނުދޭންތޯއޭ ތިބޭފުޅުން
ވިސްނުމުގައި؟ ދެން، ސަރވިސް ޗާޖު ބެހުމުގައި ތިބޭފުޅުން ހުރި ކަންބޮޑުވުންތައް. އަޅުގަނޑުމެން ވެސް ހަމަ
ރިސޯޓުތަކުގެ މުވައްޒަފުންނާ އެބަ ވާހަކަދެކެވޭ. އަޅުގަނޑުމެން ވެސް ހަމަ އާންމުންގެ ތެރޭގައި މި އުޅެނީ ހަމަ.
ރިސޯޓުތަކުގެ މުވައްޒަފުންނާ، އަޅުގަނޑުމެން ވެސް ރައްޓެހިންނާއި، ތިމާގެ މީހުންނާއި އެހެން މީސްމީހުން ވެސް
ހުރޭ. އެ ބޭފުޅުން އެބަ ވިދާޅުވޭ ތިމަންނަމެން މި މަހުގައި މަސައްކަތްކޮށްފައި ލިބޭ އާމްދަނީން ސަވިސް ޗާޖުދޭއިރު
ޗުއްޓީގައި ހުރި މީހާއަށާއި އަދި ވަކި ގިންތިއެއްގެ ސްޓާފަށް އެ ދޭން ތިމަންނަމެން ނުގަބޫލޭ، ގަބޫލެއް ނޫނޭ.
އަޅުގަނޑުމެންނާއި އެ ބޭފުޅުން އެބަ ވާހަކަ ދައްކާ. ބައްދަލުކުރޭ ގްރޫޕް ގުރޫޕަށް، ޓީމް ޓީމަށް އައިސް
އަޅުގަނޑުމެންނާ އެބަ ބައްދަލުކުރޭ. ތިމަންނަމެން ގަބޫލެއް ނޫނޭ. އެކަމަކު ތި ބޭފުޅުން ތި ވިދާޅުވަނީ ޗުއްޓީގައި
ހުންނެވި ބޭފުޅާއަށް ވެސް އަދި ލީވްގައި ހުރި އެހެން ހައިސިއްޔަތަކުން ހުރި ބޭފުޅާއަށް ވެސް ހަމަ އެ ދޭށޭ. އަދި
ޖެނެރަލް މެނޭޖަރަށް ވެސް މި ދޭށޭ. އަޅުގަނޑުމެންނާ ބައްދަލުކުރާ ސްޓާފުން މި ވިދާޅުވަނީ ނޫނެކޭ މިމަހު
މަސައްކަތްކުރި މީހުންނަށް މި މަހުގެ ސަރވިސް ޗާޖު ބަހާލަދޭށޭ. ތި ބޭފުޅުން އެކަމުގައި ހަމަ އަދިވެސް އެ
ސްޓޭންޑަކީ ކޮބައިތޯ ހަމަ އަޅުގަނޑު ސާފުކޮށްލަން ބޭނުންވޭ ހަމަ. ދެން، އަޅުގަނޑު އަނެއްކާ ހަމަ އެއާއެއްކޮށް އަދި
ސަފުކޮށްކަން ބޭނުންވޭ ސަރވިސް ޗާޖުގެ އިތުރަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ލިބޭ، ދެން ތި ބޭފުޅުން ކަންބޮޑުވުންތައް
ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވެނީ އެއީ އަޅުގަނޑަށް ނޯޓުކުރެވިފައިހުރި ސުވާލުތައް. ދެން، ސްކޫލް ހޮލިޑޭ، މިހާރު
ސަރުކާރުން އެއޮތީ އެކަން އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާގޮތުގައި މި އަންނަ އަހަރުން ފެށިގެން އެގޮތަށް ކުރިއަށްދާނެ ކަމަށް
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނުރަސްމީކޮށް މަޢުލޫމާތު ލިބިފައި އޮތީ. މިއީ ސުވާލެއްގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ކޮށްލާފައި އަޅުގަނޑު
ހުއްޓާލާނަން. ޝުކުރިއްޔާ.
23

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަދި އެއްވާހަކަ މުޣުނީ. މިހާރު ވަރަށް ބައިވަރު ބޭފުޅުން ތިއްބެވީމަ ތި ބޭފުޅުން ކޮންމެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރެއްގެ
އަތްޕުޅުގައި އޮންނާނެ ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވި ބޭފުޅުންނާއި އެ ބޭފުޅުން ތަމްސީލުކުރައްވާ ފަރާތް އެނގޭގޮތަށް.
އެހެންވީމަ ސުވާލަށް ޖަވާބު ދޭން ތިބޭފުޅުން ބޭނުންވާ ފަރާތެއް ހައިލައިޓު ކޮށްދެއްވުން އެދެން. އެހެންނޫނިއްޔާ ވަރަށް
ބައިވަރު ވަގުތުނަގާނެ.
ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްމުޣުނީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލު ޓީމްއަށް. އަޅުގަނޑަށް އެހެން ބުނެވުނުކަންނޭނގޭ އަޅުގަނޑު ބުނީ ހަމަ ޓީމަށް އަމާޒުކުރި
ވާހަކަ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޓީމުން އެ ސުވާލަށް ޖަވާބުދެއްވާ!
ޓޫރިޒަމް އެމްޕްލޯއީސް އެސޯސިއޭޝަން އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ނައިބު ރައީސް މުޙައްމަދު ޞާދިޤު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ފާހަގަކުރެއްވިހެން 10%، އަޅުގަނޑުމެން މިބުނަނީ ޖަހާށޭ 10% އަކީ
ކުލަވަރު އެއްޗަކަށް ނަހަދާށޭ. 10% މިނިމަމް ނަގަންޖެހޭނެކަން، މިހާރުވެސް އޯލްރެޑީ ޕްރެކްޓިސްކުރާ
އެއްޗެކޭ % 10 އަކީ. އެއީ ސަބަބަކީ ރާއްޖޭގައި، އަޅުގަނޑަކީ ރިސޯޓު މަސައްކަތްކުރާ މީހެއް...
ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްމުޣުނީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ތި ބޭފުޅުން ވާހަކައިގައި ހަމަވަރަށް ސާފުކޮށް ވިދާޅުވި ސަރވިސް ޗާޖަކީ ރިސޯޓުތަކުގެ މުވައްޒަފުން އެއްތަނުން
އަނެއް ތަނަށް ދިއުމަށް ބާރުއަޅާ އެއްޗެކޭ. އެހެންވީމަ މީތި 10% ގައި ހިފަހައްޓައިދޭށޭ. އެހެން ވިދާޅުވިންތޯ؟
؟
ވިދާޅުވިން ދެއްތޯ
ޓޫރިޒަމް އެމްޕްލޯއީސް އެސޯސިއޭޝަން އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ނައިބު ރައީސް މުޙައްމަދު ޞާދިޤު ވާހަކަދެއްކެވުން:
24

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
އަޅުގަނޑުމެން މި ބުނަނީ ތިބޭފުޅުން ގަބޫލުކުރަންޖެހޭ ޙަޤީޤަތަކީ ރާއްޖޭގައި % 90 މުވައްޒަފުންނަކީ ސަރވިސް
ޗާޖަށް ޑިޕެންޑުވާ މީހުން. އެހެންވީމާ، އެ މީހުން ވަރަށްބޮޑަށް ސަރވިސް ޗާޖަށް ކޮންސަރންވޭ. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑުމެން ބުނަނީ މިހާރު ޕްރެކްޓިސް ކުރަމުން އަންނަ އެއްޗެއްވީމަ % 10 ސަރވިސް ޗާޖު ނަގައިދޭށޭ. % 10
ޖަހައިދޭށޭ މިނިމަމް ނަގަން ޖެހޭނެކަން، އެ ގާނޫނުގައި ލާޒިމުކޮށްދޭށޭ. ދެވަނަ ކަމަކަށް ތި ބޭފުޅުންގެ ޗުއްޓީގެ
ސަރވިސް ޗާޖު؛ ދެން، އަޅުގަނޑަކީ ވެސް މަސައްކަތްކުރާ މީހެއް ރިސޯޓުގައި. 20 އަހަރުދުވަހު މަސައްކަތްކޮށްފިން.
އަޅުގަނޑަށް ހަމަ އެއްގޮތަކަށް ވެސް ގަބޫލުނުކުރެވޭ ޗުއްޓީގައި ހުންނަ މީހާއަށް ސަރވިސް ޗާޖު ނުދޭންޖެހޭ، ސަބަބު
ކިޔައިދޭނަން. ސަބަބަކީ ޗުއްޓީގައި ހުންނައިރު ސަރވިސް ޗާޖު ދޭންނުޖެހެއޭ ތިބޭފުޅުން، ބައެއްމީހުން ބުނާތީ
ޗުއްޓީއަކީ އޯލްރެޑީ އަޅުގަނޑު ވޯކްކޮށްފައި އިންނަ ދެ ދުވަސް. އޯލްރެޑީ ވޯކްކޮށްފައި އިންނަ ދެ ދުވަސް ޗުއްޓީ
އަޅުގަނޑު އެކިއުމިލޭޓް ކޮށްގެން މިދަނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އެއްގޮތަކަށް ވެސް ގަބޫލުނުކުރަން ޗުއްޓީގައި
ހުންނައިރު ސަރވިސް ޗާޖު ދޭން ނުޖެހޭނެ ކަމަށް. ދެވަނަ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަނީ ޗުއްޓީ ސަރވިސް
ޗާޖު ނުދޭކަމުގައި ވަންޏާ އެއްވެސް މުވައްޒަފަކު ނޫނީ މެޑިކަލް ހުންނައިރު، ނޫނީ ޗުއްޓީގައި ހުންނައިރު،
ނޫނީވިއްޔާ ކޮންމެވެސް އެހެންކަހަލަ ލީވެއްގައި ހުންނައިރު ޗުއްޓީނުދޭކަމުގައި ވެއްޖިއްޔާ އެއްވެސް މުވައްޒަފަކު
ބޭނުންނުވާނެއޭ ޑިސެންބަރު، ޖަނަވަރީ، ފެބްރުވަރީ، އަނބިމީހާ ތަންމަތީ އޮތަސް ދާކަށް ބޭނުންނުވާނެ. އެހެންވީމާ،
މިއީ ވަރަށް ބޮޑު އަޅުވެތިކަމެއް މިކުރެވެނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އެއްގޮތަކަށް ވެސް ގަބޫލެއްނުކުރަން ޗުއްޓީގައި
ހުންނައިރު ސަރވިސް ޗާޖު ކަނޑަންޖެހޭނެ ކަމަކަށް. އެއީ ސަބަބަކީ އެއްވެސް މުވައްޒަފަކު ބޭނުންނުވާނެ
ޑިސެންބަރު، ޖަނަވަރީ، ފެބްރުވަރީ، މާރިޗްގައި އެންމެ ހައި ސަރވިސް ޗާޖު ލިބޭއިރަށް، ކޮންމެފަދަ ހާލަތެއްގައި
އަޔަސް ދާކަށް. އެއީ ވަރަށް ބޮޑު ސޯޝަލް ލައިފްގެ ތެރެއަށް ނުކުންނަ ވަރަށް ބޮޑު މައްސަލަތަކެއް މީގެ ތެރެއިން
ނުކުންނާނެ. ދެން، ދެވަނަ ކަމަކަށް ފާހަގަކޮށްފި ސްކޫލް ހޮލިޑޭ، ސްކޫލު ހޮލިޑޭ މިވާގޮތަކީ އަޅުގަނޑުމެން
ޕްރެކްޓިކަލީ ތަޖުރިބާކުރަމުން...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ދެންނެވީ ސްކޫލު ޗުއްޓީއަކީ އެއީ ވަޒީފާއާބެހޭ ގާނޫނުގެ ތެރެއަށް ގެނެވޭނެ އެއްޗެއް ނޫން ދެއްތޯ.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އެ ވާހަކަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަރިހު ވެސް ދަންނަވަން އުޅުނީ. އެއީ އެޑިޔުކޭޝަނާ
ގުޅުންހުރި ކަމެއް. އަޅުގަނޑުމެން މި ގާނޫނުގެ ތެރެއަށް ގެނެވޭނެ އެއްޗެއް ނޫން. އަޅުގަނޑަށް ހަމަ ވަރަށް ޔަޤީން
ތިބޭފުޅުން ގަބޫލުކުރައްވާނެކަން. އެހެންވީމާ، އެބައިދޫކޮށްލައްވާ!
25

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ޓޫރިޒަމް އެމްޕްލޯއީސް އެސޯސިއޭޝަން އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ނައިބު ރައީސް މުޙައްމަދު ޞާދިޤު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެން، މި ގާނޫނުގައި އެބައޮތް އިޞްލާޙެއް ހުށަހަޅާފައި މެނޭޖުމަންޓުގެ ބައެއް މުވައްޒަފުންނަށް ލާރިދޭން ނުޖެހޭނެ؛
އެއީ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ސަބަބެއް ނޫން. ސަބަބަކީ މެނޭޖުމަންޓުގެ މުވައްޒަފު މީހާ ޑައިރެކްޓްލީ އިންވޯލްވޭ.
އަޅުގަނޑު މި ބުނަނީ ކޮންމެހެން ޖީ.އެމްގެ ވާހަކައެއް ނޫން މި ބުނަނީކީ. މެނޭޖްމަންޓު މުވައްޒަފު މީހާ ވެސް
ޑައިރެކްޓްލީ އިންވޯލްވެގެން ސަރވިސް ޗާޖު ކަލެކްޓުކުރަނީ. އެހެންވެއްޖެއްޔާ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުނުކުރަން، ތި
ބޭފުޅުންނަކީ ވަރަށް ބޮޑަށް ޙައްޤުތަކަށް ވަކާލާތުކުރާ ބައެއްވީމަ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުނުކުރަން އެއްވެސް މުވައްޒަފަކަށް،
ޚާއްޞަކޮށް މެނޭޖުމަންޓު ތެރޭގައި ވެސް ޖީ.އެމް ފިޔަވައި އެއްވެސް މުވައްޒަފަކު މިއިން އިސްތިސްނާވާންޖެހޭނެކަން
ގަބޫލުނުކުރަން. ސަބަބު ވެސް އަޅުގަނޑު ބުނެދީފާނަން...
ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްމުޣުނީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ދެންނެވީ އަޅުގަނޑާ ބައްދަލު އެބަކުރެއޭ، އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ މިއެންމެންނާ، ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރުންނާ ވެސް ބައްދަލުކޮށްފައި ތިބީ. ޚާއްޞަކޮށް މި ގާނޫނު މި ކޮމެޓީގައި ހިނގާތީވެ. އަޅުގަނޑު
ދެންނެވީކީއެއް އެ ބޭފުޅުން މަހުރޫމް ކުރާވާހަކައެއް ނޫން. އެ ބޭފުޅުންގެ މުސާރަ އާއި ޢިނާޔަތްތައް ދެން މި ތިބޭ
މުވައްޒަފުންނާ ވަރަށް ބޮޑުތަނުން ތަފާތޭ. މިހެން ވުމުގެ ސަބަބުން އެ ބޭފުޅުންނަށް އެ ދިނުން ތިމަންނަމެން އެހާ
ގަބޫލެއްނޫނޭ، އެއީ.
ޓޫރިޒަމް އެމްޕްލޯއީސް އެސޯސިއޭޝަން އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ނައިބު ރައީސް މުޙައްމަދު ޞާދިޤު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ތިއަށް އެޑްކޮށްލާނަން. އަޅުގަނޑަކީ ވަރަށް ގިނަ މުވައްޒަފުން...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ކުރުކޮށްލަދެއްވާތި އިނގޭތޯ. ޕޮއިންޓަށް ހަމަ.
ޓޫރިޒަމް އެމްޕްލޯއީސް އެސޯސިއޭޝަން އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ނައިބު ރައީސް މުޙައްމަދު ޞާދިޤު ވާހަކަދެއްކެވުން:
26

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
އަޅުގަނޑަކީ ވަރަށް ގިނަ މުވައްޒަފުންނާ ޑައިރެކްޓު ކޮންޓެކްވާ މީހެއް. ވަރަށް ގިނަ މުވައްޒަފުންނާ މިހާރު ޑައިރެކްޓު
ޑީލް ކުރަމުންދާ މީހެއް. ޓޫރިޒަމް ދާއިރާގެ އެންމެ ބޮޑު ނުދަންނަ މީހަކު އަޅުގަނޑު ނޫޅޭނެ އަނެއްހެން ބުނާނަމަ.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަކަށް ތި ކޮމެންޓެއް ނާދޭ. ދެން، ތިބޭފުޅާއަށް ތިކޮމެންޓު އައީ. މައްސަލައެއް ވެސް ނޫން
އެއީކީ. އެކަމަކު އަޅުގަނޑު ގަބޫލުނުކުރަމޭ މެނޭޖްމަންޓު، ސަބަބުވެސް ބުނެދީފާނަން. އަޅުގަނޑަކީ މެނޭޖަރ
މަސައްކަތްކުރާ މީހެއް. ރާއްޖޭގެ މެނޭޖްމަންޓުގައި، ދެން ތަންކޮޅެއް ސާފުކޮށް ކިޔާލަދޭން ބޭނުންވާތީ. މެނޭޖްމަންޓަށް
ކަނޑައެޅީމާ، މިސާލަކަށް މެނޭޖްމަންޓަށް މީހުން ކަނޑައެޅިދާނެ ސުޕަވައިޒަރ ލެވެލްއިން ވެސް. އަޅުގަނޑު
ބޭނުންނުވާނެ ދެއްތޯ އަޅުގަނޑަށް ހައި ސަރވިސް ޗާޖު ލިބޭއިރު، ސުޕަވައިޒަރުންގެ މުސާރައަކީ ރާއްޖޭގައި އާންމު
އުސޫލަކުން ބުނާނަމަ 6000 ރުފިޔާ. އެހެންވީމަ، އަޅުގަނޑު ބޭނުންނުވާނެ އެއްގޮތަކަށް އެ 6000 ރުފިޔާ ހޯދާކަށް
އަނެއް ދެ އަހަރު ސަރވިސް ޗާޖު ނުލިބޭގޮތަށް އެ މަޤާމުގައި ހުންނާކަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުމިކުރެވެނީ
މިފަދަ އިޞްލާޙުތަކެއް އައިއްސިއްޔާ މިއީ ވަޒީފާގެ ކުރިއެރުމަށް ވެސް އަދި މުވައްޒަފުމީހާ ކުރިއަށް ދިއުމަށް ވެސް
އެޅޭ ވަރަށް ބޮޑު ހުރަހަކަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް އެއްގޮތަ ކަށް ވެސް ގަބޫލުނުކުރެވޭ އަސްލު މި އިޞްލާޙު
އެގޮތަށް އޮންނަންޖެހޭނެ ކަމަކަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދުވާފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ކުރިއަށްގެންދަވާ!
ދުވާފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާޢީލް އަޙުމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. ދެން، އަޅުގަނޑުމެން މި މަސައްކަތްކުރަނީ އަސްލު ވެސް ހަމަ ޙައްޤުތައް ހޯދައިދެވޭތޯ
އިނގޭތޯ. ދެން، އެހެންވީމަ މި ބައްދަލުވެ ތިބޭފުޅުންގެ މަޝްވަރާ ވެސް މިހޯދަނީ. ދެން، މިގޮތަށް މި އޮންނަ
ޑްރާފްޓެއް، މި އޮތީ ބިލެއް. މިއީ ނިމުމެއް ނޫން. ތި ބޭފުޅުންގެ ލަފައާ އެއް ކޮށް އަޅުގަނޑުމެން ވެސް
އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ މީތި ހަމަ ނިންމަން މަސައްކަތްކުރާނީ. ދެން، އަޅުގަނޑުމެން ވެސް ހަމަ ހުންނަ އިޙުސާސް ތި
ބޭފުޅުންގެ ވެސް ހުންނާނީ. އެހެންވީމަ، ފުރަތަމަ ސުވާލަކީ، ސަރވިސް ޗާޖު މަޖުބޫރުކުރުވުން. ދެން، އެކަމާ
އަޅުގަނޑު ވެސް ވަރަށް ވިސްނިން. އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޭނުންވާކަމެއް. ބޭނުންވަނީ ޓޫރިޒަމް ދާއިރާ ފެންނައިއިރު
އަޅުގަނޑުގެ އަޚުން ވެސް ހަމަ ބޭނުންވޭ މަޖުބޫރުކުރުވަން 10%. އަޅުގަނޑު މިތާނގައި ގާނޫނެއްގައި % 10
މަޖުބޫރުކުރީމާ ކިހިނެއްހޭ ހަދާނީ އަޅުގަނޑުމެން މި މާލޭގައި އަދި ރަށްރަށުގައި ހިންގާ ރެސްޓޯރެންޓުތަކާއި ހޮޓާތަކާ
27

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
މި ތަންތަނަށް ކިހިނެއްހޭ ހަދާނީ؟ އެ ތަންތަނުން ވެސް ހަމަ 10% ނަގަން އަޅުގަނޑުމެން މަޖުބޫރުކުރުވާނީތޯ؟ އެ
ތަނަށް ކޮފީތަށްޓެއް ބޯން ވަންނަ އާންމު މީހާއަތުން ހަމަ ޓެކްސްއެއް ގޮތުގައި ހަމަ ގާތްގަނޑަކަށް އެ ނެގެނީ. އެކަން
ކުރާނީތޯ؟ ނުވަތަ % 10 ގެ ބަދަލުގައި % 5 އެއީ މަޖުބޫރޭ. މަދުވެގެން % 5 ނަގަންޖެހޭ. އޭރުން އެ ހުރިހާ ތަނެއް
އިމްޕްލިމެންޓު ވިޔަސް ވެސް ކޮންމެވެސް ވަރެއްގެ އެ އުފުލަންޖެހޭ ވޭން ތަންކޮޅެއް ކުޑަވާނެ ކަމަށް ބަލާ. މިގޮތް
ނޫންވެއްޖިއްޔާ ދެން ތިބޭފުޅުން އެއަށް އަޅުގަނޑަށް ވަރަށް ރަނގަޅު އެއަށް ޚިޔާލެއް ދެއްވައިފިއްޔާ ކިހިނެއްތޯ
އަޅުގަނޑުމެން 10% ގާނޫނުގައި ޖަހާނީ. ޖަހާފައި މި ސަރވިސް ޗާޖު ހުރހާތަނަކުން ނަގަން ހަދާނީތޯ؟ އެއީ
ފުރަތަމަ ސުވާލު. ދެން، ދެވަނަ ސުވާލަކީ ސަލާމުގެ ޗުއްޓީ. އަޅުގަނޑުމެން މި ތަނުން ގާނޫނެއް ހަދާއިރުގައި
ދެފަރާތަށް ވެސް އެބަ ވިސްނަންޖެހޭ. ވަޒީފާ ދޭ ފަރާތަށް ވެސް ވަޒީފާ އަދާކުރާ ފަރާތަށް ވެސް. ދެ ފަރާތަށް
ހަމަހަމަ ވިސްނުމެއް އަޅުގަނޑުމެން ގެންގުޅެންޖެހޭ. ކައުންޓަރެއްގައި ޚިދުމަތް ހޯދަންދާ ރައްޔިތުމީހާއަށް ދިމާވާ
ދައްޗަށް ވެސް، ދެން ގާނޫނަށް އިޞްލާޙު ގެނެވިގެން އަންނައިރުގައި ޙައްލު އަންނަންޖެހޭ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެނީ.
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަރަށް ގިނައިން ޝަކުވާ އަޑުއިވޭ 12 ،20 ކައުންޓަރު އެބަހުއްޓޭ. ސަރވިސް ލިބެނީ ދެ
ކައުންޓަރުންނޭ. ބަލާލާއިރު ސަލާމުގައި 2 ،1. މިއަށް ޙައްލެއް ގެންނާކަށް ނެތްތޯއޭ ވިސްނުމެއް؟ އެހެންވީމަ
އަޅުގަނޑުމެން މި ކިޔަނީ، މިހާރު ސަރުކާރުން ބަދަލުކުރައްވާފައި އެއޮތީ 15 ދުވަސް. 15 ދުވަހަށްވުރެ އިތުރުވާ،
30 ދުވަހުގެ ތެރެއިން ފުރަތަމަ 15 ދުވަހުގައި ސެޓްފިކެޓަކާ ނުލައި އޭނައަށް އޯކޭއޭ، ވަޒީފާއަށް ނުކުމެވެއޭ.
އެކަމަކު ދެން އޮތް 15 ދުވަހުގައި ތަކުރާރުވާނަމަ ސެޓްފިކެޓަކާ އެއްކޮށްނޭ. މިކަހަލަ ދުލެއް ދިނުމުގެ ވިސްނުމެއް،
ރައްޔިތުންނަށް މިދިމާވާ ތަކުލީފަށް ޙައްލެއް ގެނައުމަށާ އެއްކޮށް، ވަޒީފާ ދޭ ފަރާތްތަކުގެ އެ އުނދަގުލަށް ވެސް،
ޚިދުމަތް ހޯދަންދާ ފަރާތްތަކުގެ އުނދަގުލަށް ވެސް އެ ޙައްލު ހޯދުމުގެ ނިޔަތުގައި އެކަންކުރުން ކިހިނެއްތޯއޭ ތި
ބޭފުޅުންގެ ޚިޔާލަކީ؟ ފަހު ސުވާލަކީ، 21 ވަނަ މާއްދާ އުނިކުރުން. 19 ވަނަ މާއްދާއިން ފެށިގެން 30 ވަނަ މާއްދާއާ
ހަމައަށް މިއޮތީ. މި އެއްވެސް މާއްދާއަކަށް އުންޏެއްނުކުރޭ. ބަދަލެއް ވެސް ނުކުރޭ. ހަމަ މިއޮތްގޮތަށް އޮވެ އިތުރުކުރާ
ދެ މާއްދާއެއް މި އުޅެނީ 21 ވަނަ މާއްދާ. 19 ވަނަ މާއްދާއިން ފެށިގެން 30 ވަނަ މާއްދާއަށް މި އޮންނަނީ
މަސައްކަތު އަޚުލާޤު އަދި ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުން. ބޮޑު ހަމަ ބާބެއް މިއޮތީ. މިއިން އެއްވެސްކަމެއްގެ މައްޗަށް މިކަން
ބުރަވަނީކީ ނޫނޭ. އޯކޭ މިސްޔޫޒް ކޮށްފާނެތީ، ތި ބޭފުޅުން އެއްބަސްތޯއޭ އަޅުގަނޑަށް ނޫނީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ޑްރާފްޓެއް ދެއްވިދާނެތޯ އިތުރަށް އަދި 21 ވަނަ މާއްދާ ތަފުސީލު، މިހާރު ވެސް ވަޒީފާއިން ވަކިކުރޭ. ހަމަ ކޮށްފައި
ކޯޓަށް ގޮއްސަ ވެސް ކާމިޔާބު ނުވެވެސް އެބަހުރި. މިދިޔަ ކޮވިޑާ ގުޅިގެންވެސް ހަމަ އެތައް ބަ އިވަރެއް ވަޒީފާ،
ކޮންމެވެސް ލޫޕްހޯލެއް ހޯދައިގެން އެބަ ވަކިކުރެއޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުގެ ނިޔަތަކީ މި 21 ވަނަ މާއްދާ
28

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ބޭނުންކޮށްގެން މިގޮތަށް ވަކިކުރާކުރުން ހަނިކުރެވޭނެގޮތެއް ނެތްތޯއޭ؟ ތަފުސީލުކޮށްގެން 21 ވަނަ މާއްދާ. އެ ބުނާ
ހާލަތްތަކަކީ މިއީއޭ، މި ހާލަތްތަކުގައޭ ވަކިކުރެވޭނީ ކިޔައި އިތުރު ތަފުސީލެއް ދީގެން މިކަން ކުރުމުގެ ވިސްނުމެއް
ތި ބޭފުޅުންގެ ނެތްތޯ ހަމަ؟ އެ މާއްދާއިން އެ ދެ އަކުރު ނަގާ އެއްލާލަންވީތޯ ނުވަތަ އެއަށް އިތުރު ތަފުސީލެއް
ދޭނީތޯ؟ އަޅުގަނޑަށް ރަނގަޅު މިހާރު މި ކަނޑާގޮތަށް ފަސޭހައިން ނުކެނޑޭނެގޮތަކަށް މިބަދަލު އަންނައިރުގައި
އިތުރު ތަފުސީލެއް ދީގެން އެ މަސައްކަތް އެ ހިންގާ ފަރާތްތަކަށް އެކަންކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ހަނިކުރެވޭނެ
ވިސްނުމެއްގައި ތި ބޭފުޅުން ވިސްނުން ގެންގުޅެދިނުމަށް. އެ އައިޑިއާ ގެންގުޅެދިނުމަށް އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް
އެދެން. ޝުކުރިއް ޔާ މުޤައްރިރު.
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)
ޓީޗަރސް އެސޯސިއޭޝަން އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ހިންގާ ރައީސް މުޙައްމަދު ވަހީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ސަލާމާބެހޭގޮތުން، އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ބޮޑަށް މި ފާހަގަވީ ސަރުކާރު ހިންގާ ވަކި ތަނެއްގައި، ހަމަ
ނަންބުނެލާފައި މި ބުނަނީ. ވެލާނާގޭގައި ހިންގާ އޮފީސްތަކުގެ ކައުންޓަރުތައް ހުސްކޮށްނާތީވެ ރައްޔިތުންނަށް ދިމާވާ
ދަތިތައް ޙައްކުރުމަށް އެންމެންގެ މައްޗަށް އާންމުވެގެންވާ ގާނޫނެއް މި ފާސްކުރަނީ. އާދެ! އެހެންނަމަވެސް، ބައްލަވާ
އިނގޭތޯ. އާދެ! އާދެ! އެހެންނަމަވެސް، ބައްލަވާ އިނގޭތޯ. އެހެންނަމަވެސް، ބައްލަވާށޭ މީގެ ސަބަބުން ދަތި
ދިމާވާނީއެއް އެންމެ ތަނަކަށް ނޫނޭ. މިސާލަކަށް ބައްލަވާ ސްކޫލުތައް. 200 އަށްވުރެ ގިނަ ޓީޒަރުން އުޅޭ
މުވައްޒަފުން އުޅޭ ތަންތަން އެބަހުރި. އެކަމަކު، ސަލާމް ވެސް ހަމަ ބުނޭ ޓީޗަރުން. އެކަމަކު، ދުވަހަކު ވެސް ނެތް
ކުލާހެއް ހުސްކޮށެއް. ހަމަ ބަރާބަރަށް ޓީޗަރުން ދޭ އެއްކަލަ ކުލާސްތަކަށް. ޚިދުމަތް ވެސް ލިބޭ ބަރާބަރަށް.
އެހެންވީމަ...
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން އެއްގޮތަކަށް ވެސް ތި ބޭފުޅުންނާ ޖަދަލުކުރާކަށެއް ނޫން އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑަށް
އަންޑަސްޓޭންޑުވޭ ތި ބޭފުޅުން، ތި ބޭފުޅުންނަކީ ހަމަ ވަކި ކަމަކަށް ޓަކައި އުފައްދާފައި ހުރި ޖަމުޢިއްޔާތަކެއް.
29

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ވަކި ބައެއްގެ ޙައްޤުތައް ޙިމާޔަތްކުރަން މަސައްކަތްކުރޭ. ތި ބޭފުޅުން ހަމަ އެކަމަށް ވަކާލާތުކުރައްވަންވާނެ. އެކަމަކު،
އަޅުގަނޑުމެން މި ތިބީ ދެފަރާތަށް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ބަލަންޖެހޭ އިނގޭތޯ. މިހާރު މިސާލަކަށް ތި ބޭފުޅާއަކީ
ޓިޗަރސް އެސޯސިއޭޝަން. ތިބޭފުޅާ ތި ވިދާޅުވަނީ ޓީޗަރުން އެ ކުލާސް ނަގައިދެއޭ އަނެއްދުވަހު ނިކުމެފައި ވެސް.
ހަމަ އެއާ ގުޅިގެން ވެސް ހުރެދާނެ ބެލެނިވެރިންގެ ކަންބޮޑުވުންތަކެއް. ދަރިފުޅު ސްކޫލަށް ގެންދަން ނުޖެހޭ
ވަގުތެއްގައި އަނެއްކާ ދަރިފުޅު ގޮވައިގެން ސްކޫލަށް ދިއުން ވެސް އެއީ ބެލެނިވެރިންނަށް ވެސް ހަމަ އޮތް ތަކުލީފެއް
ދެއްތޯ؟ މިސާލެއް އަޅުގަނޑު މި ދެންނެވީ. އެކަހަލަ ބައިވަރު ކަންތައްތައް ހުންނާނެއޭ. ހުރިހާ ކަމަކަށް
އަޅުގަނޑުމެން އިންޞާފުވެރިކޮށް ރިޢާޔަތްކުރަން އެބަޖެހޭނޫންހެއްޔޭ؟ ހަމައެކަނި ސިވިލް ސަރވިސް މުވައްޒަފުންގެ
ވާހަކައެއް ނޫނޭ މި ދެކެވެނީކީ. ސަރުކާރު ހިއްސާވާ ކުންފުނިތަކަކީ ވެސް އާންމު އެތައް ހާސް ރައްޔިތުންނަކަށް
ވަރަށް ބައިވަރު ޚިދުމަތްތަކެއް ދޭ ތަނެކޭ. އެހެންވީމަ، މިހާރު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ގާނޫނެއް ހަދާއިރު
އަޅުގަނޑުމެން އެ ހުރިހާ ކަމަކަށްވެސް ބަލަންޖެހޭނެއޭ. އެހެންވީމާ، އެ ވާހަކަ އެ ބޭފުޅުން އެ ވިދާޅުވަނީ އިނގޭތޯ.
ޓީޗަރސް އެސޯސިއޭޝަން އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ހިންގާ ރައީސް މުޙައްމަދު ވަހީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު މި ވިދާޅުވާ އެއްޗަކީ ގާނޫނެއް ހެދީމަ އެންމެންގެ މައްޗަށް ތަންފީޛުވެއޭ. އެހެންވީމަ، އެ ހުރިހާ
ސެކްޓަރއަކަށް ބަލާފައި ގާނޫނު ހަދާފައި، ދެން ގަވާއިދުތަކަކުންނޫންތޯއޭ ސެކްޓޯރިއަލްކޮށް މި އެއްޗެހި ހަރުދަނާ
ކުރާނީ.
ދުވާފަރު ދާއިރާ މެންބަރު އިސްމާޢީލް އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ހަމަ ސާފުކޮށްލަން ބޭނުން. ކޮން ބައެއްގެ ޙައްޤެއްތޯ، ކިތައް އިންސައްތަ މީހުންނަށްތޯ މި އުނދަގުލެއް
މި ދިމާވަނީ؟ އެއެއް ސަފުކޮށްލަދިނުމަށް.
ޓީޗަރސް އެސޯސިއޭޝަން އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ހިންގާ ރައީސް މުޙައްމަދު ވަހީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިޤުތިޞާދެއްގެ އިންޖީނަކީ މަސައްކަތްތެރިން. ދިވެހިރާއްޖޭގެ މަސައްކަތްތެރިންނަށް ތި ބޭފުޅުން ބައްލަވައިފިއްޔާ
ޓީޗަރުންގެ، ހެލްތު ސެކްޓަރގެ، ސަރުކާރުގެ ގިނަވާނީ އަންހެން ބޭފުޅުން ދެއްތޯ؟ އެހެންވީމާ، އަންހެން ބޭފުޅުން
ޙައްޤުތަކެއް، މިހާރު ވެސް ޙަޤީޤަތުގައި ބުނަންޏާމު އަންހެން ބޭފުޅުންނަކަށް ވަޒީފާގެ ދާއިރާގައި ކުރިއަރައިގެންދާކަށް
ނެތް ފަހި ފުރުޞަތުތަކެއް. އެއީ ސަބަބަކީ މި ރާއްޖޭގައި ނެތް ޑޭކެއަރ ސެންޓަރުތަކެއް. އޯލްޑް އޭޖު ކެއަރ
30

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ސެންޓަރުތަކެއް ނެތް. އޭގެ މާނައަކީ އަންހެން ބޭފުޅުންގެ ޒިންމާތައް ވަރަށް ގިނައޭ. އެހެންވީމާ، ސަލާން ނަގަންޖެހޭ
އެތައް ބައިވަރު ސަބަބެއް އެބަހުރި. ވަރަށް ގިނަ ބޭފުޅުންނަށް ވިސްނިފައި މި އޮންނަނީ ސަލާން ބުނަން މި ޖެހެނީ
ބަލިވެގެންނޭ. އެނދުން ނުތެދުވެވޭވަރުވީމައޭ. އެހެނެއް ނޫން. އާއިލާގައި ދިމާވާ އެކިއެކި ޒިންމާތައް އަދާކުރުމަށް. ގެ
ބަދަލުވާން، މަންމަ ބަލިވެގެން، ދަރިފުޅު ބަލިވެގެން. އެތައް ސަބަބެއް ހުރިއިރުގައި މި ކަންކަމަކަށް ނެތް ސަލާމެއް.
ދުނިޔޭގެ އެހެން ތަންތަނުގައި ތި ބޭފުޅުން ބައްލަވައިފިއްޔާ އެބަހުރޭ ސއިކޮލޮޖިކަލް ކަންތައްތަކަށް ސަލާން. ދަރިއެއް
އެޑޮޕްޓުކުރާތީ އޮންނަ ސަލާން. އެހެންނޫންތޯ؟ އެހެންވީމަ، މި އެކިއެކި ކަންކަމަށް ސަލާންތައް ހުންނައިރުގައި...
ސާފުވެއްޖެ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މީގެފަހުން ސުވާލުކުރައްވާ މެންބަރު އަމާޒުކުރައްވަންވާނެ އެ ބޭފުޅާ ސުވާލުކުރައްވާ ސްޓޭކް ހޯލްޑަރއަށް އިނގޭތޯ.
އެހެންނޫނިއްޔާ ވާގޮތަކީ މިހުރިހާ ބޭފުޅުން ހަމަ އެ ސުވާލަށް ޖަވާބުދެއްވީމަ. އިސްލާމާޢީލް، މިހާރު ވާގޮތަކީ ވަކި
ވަރަކަށް ވަގުތު ކަނޑައެޅިގެން ؛ (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) މިހާރު ކޮމިޓީ ފެށުމަށްފަހު އޮފް ދަ ރިކޯޑަކަށް ނުދެވޭނެ. ވަގުތު
ކަނޑައެޅިގެން އިސްމާޢީލް، ކޮމިޓީ މި ގެންދަނީ. ދެން، ތި ބޭފުޅުން ނިންމަވާ ތިބޭފުޅުން ނިންމަވާ ތި ބޭފުޅުން
ބޭނުންވާއިރެއްވަންދެން ކޮމިޓީ ކުރިއަށް ގެންދަން. އަޅުގަނޑު ގެންދާނަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ކަނޑަ އަޅާފައި އޮތް
ވަގުތު ތި ބޭފުޅުން ބަދަލުނުކުރައްވާހާ ހިނދެއްގައި އަޅުގަނޑު ނިންމާފައި އޮތް ގޮތަށް ކޮމިޓީ ކުރިއަށްދާނީ. އަޙްމަދު
ޝިހާމް، ސަރވިސް ޗާޖަށް ޖަވާބުދީ. މީގެ ފަހުން ތި ބޭފުޅުން ބުނަންވާނެ މިވެނި ފަރާތަކަށޭ މި ސުވާލު
އަމާޒުކުރަނީ. މަޢުރޫފް ކުރިއަށްގެންދަވާ!
މޯލްޑިވްސް ޓްރޭޑް ޔޫނިއަން ކޮންގްރެސް (އެމް.ޓީ.ޔޫ.ސީ)ގެ ރައީސް މަޢުރޫފް ޒާކިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ސަރވިސް ޗާޖާ ބެހޭގޮތުން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާޢީލް ކުރެއްވި ސުވަލަކީ، އަޅުގަނޑު
ކުލިއަރކޮށްލާނަން. ސަރވިސް ޗާޖު ލިޔަންވީހޭ ގާނޫނުގައި އެންމެ މަދުވެގެން ފަސް ޕަސެންޓަށް ނަގަންޖެހޭނެ
ކަމަށް، އެއީ ދެއްތޯ؟ މެދުވެގެން ފަސް ޕަސެންޓު ސަރވިސް ޗާޖު ނަގަން މަޖުބޫރުކުރާ ގޮތަށް، އެހެން ވިދާޅުވި.
އަޅުގަނޑުމެން އަސްލު މިހާރު މި ހުށަހަޅާފައި މި އޮތީ، މިހާރު ވެސް ރާއްޖޭގައި ރިސޯޓުތަކުގައި ޖެނެރަލް
ޕްރެކްޓިސްއަކީ ދިހަ ޕަސެންޓު ސަރވިސް ޗާޖު ނެގުން. ދެން، ހަމަ ނައިންޓީ ނައިން ޕަސެންޓު ރިސޯޓުގައި
އިނގޭތޯ ދިހަ ޕަސަންޓު ނަގާ. އެއީ، އަޅުގަނޑު ހަމަ އެހެން ދަންނަވަން ކެރޭ. ބެލިއަސް މައްސަލައެއް ނެތް.
31

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ނައިންޓީ ނައިން ޕަސެންޓު ރިސޯޓުގައި ދިހަ ޕަސެންޓު ސަރވިސް ޗާޖު ނަގާ. ގެސްޓުހައުސްތަކުގައި ވެސް ނަގާ.
އަދި ސަފާރީ ބޯޓުތަކުގައި ވެސް ނަގާ. އެހެންނަމަވެސް، ބައެއް ތަންތަނުގައި މި ގެސްޓުހައުސްތަކުގައި،
ސަފާރީތަކުގައި ނުވަތަ ކެފޭ ރެންސްޓޯރަންޓުތަކުގައި ދިހަ ޕަސެންޓަށްވުރެ މަދުން ނަގާފާނެ. މައްސަލަ ދިމާވެގެން
މިއުޅޭ އެންމެ ބޮޑު މައްސަލައަކީ ސަރވިސް ޗާޖު ނަނގާފައި ސަރވިސް ޗާޖު ނުބެހުން. ހަމައަށް ނުދިނުން.
އެހެންވީމަ، އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ ދިހަ ޕަސެންޓު ނަގަން ލާޒިކޮށްދޭށޭ މަދުވެގެން. ދެން، ގާނޫނުގައި ތި
ބޭފުޅުން އެންމެ މަދުވެގެން ފަސް ޕަސެންޓާއި ދިހަ ޕަސެންޓާ ދޭތެރޭގެ، އެއީ މިހާރު ވަކި އަދަދެއް ޖަހާފައެއް ނެތް.
އެހެން ޖެހިކަމުގައި ވީނަމަވެސް، ދިހަ ޕަސަންޓަށްވުރެ ކުޑަވެގެންދާނެ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލެއްނުކުރެވޭ.
ސަބަބަކަށް ވަނީ މިހާރު ވެސް އޯލްރެޑީ ޕްރެކްޓިސް ކުރަމުންދާ އެއްޗެއް. މަސައްކަތްތެރިންނަށް ވަރަށް ބޮޑު
އާމްދަނީއެއް ހުއްޓިގެންދާނެ ސަރވިސް ޗާޖު ދަށްކުރާކަމުގައި ވެއްޖެއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މަޢުރޫފް، އިސްމާޢީލްގެ ވަރަށް ބޮޑު ބައެއް މި ގާނޫނުގައި ސަރވިސް ޗާޖު ދިހަ ޕަސެންޓު ނަގަންޖަހައިފިއްޔާ މުޅި
ސަރވިސް އިންޑަސްޓްރީއަށް އޭތި އެޕްލައިކުރާނެ. ހަމައެކަނި ރިސޯޓުތަކަކަށް ނޫނޭ. ގެސްޓުހައުސް، ސަފާރީ
އުޅަނދުފަހަރު ގޮސް މާލޭގައި މިހިރަ ކެފޭއަށް ވެސް. އިސްމާޢީލްގެ ސުވާލަކީ ތި ބޭފުޅާ އަތުން އެ ދިހަ ޕަސެންޓު
ސަރވިސް ޗާޖު ކެފޭއަށް ވަންނަ ކޮންމެ ފަހަރަކު ދައްކަންޖެހުނީމާ ވާނީ ކިހިނެއްތޯއޭ. އެއަށް ތި ބޭފުޅުން ދެކެނީ
ކޮންގޮތެއްތޯއޭ އިސްމާޢީލް ސުވާލުކުރެއްވީ.
މޯލްޑިވްސް ޓްރޭޑް ޔޫނިއަން ކޮންގްރެސް (އެމް.ޓީ.ޔޫ.ސީ)ގެ ރައީސް މަޢުރޫފް ޒާކިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިހާރު ވެސް އެންމެ އާދައިގެ ކެފޭތަކުން ވެސް ދިހަ ޕަސެންޓު ސަރވިސް ޗާޖު ނަގާގޮތަށް ބިލުގައި ޖަހާފަ
އިންނަނީ. އެހެންވީމާ، މިހާރު ވެސް އޯލްރެޑީ ނަގައޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ އޭތި ލާޒިމުކޮށްދޭށޭ
ނަގާފައި މިހާރު ގާނޫނަށް ހުށަހެޅިފައި އެބަހުއްޓޭ ވަރަށް ރަނގަޅަށް އޭތި ބެހޭނެ ނިޒާމެއް. އެހެންވީމަ، އެ ނަގާފައި
ރަނގަޅަށް ބެހިއްޖެއްޔާމު މައްސަލަ ޙައްލުވީއޭ. ސަރވިސް ޗާޖަކީ މުވައްޒަފުންނަށް ދިނުމަށް ޓަކައި ނަގާ އެއްޗެކޭ.
އެހެންވެއްޖެއްޔާ އެ ނަގާފައި އަވަހަށް މުވައްޒަފުންނަށް ހަމައަށް ލިބުންތާ އޮތީ. އެހެންވީމާ، ކެފޭތަކުން ވެސް
ސަރވިސް ޗާރޖު 10 ޕަސެންޓު ނަގާ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހަމަ އެދެނީ ދިހަ ޕަސެންޓު ސަރވިސް ގޮތުގައި
32

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ނަގަން ލާޒިމުކޮށްދޭން. އޭރުން އޭގެ ފައިދާ ހަމަ ޔަޤީނުން ވެސް ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެންމެހައި ރައްޔިތުންނަށާއި
މަސައްކަތްތެރިންނަށާ ލިބިގެންދާނެ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އޯކޭ. މަޢުރޫފް ސާފުވެއްޖެ. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު). އޯކޭ. އިސްމާޢީލް، 21 ވަނަ މާއްދާއަށް ކުރީ ކޮން ސުވާލެއްތޯ.
ޖަވާބުދެއްވާ!
ޓީޗަރސް އެސޯސިއޭޝަން އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ހިންގާ ރައީސް މުޙައްމަދު ވަހީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑު އެއްޗެއް ބުނެލަން ބޭނުން އެއަށް. ރާއްޖޭގައި އިޤުތިޞާދު މި ހިނގަނީ ހަމަހުގެ ހަމަހުގެ
ސައިކަލްއަކަށް ދެއްތޯ؟ ތަޢުލީމީ ދާއިރާ، ޓޫރިޒަމް ސެކްޓަރ، މިއީ މޭޖަރ ދެ ކޮމްޕޯނަންޓަކީ. ހަމަހުގެ ހަމަހުގެ
ސައިކަލްއަކަށް ދާއިރުގައި މި ތި ބޭފުޅުން ވިސްނަވާ މި ގަނޫނުގެ ނާޖާއިޒު ފައިދާ ނެގޭނެ، ވަރަށް ފަސޭހައިން
ނަގައިލެވޭނެ. އެއީ ހަމަސްދުވަހަށް މުވައްޒަފު ނަގާފައި ސްކޫލު ޗުއްޓީ އަންނަ ދުވަސްކޮޅުގައި ސްކޫލުން
ވަކިކޮށްލަނީ. އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ ސަރުކާރު ސްކޫލުތަކުގެ ވާހަކައެއް ނޫން. ޕްރައިވެޓު ސްކޫލުތަކުގެ ވާހަކަ މި
ދަންނަވަނީ. އެހެންވީމަ، ޓީޗަރު އެއްކަލަ ސްކޫލު ޗުއްޓީ ދުވަސްކޮޅުގައި ވަޒީފާއިން ވަކިށްކޮލަނީ. ވަކިކޮށްލާފައި
އަނެއްކާ ވެސް ހަޔަރަކޮށްލަނީ. ޓޫރިޒަމް ސެކްޓަރގައި ވެސް ހަމަ ވެގެންދާނީ މިގޮތް. އެހެންވީމަ، ޕޮއިންޓަކީ
ހަމަސްދުވަހެއް ނޫން، އެއްމަސް ދުވަސް، އެއް ހަފްތާއިން ބަލައިލެވޭނެ މުވައްޒަފެއްގެ މަސައްކަތުގެ ފެންވަރު. އޭނަ
ދާއިމީކޮށް ބަހައްޓާނަންތޯ ނުބަހައްޓާނަންތޯ.
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ދެން އިތުރު ފުރުޞަތެއް އިސްމާޢީލަށް ފަހުން ހުރިހާ މެންބަރުންނަށް ފުރުޞަތު އަރުވާފައި އެ ސުވާލާ
ގުޅޭގޮތުން އަޅުގަނޑު އަރުވާނަން އިސްމާޢީލަށް. މިހާރު ނާޒިލް ކުރިއަށްގެންދަވާ! ނާޒިލް ކުރިއަށްގެންދަވާ! ނާޒިލް
ސުވާލު ކުރައްވާ ފަރާތެއް މި ފަރާތަށް ސާފުކޮށްދެއްވާތި. އެ ފަރާތުން ސުވާލު ނޯޓު ކުރައްވާތި އިނގޭތޯ.
33

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޒިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލުކުރަނީ އެމް.ޓީ.ޔޫ.ސީއާ. ތި ބޭފުޅުންނަށް ޓްރިބިއުނަލަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަލަ
ތަންފީޛުކުރުމުގެ ޓްރިބިއުނަލްއަށް ދިނުމާ ބެހޭގޮތުން ތި ބޭފުޅުންގެ ޚިޔާލަކީ ކޮބައިތޯ؟
މޯލްޑިވްސް ޓްރޭޑް ޔޫނިއަން ކޮންގްރެސް (އެމް.ޓީ.ޔޫ.ސީ)ގެ ރައީސް މަޢުރޫފް ޒާކިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެމް.ޓީ.ޔޫ.ސީއޭ ވިދާޅުވީ. އާދެ! ޓްރައިބިއުނަލްއަށް ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރުމުގެ ބާރު ދޭން ފެނޭ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެ ކީއްވެގެންތޯ ޓްރަބިއުނަލްއަށް އެ ބާރު ދޭން ތި ބޭފުޅުންނަށް ފެންނަނީ؟
މޯލްޑިވްސް ޓްރޭޑް ޔޫނިއަން ކޮންގްރެސް (އެމް.ޓީ.ޔޫ.ސީ)ގެ ރައީސް މަޢުރޫފް ޒާކިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރީ 2009ގައި. އަދި ވެސް އަޅުގަނޑު މި އުޅެނީ ޙުކުމް ތަންފީޛުނުވެގެން. ޝުކުރިއްޔާ.
ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޒިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެހެންވީމާ، ތި ވިދާޅުވީ އަވަސްކުރުމުގެ ގޮތުން، ތަންފީޛުކުރަން އަވަސްކުރުމުގެ ގޮތުން ދެއްތޯ ޓްރައިބިއުނަލްއަށް އެ
ބާރު ދޭންވީ؟
މޯލްޑިވްސް ޓްރޭޑް ޔޫނިއަން ކޮންގްރެސް (އެމް.ޓީ.ޔޫ.ސީ)ގެ ރައީސް މަޢުރޫފް ޒާކިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
މުޅި އެއްކޮށް ތަންފީޛުކުރުމުގެ ބާރު ޓްރައިބިއުނަލްއިން އެއްކޮށް ވަކިކޮށްލާފައި އިންނަން ހެދީމާ އަލުން ފެއްޓެނީ އާ
ކޯޓު މަރުޙަލާއެއް. އަލުން ފެއްޓެނީ މުޅިން. އެއީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސްޕްރީމް ކޯޓުން އޮންނަނީ ސިޓީއެއް ނެރެފަ. އެ
ސިޓީގައި އޮންނަނީ ކަނޑައަޅާފައި، ގާނޫނަކުންނެއް ނުލިބޭ އެ ރައިޓްސްއެއް. އެހެންވީމާ، ސިޓީއަކުން އޮންނަނީ،
އާންމު ސިޓީއަކުން އޮންނަނީ ކަނޑައަޅާފައި ޓްރައިބިއުނަލުން ނިންމާ މައްސަލަތައް ތަންފީޛުކުރުމަށް ޓަކައި ސިވިލް
ކޯޓަށް ހުށަހަޅަންޖެހޭނެއޭ. ދެން، ސިވިލް ކޯޓުގައި އެ ފެއްޓެނީ އަލުން، ސިވިލް ކޯޓުން ދެން ހަމަ އެއާ ގުޅިގެން
ކަނޑައަޅާފައި އޮންނަ ޕްރެސީޑެންޓަކީ އަލުން ސިވިލް ކޯޓުން މުޅި މައްސަލަ ތަޙުޤީޤުކޮށްފައި އަލުން މައްސަލަ
34

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ހިންގަންޖެހެނީ. ހިންގާފައި މައްސަލައަށް ގޮތެއް ކަނޑައަޅަނީ. ކަނޑައެޅީމަ އަލުން، އެއްކަލަ ޓްރިބިއުނަލްގެ
މައްސަލަ އެ ހިސާބުން އެދިޔައީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މަޢުރޫފް ތި ވިދާޅުވަނީ މިހާރު ތަންފީޛީ މަރުޙަލާ އޮންނަ ގޮތުން ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅީމަ ސިވިލް ކޯޓުން އަލުން އާ
ޝަރީޢަތެއްގެ މަރުޙަލާ ފަށައިގެން ގެންދަނީއޭ، އިނގޭތޯ.
މޯލްޑިވްސް ޓްރޭޑް ޔޫނިއަން ކޮންގްރެސް (އެމް.ޓީ.ޔޫ.ސީ)ގެ ރައީސް މަޢުރޫފް ޒާކިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ފުރަތަމަ ޝަރީޢަތެއްގެ މަރުޙާލާ ނިންމާފައި، ދެން އަނެއްކާ އެ ފެއްޓެނީ ސިވިލް ޕްރޮސީޖަރގެ ތެރެއިން
ތަންފޛުކުރުމުގެ އުސޫލު. އެއީ ވަރަށް ދިގު އުސޫލެއް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ސާފުވެއްޖެ. ނާޒިލް. އަޅުގަނޑަށް ފެންނަނީ ނާޒިލްގެ ހުރިހާ ސުވާލެއް ކުރައްވަން އެއްފަހަރާ. އޭރުން އެ ބޭފުޅުން
ޖަވާބުދެއްވަމުން ގެންދަވާނެ. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު). މިހާރު ނާޒިލްގެ ހުރިހާ ސުވާލެއް ނާޒިލް ކުރައްވަމުން ގެންދަވާ!
އެ ސުވާލު އަމާޒުވާ ފަރާތް ވިދާޅުވީމަ އެ ފަރާތުން ނޯޓުކުރައްވާތި އިނގޭތޯ. އޭރުން އެއްފަހަރާ ޖަވާބުދޭން އަޅުގަނޑު
ދޫކޮށްލާނަން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު). އެހެންތޯ. އާދެ! އެހެންވީމަ، ފަހަރަކު ސުވާލެއް ކުރައްވާ!
ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޒިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑުގެ އަނެއް ސުވާލަކީ މިނިމަމް ވޭޖު؛ އަޅުގަނޑަށް މުޅިއަކުން ހަނދާނެއް ނެތް ކޮން ބޭފުޅަކަށްތޯ
އަމާޒުކުރަންވީ. ޓީމާ ދެއްތޯ؟ އާދެ! މައްސަލައެއް ނެތް ދެން އިތުރު ބޭފުޅަކު؛ ވަރަށް އުނދަގޫ ގޮތަކަށް މިދަނީ.
ވަޒީފާއަދާކުރާ ބޭފުޅުންގެ ކަންބޮޑުވުންތަކާ ބެހޭގޮތުން ތި ބޭފުޅުން ހަމަ ތި ދެއްވި ހުރިހާ ޚިޔާލެއް ހަމަ
އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ހިތުގެ އަޑިން ގަބޫލުކުރަހާލު، ދެން މީގެ އެބަތިބި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދެކޮޅަށް ވެސް، ވަޒީފާދޭ
ފަރާތާއި ވަޒީފާއަދާކުރާ ފަރާތާ އެކީގައި ގުޅިގެން ނިންމަންޖެހޭ ނިންމުންތަކެއް މި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނިންމޭނީ
އެހެންނޫންތޯ؟ ވަކި އެއްކޮޅަކަށް ނޫން. އެކަމަކު، ތި ބޭފުޅުންގެ ޚިޔާލަށް އަޅުގަނޑު ހަމަ ތަޢުރީފުކުރަން އިނގޭތޯ.
ހަމަ ވަރަށް ރަނގަޅު ޚިޔާލުތަކެއް. ދެން، އޭގައި މިނިމަމް ވޭޖުގެ ކަންތަކުގައި ތި ބޭފުޅުންގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑު
35

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ހަނދާންވަނީ ޓީމު ބޮޑަށް އެ ވާހަކަ ދެއްކެވީ. މިނިމަމް ވޭޖު އަޅުގަނޑުމެން މިތިބީ ކަނޑައަޅަން ހަމަ ރެޑީއަށް. މި
މަޖިލިސް، 19 ވަނަ މަޖިލީހުން އެކަން ކުރާނެ އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ. އެކަމަކު، ތި ބޭފުޅުން ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި
ތަންފީޛުކުރަން ކޮބައިހޭ، ކޮން ދުވަސްވަރަކަށް. މިހާރު ހާލަތު މިއޮތް ގޮތް ތި ބޭފުޅުންނަށް ވަރަށް ރަނގަޅަށް
އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ. ކޮބައިހޭ، ކޮންއިރަކުހޭ، ކިހާ ހިސާބެއްގައިހޭ އެ ހިސާބަށް ދެވޭނީ، އެގޮތަށް
؟
ވިދާޅުވެދެއްވަފާނަންތޯ
ޓޫރިޒަމް އެމްޕްލޯއީސް އެސޯސިއޭޝަން އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ނައިބު ރައީސް މުޙައްމަދު ޞާދިޤު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެންމެ، މަޢުރޫފް ވަރަށް ރަނގަޅަށް އެވާހަކަ ބުނެދީފި. އަސްލު ޙަޤީޤަތުގައި މިނިމަމް ވޭޖެއް ތަންފީޛުކުރަން
ކަނޑައަޅަން މިއަށްވުރެ ވަކި ރަނގަޅު ދަޅިވަޅެއް ނޯންނާނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާގޮތުގައި، އަޅުގަނޑު
ނުބުނަން މިނިމަމް ވޭޖަކީ ދިހަ ހާސް ރުފިޔާއޭ. ބާރަ ހާސް ރުފިޔާއޭ. އަޅުގަނޑުމެން މި ބުނަނީ މިނިމަން ވޭޖު،
ރާއްޖޭގައި އޮންނަންޖެހޭ އެންމެ ދަށް މީހާގެ މުސާރަ ކަނޑައަޅައިދޭން މިއަށްވުރެ ވަކި އައުލާންކަން ބޮޑު ވަގުތެއް
ނެތޭ. އެއީ.
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)
ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޒިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެވެން ފެށޭނީ 2023 ގައިތޯ، ފަންސަވީހުގައިތޯ، ސައްބީހުގައިތޯ. އެކަހަލަ މުއްދަތެއް ވިދާޅުވެދެއްވަފާނަންތޯ؟
މޯލްޑިވްސް ޓްރޭޑް ޔޫނިއަން ކޮންގްރެސް (އެމް.ޓީ.ޔޫ.ސީ)ގެ ރައީސް މަޢުރޫފް ޒާކިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު ހަމަ ތަފުސީލުކޮށްލަދޭނަން. މިނިވަން ވޭޖަކީ އަޅުގަނޑު ކުރިން ވެސް
ދެންނެވިގޮތަށް އެންމެ އަސާސީ މުސާރަ. މިނިމަމް ވޭޖެއް ކަނޑައެޅުމަށް ޓަކައި ހެދި ދިރާސާ ވެސް ވަރަށް ބޮޑަށް
ބޭސްކޮށްފަ އޮތީ ނީޑު ބޭސްއަށް. އިންސާނަކު މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފަކު އޭނަގެ ޒަރޫރީ ބޭނުންތައް ފުއްދޭ
މިންވަރު، އެއީ ނީޑު ބޭސް. އެހެންވީމާ، މިނިމަމް ވޭޖަކީ އެންމެ ދަށްވެގެން ދެވޭ. މާނައަކީ މުވައްޒަފަކު ގެންގުޅޭ
ކަމުގައި ވެއްޖެއްޔާމު އެވަރު އެޓްލީސްޓު ދެހެރޭ. އެހެންވީމާ، މިހާރު ވެސް އަދި އިޤުތިޞާދު ހުއްޓުނަސް،
އަޅުގަނޑުމެން އެންމެނަށްވެސް އެބަ އެނގޭ އިޤުތިޞާދީ ދަތި ވަގުތެއްކަން. އެހެންނަމަވެސް، މުވައްޒަފުން
36

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ގެންގުޅޭކަމުގައި ވާނަމަ މިނިވަން ވޭޖު ދޭންޖެހޭނެއޭ. އެއީއޭ. އެހެންވީމަ، މިވަގުތަށް އެންމެ މުހިންމޭ މިނިމަމް ވޭޖު
ދިނުން، ތަންފީޛުކުރުން. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މަޢުރޫފް، ތި ވިދާޅުވަނީ ކިތަންމެ ކުޑަ އެއްޗެއް ކަނޑައެޅިޔަސް ވެސް މިނިމަމް ވޭޖެއް ކަނޑައަޅައިގެން ދޭށޭ.
؟
އެހެންތަ ތި ވިދާޅުވަނީ
މޯލްޑިވްސް ޓްރޭޑް ޔޫނިއަން ކޮންގްރެސް (އެމް.ޓީ.ޔޫ.ސީ)ގެ ރައީސް މަޢުރޫފް ޒާކިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އުހުނ މިހާރު އަޅުގަނޑު ކަނޑައަޅަންވީ އަދަދާ ބެހޭގޮތުން އަޅުގަނޑު އެއްޗެއް ދަންނަވާކަށް ނެތިން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެހެން އަޅުގަނޑު މި އެހި ސަބަބަކީ ނާޒިލްގެ ސުވާލަކީ މިހާރުގެ އިޤުތިޞާދީ ހާލަތު އޮތް ގޮތުން މިއީ މިނިމަމް
ވޭޖެއް ކަނޑައަޅައިގެން އެ ތަންފީޛުކުރެވިދާނެ ވަގުތެއްތޯ ނާޒިލް އެ ސުވާލުކުރައްވަނީ. މަޢުރޫފް އެއަށް ސާފު ޖަވާބު
ދެއްވަންވަނީ އާއެކޭ، ކަނޑައަޅައިގެން ތަންފީޛުކުރެވިދާނެއޭ. ނުވަތަ މިވަގުތު ކުރެވޭ ގޮތަކަށް ނޫނޭ އިޤުތިޞާދު
މިއޮތީ. އެއަށް ސާފު ޖަވާބެއްދެއްވާ! ސާފު ޖަވާބެއްދެއްވާ!
މޯލްޑިވްސް ޓްރޭޑް ޔޫނިއަން ކޮންގްރެސް (އެމް.ޓީ.ޔޫ.ސީ)ގެ ރައީސް މަޢުރޫފް ޒާކިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ސާފު، އާދެ! މިއީ މިނިމަމް ވޭޖެއް ތަންފީޛުކުރުމަށް އެންމެ ރަނގަޅު ވަގުތު. ކަނޑައަޅައިގެން ދޭންވީ
ވަގުތު.
ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޒިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ތި ވިދާޅުވަނީ ހަމަ، މިސާލަކަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެކަނި އިންޑަސްޓްރީތަކުގައި، ޓޫރިޒަމް މިނިސްޓްރީ އެކަންޏެއް
ނޫން. މިނިމަމް ވޭޖެއް ކަނޑައެޅިގެން އަންނަންޏާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ ސިވިލް ސަރވިސްއާއި މިހުރިހާ، ހަމަ
ސަރުކާރަށް ތި ބޭފުޅުން ގަބޫލުފުޅުކުރައްވަންތޯއޭ ހަމަ އެކަން ކުރެވޭނެ ކަމަށް.
37

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
މޯލްޑިވްސް ޓްރޭޑް ޔޫނިއަން ކޮންގްރެސް (އެމް.ޓީ.ޔޫ.ސީ)ގެ ރައީސް މަޢުރޫފް ޒާކިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވެނީ ސަރުކާރަށް ވެސް އެކަން ކުރެއްވޭނެކަމަށް. އެއީ، ދެން ކުރުކޮށް ޖަވާބު ދެނީ އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ކުރުކޮށް ވިދާޅުވޭ.
ޓީޗަރސް އެސޯސިއޭޝަން އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ރައީސް މުޙައްމަދު ވަހީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިނިމަމް ވޭޖު ކަނޑައަޅާފައި އޮތްނަމަ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ސަރުކާރުން މިހާރު އުފުލާ ވަރަށް ބޮޑެތި ބުރަތައް،
ފައިނޭންޝަލް ބާރޑަން ކުޑަވެގެންދިޔައީސް ކަންނޭނގެ. މިނިމަމް ވޭޖު. ލިވިން ވޭޖެއް ނޫން. މިނިމަމް ވޭޖު.
އެހެންވީމަ، ބައެއް ތަންތަނުން އެބަހުރި؛ އާދެ! އާދެ! އެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑު ވެސް މި ބުނީ. އެހެންވީމަ، ބައެއް
ތަންތަނުން އެއްހާހަށް ނޫނީ އެހާވަރަށް އެބަ ކުޑަކޮށްލައޭ. އެކަން ހުއްޓުވުނުނަމަ ދައުލަތަށް ޕްރެޝަރު ކުޑަވީސް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީއަށް ކަނޑައެޅި ވަގުތު ހަމަވެއްޖެ. ދެން، އަޅުގަނޑަށް ވަގުތު ކަނޑައެޅިގެން ފެށި
ކޮމިޓީއެއް ކަމަށް ވުމާވެސްއެކު، އަޅުގަނޑަށް ދެން ކުރިއަށް ގެންދެވޭނީ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ކޮމިޓީ ކުރިއަށް
ގެނދިއުމާ ގުޅޭގޮތުން ގޮތެއް ނިންމަވައިދެއްވީމަ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މި ހުށަހަޅަނީ މިހާރު ފުރުޞަތަށް އެދިފައި
ތިބި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފުރުޞަތު އަރުވާ ނިމެންދެން ކޮމިޓީ ކުރިއަށް ގެންދިއުމާ ގުޅޭގޮތުން
އިޢުތިރާޟުކުރައްވާ މެންބަރަކު ނެތް ކަމަށް ވާނަމަ އަޅުގަނޑު އެގޮތަށް ކޮމިޓީ ކުރިއަށް ގެންދަން ކަމަށް. އާދެ!
އެހެންވީމަ، ހުރިހާ މެންބަރުން ސުވާލުކޮށް ނިމެންދެން އަޅުގަނޑު ކޮމިޓީ ކުރިއަށް ގެންދާނަން. ނާޒިލް
ކުރިއަށްގެންދަވާ!
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)
ފުނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝާހިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
38

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. ވަޑައިގެންދެއްވީތީ ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރުދަންނަވަން. ފަހަރެއްގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މި
މަސައްކަތްކުރަނީ ތި ބޭފުޅުންނާއެކު ބޮޑު ޑިބޭޓަކަށް ދާކަށް ނޫން އިނގޭތޯ. ހަމަ އަޅުގަނޑުމެނާއި ތި ބޭފުޅުންނާ
ވަރަށް ފްރެންޑްލީ އެންވަޔަރަންމެންޓެއްގަ އި ތި ބޭފުޅުންގެ ޚިޔާލު ހޯދައި، މި ކަމަށް އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތަކީ ކޮބައިތޯ
ބަލަން. އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ ސުވާލު އަމާޒުކޮށްލާނީ ޕޯޓްސް ވޯކަރސް ޔޫނިއަންއަށް. ވަޒީފާ ދޭ ފަރާތާއި ވަޒީފާ
އަދާކުރާ ފަރާތާ ދެމެދުގައި ކުރެވޭ އެގްރީމެންޓުގައި ބޭސިކް މުހިންމު ކަންތައްތަކެއް ހުންނަންވާނެ ކަމަށް ބައެއް
ފަރާތްތަކުން އެބަ ހާމަކުރައްވާ. ދެން، އެ ކަންކަމަކީ ކޮބައިތޯ ތި ބޭފުޅުންގެ ނަޒަރުގައި؟ އެ ކަންކަން ބޭއްވުމަކީ
މީގެތޭގައި ހިމެނުމަކީ ކިހާވަރެއްގެ މުހިންމު ކަމެއްތޯ؟ ޕްލަސް އެކަން ހިމަނާނީ ގާނޫނެއްގައިތޯ؟ ނޫނީ މި ގާނޫނުގެ
ދަށުން ހެދޭ ގަވާއިދުގައިތޯ؟ ހަމަ އެ ފަރާތައް އޮތް އަނެއް ސުވާލަކީ، ސަލާމުގެ ޗުއްޓީ. އަޅުގަނޑުމެނަށް މަޢުލޫމާތު
ލިބިފައި ހުރީ ވަރަށް ގިނަ ފަރާތްތަކުން، ވަޒީފާ ދެއްވާ ފަރާތްތަކުން އެބަ ވިދާޅުވޭ މިހާރު މި އޮތްގޮތަށް ސަލާމުގެ
ޗުއްޓީ ދިނީމަ ވަރަށް ބޮޑަށް އެބިއުޒްކުރާ ކަމަށް. މިސާލަކަށް ދެންމެ މިކޮޅުން މުޙައްމަދު ވަހީދު ފާހަގަކުރެއްވި
އަންހެން ބޭފުޅުންގެ ވާހަކަ. އާންމުގޮތެއްގައި އަންހެން ބޭފުޅުންނަށް ވުރެން ގިނައީ ވެސް ފިރިހެން ބޭފުޅުންކަމަށް
އަޅުގަނޑަށް މަޢުލޫމާތު ލިބެނީ ސަލާމުގައި. ދެން، އެ ނިދަން އޮވެފައި ހޭނުލެވުނީމަ އެ ދުވަހު ސަލާމް. ޕޯޓްސްކަހަލަ
ތަނެއްގައި، އެހެންވީމަ ވަރަށް ގިނަ ގެއްލުންތަކެއްވާނެ. ޕްލަސް ވަރަށް ގިނަ ބަޔަކަށް ވޯކްލޯޑް އިތުރުވެގެންދާނެ.
އެހެންވީމާ، ސަލާމުގެ ޗުއްޓީގެ ގޮތުގައި މިހާރު މިއޮތްގޮތަށް ދެ ދުވަސް ދިނީމަ ވަޒީފާ ދެއްވާ ފަރާތްތަކުން މި
ޝަކުވާ ވަރަށް ބޮޑަށް އެބަކުރޭ. ޕްލަސް އަނެއްކާ އާންމު ގޮތެއްގައި މި ސަލާމް ބުނާކަމަށް އެ ބޭފުޅުން ވިދާޅުވަނީ
ވެސް އެންމެ ޕަރފޯމަންސް ދަށް ފަރާތްތައް. އާންމުކޮށް ހަމަ އެއް ފަރާތްތަކަކުން މިގޮތަށް ޖެހިޖެހިގެން ގިނައިން
ސަލާމް ބުނަމުން ދާކަމަށް އެ ފަރާތުން އެބަ ފާހަގަކުރޭ. އެހެންވިއްޔާ ތި ބޭފުޅުން ތި ވިދާޅުވާ ވިދާޅުވުމަށް
ކޮންމެވެސް ވަރެއްގެ ތަފާތުތަކެއް މީގައި އެބަހުރި. އެހެންވީމާ، މިއަށް ތި ބޭފުޅުންގެ ވިސްނުންފުޅަކީ ކޮބައިތޯ؟
އަނެއް ކަމަކީ ޕްރޮބޭޝަން. އެ ސުވާލު އަޅުގަނޑު އަމާޒުކޮށްލާނީ މުޙައްމަދު ވަހީދަށް އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުގެ
ސުވާލަކީ، ޕްރޮބޭޝަންގައި، ސަރުކާރުން ވެސް އެބަ ވިދާޅުވޭ ކޮންމެހެން 6 މަސް ދުވަސް އަދި 3 މަސް ދުވަސް
ވެސް އެ ބޭފުޅުން ވަކި ގޮތެއް ނުނިންމަވާ ކަމަށް. ދެ ފަރާތުން ވެސް ބޮޑަށް ބޭނުންފުޅުވާ ގޮތަކަށް އެކަން
ނިންމިދާނެ ކަމަށް. އެހެންވިޔަސް، 3 މަހަށް ހެދިއަސް އަދި 6 މަހަށް ހެދިއަސް ވެސް އެ ޕްރޮބޭޝަން މުއްދަތުގެ
ތެރޭގައި އެ މުވައްޒަފު އެސެސްކުރާނެ އުސޫލުތަކާއި ހަމަތަކެއް މި ގާނޫނުގައި ނޫނީ ގަވާއިދުގައި އޮތުން މުހިންމޭ.
އޭރަށް އަޅުގަނޑު ހިތުން ތި ބޭފުޅުން ތި ވިދާޅުވާ ކަންކަމަށް ކޮންމެވެސް ވަރެއްގެ ޙައްލެއް އަތުވެދާނެ ކަމަށް
ގަބޫލުކުރެއްވޭކަމަށް. މި ކަމާމެދު ތި ބޭފުޅުންގެ ވިސްނުންފުޅަކީ ކޮބައިތޯ. އަދި އެއް ސުވާލު. އަނެއް ސުވާލަކީ،
39

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ރިޑަންޑެންސީގެ އުސޫލަކީ ހަމަ ވަރަށް ގިނަ ޤައުމުތަކުގައި މިހާރު ޢަމަލުކުރަމުންދާ އުސޫލެއް. އެހެންވިއްޔާ
ކޮންމެވެސް ހަމައެއް އޮންނަންޖެހޭ އެބަ ވަޒީފާއިން ވަކިކުރެވޭނެ. އެހެންވީމާ، އެ ހަމަ އޮންނަންޖެހޭ ކަމަށް؛
އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ ތި ބޭފުޅުން ވެސް އެކަމަށް ވިސްނަވާނެ ކަމަށް. ކޮންމެވެސް ހަމައެއް އެކަމަށް
އޮންނަންޖެހޭނެ ކަމަށް. ދެންމެ އިސްމާޢީލް އެ ވިދާޅުވިހެން، އެ ހަމައާއި އުސޫލު ނެތަސް އެކަން އެބަކުރޭ. ކުރާނެ.
އެއީ އެ ބައެއްގެ އިޤުތިޞާދު ދަށްވީމަ ނޫނީ އެ ބަޔަކަށް ލިބޭ އިންކަމް ދައްވީމަ، ނޫނީ ވިޔަފާރި ބަނގުރޫޓުވީމަ
އެކަން ހިނގާނެ. އެހެންވީމާ، އެކަމަށް އުސޫލެއް ހަމައެއް އޮންނަން އެބަޖެހެއޭ. ދެން، އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރޭގައި
މަޝްވަރާދެއްވި ބައެއް ބޭފުޅުން ވިދާޅުވި އެކަމަށް ވެސް ހަމައެއް އެޅޭނޭ. މިސާލަކަށް މުވައްޒަފަކު ވަކިރާނަމަ އެ
މުވައްޒަފަކު އެ އަދާކުރި ވަޒީފާއާ އެކަށީގެންވާ ވަޒީފާއެއް އޭނައަށް ހަމަޖެއްސުން. އެ ތަނުގައި އޮވެދާނެއޭ އެހެން
ވަޒީފާއެއް، ހަމަޖެއްސުން. ނޫނީ އެ މީހުންގެ އެހެން ވިޔަފާރިއެއް އޮތްނަމަ އެ ވިޔަފާރިއަކަށް ބަދަލުގެނައުން.
މިކަހަލަ ހަމައެއް އުސޫލެއްގެ ތެރެއިން ވިޔަސް ވެސް މިކަން ކުރުމާމެދު ތި ބޭފުޅުންގެ ވިސްނުންފުޅަކީ ކޮބައިތޯ؟ އެ
ސުވާލު އަޅުގަނޑު އަމާޒުކުރާނީ ޝިހާމަށް. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ވަރަށް ރަނގަޅު. ޝާހިދު ތިން ސުވާލެއް ކުރައްވައިފި. ތިން ސުވާލު ވެސް ހަމަ ޝާހިދު ޖަވާބު ބޭނުންވާ ފަރާތް
ފާހަގަކުރައްވައިފި. އެހެންވީމާ، ސީދާ ޝާހިދު ވިދާޅުވި ގޮތަށް އެ ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބުދެއްވަން ބޭނުންފުޅުވާ
ފަރާތްތަކުން ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބުދެއްވަމުން ގެންދަވާ.
މޯލްޑިވްސް ޕޯޓް ވޯރކާސް ޔޫނިއަންގެ ރައީސް ޢާއިޝަތު ރުހުސާނާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ފުރަތަމަ ސުވާލު އަމާޒުކުރެއްވީ ވާޒީފާގެ އެއްބަސްވުމުގައި ހުންނަންޖެހޭ ކަންތައްތަކާ ބެހޭގޮތުން ދެއްތޯ؟ ވަޒީފާގެ
އެއްބަސްވުމެއް ވެއްޖިއްޔާމުން ދެ ފަރާތުން އެއްބަސްވާ ކަންތައްތަކުގެ ތެރޭގައި އެންމެ ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ
ބޭސިކް ސެލެރީއާއި، އެލަވަންސްތަކާއި، ޢިނާޔަތްތަކާއި، ދެން ވަޒީފާގެ ޒިންމާތަކާއި ވަޒީފާ އަދާކުރާ ފަރާތާއި އަދި
ދޭ ފަރާތުގެ އެކްސްޕެކްޓޭޝަންސްތައް ވެސް އެ ވަޒީފާގެ ބަޔާނުގައި ހުންނަންޖެހޭނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ގަބޫލުކުރެވެނީ. ސަލާމުގެ ޗުއްޓީ އެބިއުސްކުރާ ކަމަށް. އާދެ! އަޅުގަނޑު ހަމަ ވަރަށް ގަބޫލުކުރާ ވާހަކައެއް ތި ހަމަ.
ސަލާމުގެ ޗުއްޓީ އެބިއުސްކުރާ މުވައްޒަފުން ވެސް އުޅޭނެ ހަމަ ފުދޭވަރަކަށް. އެކަމަކު، އޭގެ މާނައެއް ނޫން ދެއްތޯ
ހުރިހާ އެންމެންނަށް އޭގެ ސަބަބުން، މިސާލަކަށް ސަލާމް އެބިއުސްކުރާ މުވައްޒިފެއްގެ ސަބަބުން ބޮޑު ގާނޫނަކަށް
40

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ބަދަލު ގެނެސްގެން ހުރިހާ މުވައްޒަފުންގެ ޙައްޤުތަކެއް މީގެތެރެއިން ހަނިވެގެންދާ ދިއުން އެއީ އަޅުގަނޑުމެން
ގަބޫލުކުރާ ކަމެއް ނޫން. އެއީ ތި ވިދާޅުވި ގޮތަށް ހަމައެކަނި ސަލާމުގެ ޗުއްޓީ އިންނަނީ ވަކި ޖެންޑާއަކުންނެއް ނޫން.
ހަމައެކަނި ސަލާމް ބުނަނީކީ އަންހެން މުވައްޒަފުންނެއް ވެސް ނޫން. ހަމައެކަނި ޕީރިއަޑްވާތީ ނޫނީ
ޑިޕްރެސްވެގެންނެއް ވެސް ނޫން އަޅުގަނޑުމެން ސަލާމް ބުނަނީއެއް. ވަރަށް ބޮޑަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި
ހަމަ މުވައްޒަފުންގެ ޕްރޮޑަކްޓިވިޓީއާ ގުޅިފައި މި އިންނަނީ އެ މީހުންގެ މޯޓިވޭޝަނާ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ބަލަންޖެހޭ މުވައްޒަފުން ސަލާމް ބުނަން މި ދިމާވާ ކަންތައްތަކަކީ ކޮބައިތޯ. ވަޒީފާ ދޭ ފަރާތުން
ވެސް ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް ރިސަރޗެއް ހައްދަވައިގެން ވެސް ބައްލަވާފައި، އެ ކަންކަމަށް އެޑްރެސްކުރައްވާފައި މި
ސަލާމުގެ ޗުއްޓީއާއި ގުޅިގެން އަޅުގަނޑުމެން މި ކުރާ ޝަކުވާތައް ބަލައިގަންނަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޙްމަދު ޝިހާމް، ޝާހިދުގެ ފަހު ސުވާލަށް ޖަވާބުދެއްވާ!
ޓީޗަރސް އެސޯސިއޭޝަން އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ނައިބު ރައީސް މުޙައްމަދު ވަހީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. ޕްރޮބޭޝަންގައި ތި ވިދާޅުވި ގޮތަށް ދެ ފަރާތުން ވެސް، ވަޒީފާ ދޭ ފަރާތުން ވެސް މުވައްޒަފަކު
ބޭނުންވާތީތާ ދެއްތޯ އިޢުލާނުކޮށްގެން މުވައްޒަފަކު ނަގާނީ. ދެން، ދެ ފަރާތަށް ވެސް އެންމެ އެދެވިގެންވާ ގޮތަ ކީ ވީ
އެންމެ އަވަސް މުއްދަތެއްގައި އެ މީހަކު ދާއިމީ ވެގެން އެ ވަޒީފާ ހަމަޖެހިގެން ދިއުން. ދެން، އެހެންވެއްޖިއްޔާމު
މީތި ވީ އެންމެ އަވަހަކަށް އޭނަ އެސެސްކުރާނެ ގޮތްތަކާއި، އެ ޕްރޮބޭޝަން ޕީރިއަޑުގައި ކަންތައްތައް ދާނެގޮތް
އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އެބަޖެހޭކަންނޭނގެ ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް މީގައި ވެސް ހައިލައިޓުކޮށްލަން. އަޅުގަނޑުމެން
އިންނާނެ އެ ހުށަހެޅުން އެގޮތަށް (ށ) ހުށަހަޅާފައި ވެސް.
ޓޫރިޒަމް އެމްޕްލޯއީސް އެސޯސިއޭޝަން އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ރައީސް އަޙްމަދު ޝިހާމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑުމެން ފުދޭވަރަކަށް ދިގުކޮށް އިޞްލާޙު އަނެއްހެން ހުށަހަޅާފައިވާނެ މި ރިޑަންޑެންސީއާ
ބެހޭގޮތުން. އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ހުރި ގޮތްތައް ލިޔުމުން އަޅުގަނޑު އެބައޮތް މިހާރު ލިޔެފައި މި ކޮމިޓީއަށް
ހުށަހަޅާފަ. އަޅުގަނޑު މި އެދޭ ގޮތަކީ 21 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ފަހަތަށް އިތުރުކުރަން ހުށަހަޅާފައިވާ (ނ) އަދި
41

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
(ރ) އުނިކުރުމަށް. ދެން، އެގޮތުން އަޅުގަނޑު ޑީޓެއިލްސްތައް ވަގުތު ސަލާމަތްކުރުމުގެ ގޮތުން ލިޔުމުން
ހަވާލުކުރާނަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ހިންނަވަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޖީހާން މަޙްމޫދު ކުރިއަށްގެންދަވާ!
ހިންނަވަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޖީހާން މަޙްމޫދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑުގެ ފުރަތަމަ ސުވާލު ރިޑަންޑެންސީއާ، ރިޑަންޑެންސީއާ ގުޅުންހުރި ޗެޕްޓަރާ
ގުޅިގެން އެފެދިފައިވާ މައްސަލަތަކަށް (ނ) އަދި (ރ) އުނިކުރުމުގެ ބަދަލުގައި އަޅުގަނޑު މި ހުށަހަޅާލާ ގޮތް
ޕްރޮޕޯސްކޮށްފިއްޔާ ތި ބޭފުޅުންގެ ޝަކުވާތަކާއި އަދި ކޮންސަރންތަކަށް ޙައްލެއް ލިބިގެންދާނެތޯ؟ އެ މާއްދާގެ (ނ)
ގައި އެފަދައިން ބަޔާންކޮށްފައި ވީނަމަވެސް، އެ ސަބަބު ބަޔާންކޮށް ސާބިތުކޮށްދިނުމަށް އެފަދައިން ޢަމަލުކޮށްފައި
ވަނީ ހެޔޮނިޔަތުގައި އަދި ވަކި މުވައްޒަފެއް ނުވަތަ މުވައްޒަފުންތަކެއް ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގެ ނިޔަތުގައި ނޫންކަން
ސާބިތުކޮށްދިނުމަކީ ވަޒީފާދޭ ފަރާތުގެ ޒިންމާއެކެވެ. އެހެން ހުށަހަޅައިފިއްޔާ، އިތުރު މާއްދާއެއް އިތުރުކޮށްލައިފިއްޔާ
އެ މައްސަލަ ޙައްލުވާނެތޯ. އޭރަށް ބެލެންސެއް އެބަ ގެނެވޭ. އެއް ކަމަކީ، އެހެން ޕްރޮޕޯސްކުރުމުގެ ބޭނުމަކީ ހަމަ
ޙަޤީޤަތުގައި ވެސް ވިޔަފާރިއެއް ނުވަތަ ވަޒީފާ ދޭ ފަރާތެއް ކުރަމުންދާ މަސައްކަތް ހަލާކުވެގެންދާ ހިނދެއްގައި
ރީސްޓްރަކްޗަރކުރަން ޙަޤީޤަތުގައި ވެސް ޖެހިއްޖެ ހާލަތެއްގައި އެ ފުރުޞަތު ވެސް އޮތުމާއެކު، އެ
ރީސްޓްރަކްޝަންއަކީ ގަސްތުގައި މީހަކަށް ގެއްލުމެއް ދިނުމަށް ނުވަތަ ވަޒީފާއެއް ނަގާލުމަށް ނުވަތަ އެހެން
އޮޕްޝަންތަކެއް ނުބަލައި، ހެޔޮ ނިޔަތް ގުޑްވިލް އިސްނުކޮށް ކުރާ ކަމެއްގެ ނަތީޖާއަކަށް ހެދިޔަ ނުދިނުމަށް ޓަކައި.
އެހެންވެއްޖިއްޔާ މައްސަލަ ޙައްލުވާނެތޯ؟ އަޙްމަދު ޝިހާމަށް އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލު އިނގޭތޯ. ދެން، އާދެ! ޓީމަށް.
އެއީ (ނ) އާއި (ރ) ރިމޫވްކުރަން އެ ބޭފުޅުން ހުށަހަޅާފައި އޮތީމަ. ދެން، އަޅުގަނޑުގެ ދެވަނަ ސުވާލު. ދެވަނަ
ސުވާލަކީ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ހުރިހާ ބޭފުޅުންގެ ވެސް ކޮންސަރނެއް. އެއީ ސަލާމާ ގުޅިގެން ނަގާ ޗުއްޓީއާ
ގުޅޭގޮތުން. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު މައްސަލައެއް ނެތް އެ ބޭފުޅުންގެ ތެރެއިން އެއްބަސްވާ ފަރާތަކުން ކޮންމެ
ފަރާތަކުން ޖަވާބުދެއްވިއަސް އޯކޭ. މިހާރު ސަރުކާރުން ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ޕްރޮޕޯސްކުރައްވާފައިވާ ގޮތް އެގޮތަށް
ބާއްވާފައި ވެސް، އެއީ 15 ދުވަސް، އެމް.ސީއާ ނުލައި. 15 ދުވަސް، އެމް.ސީއާ އެކުގައި އޮތްނަމަ ވެސް
އަޅުގަނޑުމެން 3 ވަނަ އޮޕްޝަނަކަށް އެބަ ވިސްނަމޭ ކޮމިޓީން. އެއީ ބައެއް ޤައުމުތަކުގައި ޕްރެކްޓިސްކުރާ އުސޫލެއް
42

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
އެއީ އެމް.ސީ ހޯދަން ދަތި ހާލަތްތަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، ޚާއްޞަކޮށް ތި ބޭފުޅުން ފާހަގަކުރެއްވި އަދި އަޅުގަނޑުމެން
ވެސް ގަބޫލު މި ކުރާ ބައެއް ޖެންޑަރއަށް އަދި ބައެއް އާއިލީ ވަކި ޒިންމާތައް އުފުލާ ފަރާތްތަކަށް، މިސާލަކަށް
ސިންގަލް ޕޭރެންޓްސްގެ ގޮތުގައި ހަމަ ފިރިހެން ބޭފުޅުން ވެސް އެބަ ތިބޭ. އެ ހާލަތަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، ހާފް ޑޭ ލީވް
އޮޕްޝަން ތަޢާރަފުކުރުން. އެއީ ވެސް އޮޕްޝަނެއް ގޮތުގައި ގާނޫނުގައި ލުން. ދެން، ވަޒީފާ ދޭފާރަތާއި ވަޒީފާ
އަދާކުރާތާ ދެ ފަރާތުގެ އެއްބަސްވުން އޮތްނަމަ، އެ އެއްބަސްވުމުގައި އެކަން ހިމަނައިގެން ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް
ފުރުޞަތު ހުޅުވާލުން. އޭގެން މި މައްސަލަ ޙައްލުވޭތޯ ތި ބޭފުޅުން ތި ރެއިޒްކުރައްވާ ކޮންސަރންސް. އެ ދެ ސުވާލު
އިނގޭތޯ މުޤައްރިރު.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ފުރަތަމަ ސުވާލު ޓީމާ ކުރެއްވީ. އެހެންވީމާ، ޓީމުން އެ ސުވާލަށް ޖަވާބުދިނީމަ ދެވަނަ ސުވާލު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
ވިދާޅުވީ ކޮންމެ ފަރާތަކުން ޖަވާބުދެއްވިޔަސް މައްސަލައެއްނެތޭ. އެކަމަކު، ކޮންމެވެސް އެއް ފަރާތަކަށް ޖަވާބުދޭން
އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު ދޭނީ އިނގޭތޯ. އަޙްމަދު ޝިހާމް ކުރިއަށްގެންދަވާ!
ޓޫރިޒަމް އެމްޕްލޯއީސް އެސޯސިއޭޝަން އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ރައީސް އަޙްމަދު ޝިހާމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ތި ހުށަހެޅުއްވި ގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެން ދިރާސާކޮށްފައި، ލިޔުމުން
އަޅުގަނޑުމެން އެ ކަންތައް އަޅުގަނޑުމެން ހުށަހަޅާލާނީ.
ޓޫރިޒަމް އެމްޕްލޯއީސް އެސޯސިއޭޝަން އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ނައިބް ރައީސް މުޙައްމަދު ޞާދިޤު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެއީ ވަރަށް ބޮޑެތި ކޮންސަރން. ދެން ވީމާ އަސްލު އެހާ ކުޑަކޮށް ނިންމާލުން ދެން އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި
އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތްކަމަށް ނުވާތީވެ އަޅުގަނޑު ކުޑަކޮށް އޭތި ހައިލައިޓުކޮށްލާނަން. 21 ވަނަ މާއްދާގައި ދުނިޔޭގައި
ރިޑަންޑެންޓުކުރާ ހާލަތްތައް ވެސް ހުރޭ. ކުރެވިފައި ވެސް ހުރޭ. ދެން، (ނ) އާއި (ށ). ތި ހުށަހެޅީ އޮތް ހާލަތެއް.
ދެން، މަޢުރޫފް މިތާ ހައިލައިޓުކޮށްލިހެން، އޭގެ ކުރިން އަންނަންޖެހޭ އެކްޓެއް އެބައޮތް ކަންނޭނގެ އައި.އާރު އެކްޓު.
އެ އައިމަ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އެ މައްސަލަތަކަށް ޙައްލުވީ. ދެން ރިޑަންޑެންޓުން، އަސްލު ކުރާ ކަންކަމާ
ދެކޮޅަށް އަޅުގަނޑު މި ވާހަކަދައްކާ ގޮތަކީ، ޖީހާނަށް އަޅުގަނޑު ކުޑަކޮށް ތަފުސީލު ކިޔައިދޭން. އަޅުގަނޑަކީ ވެސް
މި ދާއިރާގައި މަސައްކަތްކުރާ މީހެއްގެ ހައިސިއްޔަތުން، އަޅުގަނޑު މަސައްކަތްކުރަނީ ވެސް މެނޭޖަރަކަށްވީމަ ވަރަށް
43

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ބޮޑަށް ޑިސްކަސް އެބަކުރެވޭ ބައެއް ހާލަތުގައި ހައި އޮކިއުޕެންސީ ދަށްވެ ލޯ އޮކިއުޕެންސީ ރާއްޖެއަށް މި ކިޔަނީ. ލޯ
އޮކިއުޕެންސީއެއް ނާދޭ އުސޫލުން ބަލާއިރު. އެހެން ނޫން ރޫމް ރޭޓު ދަށްވެސް ގެސްޓުން އެބައާދޭ ބައެއް ހާލަތްތައް.
އައިމަ މި ވާ ގޮތަކީ ގެސްޓުން މި އަންނަނީ ތަފާތު ޕެކޭޖެއްގައި. މިސާލަކަށް ބުނާނަމަ ފުޑް އިންކްލޫޑްވާ ގޮތަށް މި
އަންނަނީ. އައިމަ ވާގޮތަކީ، ވަރަށް ކުރުކޮށްލާފައި ދަންނަވާނަން. އައިމަ މި ވާގޮތަކީ އެހިސާބުން މެނޭޖުމަންޓު
ޑިސައިޑްކުރަންވީ، އާނ އޯކޭ، ތިން ރެސްޓޯރެންޓު ބަންދުކޮށްލާނިއްޔޭ ސްޓްރަކްޗަރއަށް ގެންނަ ބަދަލޭ ކިޔާފަ.
އެހެންވީމާ، އޭގެ މާނައަކީ އެ ހިސާބުން އެ މުވައްޒަފުން ކަނޑައި ވަކިކޮށްލާފައި ފޮނުވަންވީމައޭ. އެހެންވީމާ، އެއީ
އަޅުގަނޑުމެން ޙަޤީޤީ ކޮންސަރންއަކީ. ދެން، އަޅުގަނޑު އެއް ތަންކޮޅު އިތުރުކޮށްލާނަން. ދެން، އަޅުގަނޑު ކުރިން
ވެސް ބުނިހެން ވަރަށް މުހިންމު ކަމަކަށްވާތީ. ދެން، ސަބަބަކީ ރިޑަންޑުކުރީމަ ވާގޮތަކީ، ރިޑަންޑް ކުރާނީ އާންމުކޮށް
އެންމެ ތާކުންތާކުނުޖެހޭ މުވައްޒަފު ކަމަށް މި ގަބޫލު މި ކުރެވެނީ. އެކަމަކު، މި ވާގޮތަކީ އެ ކަނޑާލުމަށްފަހު އެ
ކުއްޖާ 6 މަސް ދުވަހުގެ ކެރިއަރއަށް އެބަ ވަރަށް ބޮޑަށް ގެއްލުންވޭ މިގޮތަށް މި ކަންތައް ކުރީމަ. އިތުރު ވަޒީފާއެއް
ހޯދުމަށާއި އަނެއްކާ އަނެއް 6 މަސް ވަންދެން ގޭގައި ހުންނަންޖެހުމާ...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިހާރު ސާފުވެއްޖެ، ސާފުވެއްޖެ އިނގޭތޯ. މިހާރު ޖީހާން، އެ ތި ހުރިހާ މައްސަލައަކަށް ޙައްލު ހޯދަންވެގެން ޖީހާން
އެ ވިދާޅުވަނީ އެހެން އެ މާއްދާއަށް ބަދަލު ގެނައިމަ ތި ވިދާޅުވި ކަންކަން އެބަ ޙައްލުވޭތާ؟ ތި ވިދާޅުވަނީ އެއްވެސް
އުސޫލެއް ނެތި އޮފް ސީޒަންގައި މުވައްޒަފުންތަކެއް ކަނޑަނީއޭ ބައެއް ތަންތަނުން. އެހެންނޫންތޯ ތި ވިދާޅުވަނީ؟
މިސާލަކަށް، އެކަހަލަ އުސޫލެއް ނެތި ހިނގާ ކަންކަން ހިނގާތީއޭ ތިމަންނަމެން ކަނބޮޑުވަނީ. ތި ބޭފުޅުން ވިދާޅުވީ
ލިޔުމުން އެއަށް ޖަވާބެއްދޭނަމޭ ދެއްތޯ؟
ޓޫރިޒަމް އެމްޕްލޯއީސް އެސޯސިއޭޝަން އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ނައިބް ރައީސް މުޙައްމަދު ޞާދިޤު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ކަންބޮޑުވޭ. ކަންބޮޑުވާ ސަބަބަކީ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ބޭނުންވޭ އައި.އާރު އެކްޓެއް އަންނަން މި މާއްދާ އައުމުގެ
ކުރިން. ދެން، އެއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ސްޓޭންޑަކީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
44

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ޖީހާންގެ ދެވަނަ ސުވާލަށް ކޮންމެވެސް އެއް ފަރާތެއް ތި ބޭފުޅުން ޑިސައިޑްކޮށްފައި، ޖަވާބުދެއްދެއްވާނެ ފަރާތެއް
ކަނއަޅުއްވާފައި ޖަވާބުދެއްވާ.
މޯލްޑިވްސް ޓްރޭޑް ޔޫނިއަން ކޮންގްރެސް (އެމް.ޓީ.ޔޫ.ސީ)ގެ ޖެނެރަލް ސެކްރެޓަރީ ފާޠިމަތު ޒިމްނާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ހާފް ޑޭ ލިބޭ ގޮތަށް އެ ލީވަށް އިތުރަށް ގެނައުމަށް. އަސްލު އެ ކަމުން މުޅިއެކު ޙައްލެއް ނޫން އިނގޭތޯ ލިބެނީ.
ކޮންމެވެސް ވަރެއްގެ ލިޔެއް ލިބެނީ. ދެން، ސަލާމާބެހޭގޮތުން ވާހަކަދައްކާއިރުގައި ވިދާޅުވެވިއްޖެ ކަންނޭނގެ
ޕަރފޯމަންސް އެންމެ ދަށް ފަރާތްތަކޭ ގިނައިން ސަލާމް ބުނަނީ. ސޯ، ގާނޫނުތަކުގައާއި ގަވާއިދުތަކުގައި އެބަހުއްޓޭ
ޙަޤީޤަތުގައި މީހެއްގެ ޕަރފޯމަންސް މެޝެރކުރެވޭނެ ގޮތެއް. އޭނެ ޕަރފޯމަންސް ދައްވާ ކަމުގައި ވާނަމަ އޭނައާ
މެދު، އެ މުވައްޒަފާ މެދު ޢަމަލުކުރެވޭނެ ގޮތްތަކެއް. އޭނަ ވަޒީފާގައި ބެހެއްޓުމާއި ނުބެއްޓުމުގެ ގޮތުން ނިންމުންތަކެއް
ނިންމުމުގެ ފުރުޞަތު ގާނޫނުން އެބަ ލިބެއޭ. ދެން، ސަލާމް މި ގުޅުވެނީ މީހާގެ ޕަރފޯމަންސަށްވީމަ، އެ
ޕަރފޯމަންސް ރަނގަޅުކުރުމަކީ ވެސް، އޭނަ ސްކިލްޑް މުވައްޒަފަކަށް ހެދުމަކީ ވެސް ޙަޤީޤަތުގައި އެމްޕްލޯޔަރުގެ
ވަރަށް ބޮޑު ޒިންމާއެކޭ އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޖީހާން، ކުޑަ އެއްޗެއް ދަންނަވާލަން އަޅުގަނޑު ޖީހާނަށް ފުރުޞަތެއް.
ހިންނަވަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޖީހާން މަޙުމޫދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ހަމަ ޗެއަރ، ސާފުކޮށްލަން ބޭނުންވީ، އަޅުގަނޑެއް ހާފްޑޭ ލީވާއި ދެ ލީވަކާއި ޕަރފޯމަންސަކާ ނުގުޅުވަމޭ.
އެގޮތަކުން ނޫން އަސްލު ހާފް ޑޭ އަޅުގަނޑު ޕްރޮޕޯސް މި ކުރަނީ. ޕްރޮޕޯސް މި ކުރަނީ ތި ބޭފުޅުން ރެއިޒްކުރެއްވި
ކޮންސަރންސް އެއީ އެމް.ސީ ހޯދަން ދަތިވުމާއި، އެއީ އެހާ ފަސޭހައިން ލިބޭ އެއްޗަކަށް ނުވާތީއާ، ބައެއް ހާލަތަކީ
އެމް.ސީ ލިބޭނެ އެއްޗެއް ވެސް ނޫން. މިސާލަކަށް މައިގްރޭން ހުންނަ މީހެއް، މައިގްރޭނަށް ވަރަށް އުނދަގޫވާނެ
އެމް.ސީއެއް ހޯދަން. އެހެންނަމަވެސް، ހާފްޑޭ އޮޕްޝަން އޮންނަންޏާ އޭނައަށް މަސައްކަތަށް ވެސް ނިކުމެވިފައި، އަދި
އޭނަގެ އެ ހުންނަ ކޮންޑިޝަނަށް ޙައްލެއް ލިބިގެންދާނެ. އެއްގޮތަކަށްވެސް، އަޅުގަނޑު ގަބޫލެއް ނުކުރަން ސަލާމާ
ގުޅުންހުރި ޗުއްޓީގެ ތެރެއިން ޚާއްޞަކޮށް ޞިއްޙީ ހާލަތަކާ ގުޅުންހުރެގެން ނަގާ ޗުއްޓީއެއް ޕަރފޯމަންސާ ގުޅުވަން
45

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ޖެހޭނެ ކަމަކަށް ވެސް. އެއީ އަދި މުޅިން އެހެން ވާހަކައެއް ކަންނޭނގެ އެޕްރައިޒަލްއާ ގުޅުން ހުރި ވާހަކަތަކަކީ.
އެހެންވެ ހަމަ އެކަން ސާފުކޮށްލީ މުޤައްރިރު.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެބައޮތްތޯ އިތުރު އެއްޗެއް ވިދާޅުވާން؟ ކުރިއަށްގެންދަވާ!
ޓިޗަރސް އެސޯސިއޭޝަން އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ނައިބު ރައީސް މުޙައްމަދު ވަހީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ސަލާމުގެ، އެ ވިދާޅުވީ ހާފްޑޭ ލީވް ދެއްތޯ؟ އޭގެއިން ލުޔެއް ލިބޭ ކަމަށް އަޅުގަނޑު އެބަ ގަބޫލުކުރަން. އެކަމަކު
ފުރިހަމަ ޙައްލެއް ނުލިބޭނެކަން. އެއީ...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ކޮބައިތޯ ފުރިހަމަ ޙައްލަކީ؟ އެއީ ހަމަ 30 ދުވަސް އެއްކޮށް ދިނުންތޯ؟ ނޫނީ 40 ދުވަހަށް ބަދަލު ކުރުންތޯ؟ ކޮބައިތޯ
ފުރިހަމަ ޙައްލަކީ؟ ވިދާޅުވެބައްލަވާ!
ޓިޗަރސް އެސޯސިއޭޝަން އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ނައިބު ރައީސް މުޙައްމަދު ވަހީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ފުރިހަމަ ހައްލަކަށް މީތި ވާނީ އައި.އާރު ބިލެއް އައިސްގެން. އެއީ ސަބަބަކީ، ގާނޫނުއަސާސީގައި މީތި، މެންބަރު
ވިދާޅުވިގޮތަށް މި ޢިބާރާތް މިސާލަކަށް މިކުރަނީ، އިޚުތިޔާރު ދީފަ. ވަޒީފާދޭ ފަރާތަށް އިޚުތިޔާރު މިދެނި ހާފް...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ސާފުވެއްޖެ. މިހާރު ތި ވިދާޅުވާ ގާނޫނެއް އަދި މަޖިލީހަށް ސަރުކާރުން ހުށަހަޅާފައެއް ވެސް ނެތް. އޭގެ ކުރީގައި
ކޮންމެ ގޮތެއް ވިޔަސ މިއޮތީ ވަޒީފާއާބެހޭ ގާނޫނުގެ އިޞްލާޙުތަކެއް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މި ދައްކަނީ މި
ގާނޫނަށް މިހާރު ހޯދޭނެ ޙައްލުތަކަކީ ކޮބައިތޯ؟ ތި ވިދާޅުވާ ކަލެކްޓިވް ބަރގެއިންސްއާބެހޭ ގާނޫނު އަންނަން ކިތަންމެ
ދުވަހެއް ވެސް ނަގާފާނެ. އަންނަންދެން އަޅުގަނޑުމެންނަކަށެއް މި ޙައްޤުތައް، ގާނޫނު ދޫކޮށްލާފައި ނުތިބެވޭ ނޫންތޯ
؟
ދެއްތޯ
46

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ޓިޗަރސް އެސޯސިއޭޝަން އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ނައިބު ރައީސް މުޙައްމަދު ވަހީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެހެންވީމާ، އޭގެ ޙައްލު ލިބިދާނެ ޢިބާރާތް ކުރާގޮތަކުން. މިސާލަކަށް އިޚުތިޔާރު ދިނުމުގެ ބަދަލުގައި އެކަން ލާޒިމުވާ
ގޮތަށް ހަދައިދީފިއްޔާ ވަރަށް ރަނގަޅު އެ ހާފް ޑޭ އެތި.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މައްޗަންގޮޅި އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދުއަށް.
ކުރިއަށްގެންދަވާ!
މައްޗަންގޮޅި އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ. ހުރިހާ ބޭފުޅުންނަށް ވެސް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ވަޑައިގެންދެއްވީތީ. އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލާނަން
ފުރަތަމައިނުން ވެސް މޯލްޑިވްސް ޓްރޭޑް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަ ކޮށްދެއްފައިވި މި ގާނޫނަށް އިޞްލާޙުތަކެއް
ގެނެއުމުގެ ތެރޭގައި މުހިންމު މާއްދާތަކެއް މީގެތެރޭގައި ހިމެނިފައި ނެތްކަން އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އެދެން
ހަމަ ހުރިހާ ބޭފުޅުންނަށް ވެސް މިކަން ކުރާއިރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެއަށް ލިޔުމުން އޭގެ މުހިންމުކަން
ގެނެސްދިނުން. އެއީ ފުރަތަމަ އެއް ކަންތައް. ދެން، ހަމަ މޯލްޑިވްސް ޓްރޭޑް، އަދި ޓޫރިޒަމް. އަޅުގަނޑު މިހާރު ޓެން
ޕަސެންޓު، ނަގަން ތި ވިދާޅުވާ ޓެން ޕަސެންޓު އޭތި ސްޕެސިފިކްކަން ބުނާއިރު، އަޅުގަނޑު އެބަ ހިތަށް އަރާ
ރިސޯޓުތަކެއްގައި ނޫނިއްޔާ ޓޫރިޒަމް އިންޑަސްޓްރީއެއްގައި ވޯރކް ކުރާއިރު އެބަތިއްބޭ، ކޮންޓްރެކްޓު ވައިސްއަށް އެ
ތަންތާގައި މަސައްކަތް ކުރާ ފަރާތްތަކެއް. މިސާލަކަށް ޑައިވް ސެންޓަރސް، ނޫނިއްޔާ ވޯޓަރ ސްޕޯޓްސް، ނޫނިއްޔާ
މިކަހަލަ ސެންޓަރސްތައް ތިބޭ ފަރާތްތަކަކަށް އެ ތަނަކުންނެއް ނުލިބެއޭ އެބަޔަކަށް އެ ލިބޭ، ވާހަކައަކީ ޕަސެންޓެއް
ނޫނީ ސަރވިސް ޗާޖެއް. އެހެންވީމާ، އެ ގާނޫނުގެ ތެރޭގައި އެގޮތަށް މަސައްކަތް ކުރާ، އެ އިންޑަސްޓްރީއެއްގައި،
ނޫނީ އެ ތަނެއްގައި މަސައްކަތް ކުރާ ފަރާތެއް ނޫނީ އެ ސަރވިސް ދޭ ފަރާތެއް އެއީ ވާނީ އުސޫލަކުން އެތަނުން
ސަރވިސް ދޭ ފަރާތްތަކެއްތާ. މިސާލަކަށް އިންޖިނިއަރެއް ހަޔަރކޮށްފައި ހުރިކަމުގައި ވިޔަސް، އެ އިންޖިނިއަރަކީ
ވެސް ޙަޤީޤަތުގައި އޭނައަކީ އައުޓްސޯސްކޮށްފައި ހުންނަ މީހަކަށް ވިޔަސް އޭނައަކީ އެތާ މީހެއް. އެހެންވީމާ،
ސަރވިސް ޗާޖު ލިބެންޖެހޭނެ ކަމަށް. އަޅުގަނޑު ދެކެނީ އެގޮތަށް. ތި ބޭފުޅުން ދެކޭ ގޮތް އޭގެތެރެއިން
ފަހަގަކޮށްދޭންވީ. ތި ދެ ތިބޭފުޅުންކުރެ ކޮންމެވެސް އެއް ބޭފުޅެއް. ދެން، ދެވަނަ ކަމަކީ، 30 ދުވަހުގެ އެ
ޕްރޮބޭޝަން ޕީރިއަޑުގައި ތިބޭފުޅުން ވާހަކަ ދެއްކި އިރު، ފަހަރެއްގައި ޓީޗަރު، ތިން މަސް، އާދެ! އެ 3 މަސް
47

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ތެރޭގައި ވާހަކަދެއްކިއިރު. މިސާލަކަށް ޓީޗަރެއް ހުރެދާނެއޭ ފަހަރެއްގައި ވަރަށް ސްޕެސިފިކްކޮށް ތިން މަހެއް ނޫނީ 2
ހަފްތާއެއް ތެރޭގައި ވެސް އެނގޭ. އެކަމަކު ޓެކްނިކަލް ދާއިރާގެ އިންޖިނިއަރެއް، ނޫނިއްޔާމު ޓެކްނިކަލް ދާއިރާގައި
މަސައްކަތް ކުރާ، ނޫނިއްޔާމު ވެސެލްއެއް ދުއްވާ، ނޫނީ އެކަހަލަ ކަމެއްގައި އުޅޭ، ޓެކްނިކަލް ދާއިރާގައި އުޅޭ
ފަރާއްތަކެއް ދެނެގަންނަން މިހާވަރުގެ ވަގުތެއް މިއީ ކުޑަ ވަގުތެއްތޯއޭ މިސާލަކަށް؟ ނޫނީ ދިގު މުއްދަތެއްތޯއޭ؟ އެއީ
މިސާލަކަށް ގިނަ ފަރާތްތަކުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޝަކުވާ އައިސްފައި އިނީ 60 ދުވަސް މިސާލަކަށް ހިމަނައިދޭށޭ.
އެކަމަކު 30 ދުވަހުން ފެށިގެން ތިމަންނާމެން ކޮންސިޑަރކުރަން ފަށާނަމޭ، އަދި ދެން ދެ ފަރާތުން އެއްބަސްވެގެން
ނޫނިއްޔާ ވާހަކައަކީ 1 މަސް ދުވަސް ތެރޭގައި 3 މަސް ދުވަސް ތެރޭގައި ތިމަންނާމެންނަށް އޭތި އެ ވާހަކަދެއްކިގެން
އެއްބަސްވުމަކަށް ދެން އެކްސްޓެންޑް ކުރަންޏާ ކުރާނީއޭ. އެހެންވީމާ، އެގޮތަށް އިނީމަ ތި ބޭފުޅުންނަށް އެވާ ގެއްލުން
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ ބޭނުންވޭ ލިޔުމުން ނަމަވެސް މިތަނަށް ދޭން. އެއީ މިހާރު އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާގޮތުން
އެންމެންނަށް ކުރެވޭ ސުވާލެއްގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަގުތު ނެތުމާއެކީގައި އަޅުގަނޑު ބޭނުން ހަމަ ލިޔުމުން ދޭން
އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، ދެން އެއީ، ދެން އަނެއް ކަމަކީ ސަލާމް ބުނުމުގައި، ސަލާމް ބުނުމުގައި އެ ބުނާ
ކަންތައްތަކުގައި އަޅުގަނޑު ހަމަ ވަރަށް ކަންބޮޑުވޭ. އަސްލު ޓީޗަރުންނަށް އިނގޭތޯ. ޓީޗަރުންނާ އަޅުގަނޑު މި
ސުވާލު ކުރެވެނީ، ރާއްޖޭގެ ޚާއްޞަކޮށް ސްކޫލުތަކުގައި މި ކިޔަވައި ދެވޭއިރު، އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ކުދިންނަށް
ޓިއުޝަން ދޭން. ހަމަ ކޮންމެ ސަބްޖެކްޓެއް. ހަމަ ޓިއުޝަން ދީގެން ނޫނީ އެކަމަކުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސަލާމަތެއް
ނުވޭ. އެކަމަކު ތި ވިދާޅުވަނީ މިސާލަކަށް އަޅުގަނޑުމެން މިތާ 60 ދުވަހަށް ހެދިޔަސް، 90 ދުވަހަށް ހެދިޔަސް، މި
ކުދިންނަށް އިތުރު ޓިއުޝަން ނުދީ، އެކުދިންނަށް ކިޔަވައި ދެވޭނެ ފެންވަރަކަށް އާދެވޭނެތޯ ނޫނީ މިކަން
ޙައްލުކުރެވޭނެތޯ؟ އެއީ އަޅުގަނޑުމެން މި ކޮންސަރންވާ ކަމަކީ. ޙަޤީޤަތުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސަރވިސް
އިންޑަސްޓްރީގައި ސަރވިސްއެއް ނުދެވެނީއޭ. ސަރވިސްދޭ މީހުންގެ އެ ކޮލިޓީ ނެތީމާ، އެއީ އެންމެ ރަނގަޅު މީހާ
ވެސް މީގެތެރޭގައި މަޙުރޫމުވެގެން ދަނީއޭ އޭނައަށް ލިބޭ. މިސާލަކަށް ހައެއްކަ މީހުން ތިބެގެން އެ ނާޖައިޒް ފައިދާ
ނަގާފައި، ދެން، ތިބޭ މީހުންނަށް ގެއްލިގެން ދަނީއޭ. މިސާލަކަށް މިބުނާކަހަލަ ކަންތައްތައް ވާތީ. އެހެންވީމާ، އެއަށް
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޙައްލެއް ބޭނުންވޭ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މަޢުރޫފް ކުރިއަށްގެންދަވާ!
48

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
މޯލްޑިވްސް ޓްރޭޑް ޔޫނިއަން ކޮންގްރެސް (އެމް.ޓީ.ޔޫ.ސީ)ގެ ރައީސް މަޢުރޫފް ޒާކިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ
އެންމެ ފުރަތަމަ، ވިދާޅުވި ވާހަކައަކީ، ގާނޫނުގައި ފާހަގަކޮށްފައި ނެތް އިޞްލާޙު، ނެތް މައްސަލަތައް އަޅުގަނޑުމެން
އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ ލިޔުމުން ހުށަހަޅާނަން. ދެން، އޭގެއިތުރުން ފާހަގަކުރެއްވީ ޕްރޮބޭޝަންގެ ވާހަކަ. ކިހިނެއްހޭ
ޓެކްނިކަލް ދާއިރާއެއްގައި އިންޖިނިއަރެއްގެ ޕްރޮބޭޝަން ޕީރިއަޑް އެސެސްކޮށްފައި އޭނާ ވަޒީފާ ދާއިމީ ކުރާނީ.
މިހާތަނަށް އަޅުގަނޑުމެން ބެލިއިރުގައި، ދެން އަޅުގަނޑަކަށް ނޭނގެ ސީދާ ވަރަށް ޓެކްނިކަލް ދާއިރާތަކެއް،
މިސާލަކަށް ސިފައިން ނޫނިއްޔާ ބޮޑެތި ފްލައިޓު އިންޖިނިއަރުން ވެސް ހަމަ 3 މަސް ތެރޭގައި މިހާތަނަށް އައީ
ޕްރޮބޭޝަން ޕީރިއަޑް އެއީ ހަމަ ރަނގަޅު ޕީރިއަޑެއްގެ ގޮތުގައި ބަލަމުން. އެ ޕްރެކްޓިސް ކުރަމުން ރާއްޖޭގައި
އެއަރޓެކްސީގައި ވެސް، ފްލައިޓު ތަކުގައި ވެސް. އެއީ ދެން އެންމެ ބޮޑެތި އިންޖިނިއަރުން ތިބި އެއް ދާއިރާ ކަމަށް
ބަލަމާ. އެހެންވީމާ، މިހާތަނަށް ރާއްޖޭގައި މިދިޔަ 12 އަހަރު ތެރޭގައި ރާއްޖޭގައި ވަޒީފާއާބެހޭ ގާނޫނު
ތަންފީޛުކުރުމުގައި އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލަށް ވެސް އަދި އެހެން ތާކަށް ވެސް ޕްރޮބޭޝަން
ކުރުވެގެން އެ މައްސަލަ އެ ގޮތަކަށް ރެއިޒްވެފައި ނެތޭ. އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތްތެރިން ރެޕްރެޒެންޓުކުރާ ބައެއްގެ
ހައިސިއްޔަތުން މި ކަންބޮޑުމިވާ ސަބަބަކީ، ޕްރޮބޭޝަން ޕީރިއަޑު އެ 3 މަސް ދުވަހަކީ، ކޮންމެ ވަގުތަކު ވެސް
ވަޒީފާގެ އެއްބަސްވުން ނިމުމަކަށް ގެނެވޭ ވަގުތަކަށް ވާތީވެ، އެ މުއްދަތު އިތުރު ކުރުމަކީ އަނެއްކާ ވެސް ހަމަ ވަރަށް
ބޮޑު އަޅުވެތިކަމެއްގައި އެ ހު ންނަން މި ޖެހެނީ އެވަގުތު. މިސާލަކަށް ހަމަ ސިޔާސީ ޕޯސްޓެއް ފޭސްބުކްގައި ޖަހާލީ.
ޕްރޮބޭޝަން ޕީރިއަޑުގެ ހަމަ ބޭނުންކޮށްލައިގެން ކޮންޓްރެކްޓު ނިމުމަކަށް ގެނެވިދާނެ. އެހެންވީމާ، އެގޮތަށް އެ
ލައިސަންސް އެހާ ބޮޑަށް ނުދޭށޭ. މިހާރު ވެސް އެގޮތަށް އޮތުމުގެ ސަބަބުން އޭގެ ބޭނުން އެ ހިފަނީ. އެއީ އަސްލު
މަޤްޞަދަކީ، އަޅުގަނޑުމެން ކަންބޮޑުމިވާ. އެހެންވީމާ، އެކަން އެގޮތަށް ބަދަލު ކުރާކަށެއް ޖެހޭ ހާލަތެއް ނޫނޭ އަދި
އަމުދުން މި ހާލަތަކީ. އެތައް ބައިވަރު ވަޒީފާތަކެއް ހުރީ ގެއްލިފައޭ. އެހެންވީމާ ވަޒީފާ...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިހާރު އަޅުގަނޑު ހަމަ މާ ދިގުކޮށް މި މައުޟޫގައި ދާތީ، ވަގުތު ސަލާމަތް ކުރުމާވެސް އެއްކޮށް، މިހާރު
މިހާހިސާބަށް ކޮމިޓީގައި އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށް ގެންދެވުނު މަސައްކަތަށް ބަލާއިރު، އަދި ސަރުކާރުން މި ބިލު
ހުށަހެޅި ފަރާތް، އިކޮނޮމިކް މިނިސްޓްރު ވަޑައިގެން ވެސް މިހާރު ޕްރޮބޭޝަން ޕީރިއަޑު ގާނޫނުގައި އޮތް ގޮތަށް
ބާއްވަން އިޢުތިރާޟެއް ނެތް ކަމަށް ވިދާޅުވެފައި އޮތީ. ތި ބޭފުޅުން ވެސް ތި ވިދާޅުވަނީ 3 މަސް ދުވަސް އޯކޭއޭ.
49

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ހަމައެއާއެކު، މީގެ ކުރިން ކޮމިޓީއަށް ހާޒިރުވި ސްޓޭކްހޯލްޑަރުން ވެސް ވިދާޅުވެފައި އޮތީ، 3 މަސް ދުވަސް
ތިމަންނަމެންނަށް މައްސަލައެއް ނެތޭ. އެހެންވީމާ، ދެން އަޅުގަނޑު ހިތަށް އެރީ ދެން އަޅުގަނޑު މި ވާހަކަ
ދަންނަވާލާނަން ވާނެއޭ. އޭރުން ވަރަށް ބައިވަރު ވަގުތު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސަލާމަތް އެބަ ކުރެވޭ މި ކޮމިޓީގެ
އިނގޭތޯ. ރަޝީދު އެއްވެސް ސުވާލެއް އެބައޮތްތޯ ޖަވާބު ނުލިބޭ؟ އާ ސުވާލެއް ކުރާކަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު
މިވަގުތު ރަޝީދަކަށް ނުދޭނަން. ދެވަނަ ފުރުޞަތެއް އަޅުގަނޑު ރަޝީދަށް އަރުވާނަން އިނގޭތޯ. އަލިފުށި ދާއިރާގެ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ކުރިއަށްގެންދަވާ!
އަލިފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. ދެން ހުރިހާ... (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. ޖަމުޢިއްޔާތަކުން ވަޑައިގެން
ތިއްބެވި ހުރިހާ ބޭފުޅުންނަށް ވަރަށް ބޮޑަށް މަރުޙަބާ ދަންނަވަން. ދެން، ވަރަށް މުހިންމު މަޢުލޫމާތުތަކެއް ތިދެއްވަނީ
އިނގޭތޯ. ދެން، ތި ބޭފުޅުން މިއަދު ވަޑައިގެން ތި ތިއްބެވީ، ތި ބޭފުޅުން ތި ތަމްސީލުކުރައްވާ ޖަމުޢިއްޔާގެ
މެންޑޭޓުގެ ތެރޭގައި، އެކަމާ ވަކާލާތު ކުރައްވަން އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެން މި ތިބީ ރައްޔިތުން ފޮނުވައިގެން،
ރައްޔިތުންގެ ތާކިހާ އަޅައިގެން، ރައްޔިތުންގެ ޙައްޤުގައި ބެލެންސެއް މީގައި ހޯދައިދޭން މަސައްކަތްކުރަން އައިސް.
އެހެންވީމާ، ތި ދެއްކެވި ވާހަކަތަކުގެ އަލީގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިހާތަނަށް ކުރެވިފައިހުރި މަސައްކަތާއެކުގައި އިތުރު
މަޢުލޫމާތުތައް ލިބުނީމާ ވަރަށް ފަސޭހަވެގެންދާނެ. ދެން، ވަރަށްބޮޑަށް ފާހަގަކުރައްވަނީ ފަންނީ ތަޖުރިބާކާރުން، އެއީ
މިސާލަކަށް ސަލާމުގެ ކަންތަކުގައި ޓީޗަރުން ކަމަށް ވަންޏާ އިނގޭތޯ. އެ ބޭފުޅުން އެ ޚިދުމަތަކަށް އެ ދުވަހަކު
ނުދެވިއްޖިއްޔާ އެތައް ބަޔަކަށް އޭގެ ނުރަނގަޅު އަސަރު ފޯރާ ކަންތައް. ދެން، އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ދަންނަ ޙަޤީޤަތެއް
އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ގާތް ރަޙުމަތްތެރިންގެ ތެރޭގައިވެސް އެބަތިބި އިނގޭތޯ ސަލާމުގައި ބާކީ ދުވަސް އޮތްތޯ
ބަލާލާފައި ހަމަ މާދަމާ، މިރޭ ތަންކޮޅެއް ދަންވަންދެން ރައްޓެހިންނާ އެއްކޮށް ކޮފީ ބޯލަން އުޅެފައި، މާދަމާ ހަމަ
ނުގޮސް ތިބި މީހުން ވެސް. މިއީ ހަމަ ހިނގާ ކަންތައްތައް. މިއީ ގަބޫލުކުރަންޖެހޭ ޙަޤީޤަތް މިއީ. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑުމެން މިކަހަލަ ކަމެއް ކުރާއިރު ބަލަންޖެހޭ މި ބެލެންސެއް ހޯދަން މަސައްކަތް ކުރަން. އެގޮތުން
އަޅުގަނޑުމެން ތެރޭގައި މަޝްވަރާ ކުރެވިފައި އޮތް ކުރުމެއް އެއީ 15 ދުވަސް މިހާރު އެމް.ސީއާ އެކުގައި ގެންނަ
ގޮތަށް. ނޫނީ މިހާރު މި ގެނެވިފައި އޮތް އިޞްލާޙަކީ ވެސް. އެއީ ބެލެންސެއް ގެނައުމަށް ޓަކައި ކުރެވިފައި އޮތް،
ދެކެވިފައި އޮތް ވާހަކައެއް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް މިހާރު ތި
ދެއްކި ވާހަކަތަކުގެ އަލީގައާއި، ވަޒީފާދޭ ފަރާތްތަކުގެ އަލީގައާއި، ޚިދުމަތް ލިބިގަންނަ ފަރާތްތަކުގެ އަލީގައި
50

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފަސޭހަތަކެއް، ލުއިތަކެއް ލިބިގެން ދާނެހެން ގޮތެއް ނިންމުމުގައި އިނގޭތޯ. ދެން، ޓީޗަރސް
އެސޯސިއޭޝަން އެންމެ ގިނައިން އެ ވާހަކަ ދައްކަވާފައި އޮތީ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މި ފާހަގަކުރީ ވެސް
ޓީޗަރުންނަކީ އެ ދުވަހަކު ޚިދުމަތަށް ނުދެވިއްޖިއްޔާ އެތައް ދަރިވަރުންނަކަށް އޭގެ ނުރަނގަޅު އަސަރު ކުރާތީ
ގަވާއިދުން ދާނެ ބައެކޭ. ދެވޭތޯ މަސައްކަތް ވެސް ކުރާނެ ބައެކޭ. މި ބުނާހެން އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރޭގައި ވަގުތާއި
ހާލަތަށް ބަލައި، މިހާރު ތަރުބިއްޔަތުވެފައި ބަޔަކު ތިބި ގޮތުން ކޮންމެހެން އެކަހަލަ ހުރަސްތަކެއް ނޭޅިދާނެ
މަޤާމުތަކުގައި ތިބޭ މީހުން ފަރުވާ ކުޑައޭ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އެއަށްވެސް އަޅުގަނޑުމެން ބަލަންޖެހޭތީވެ، އެ
އެންގަލުން އަޅުގަނޑުމެނަށް ވާހަކަ ދެއްކެނީ. ދެން، އަޅުގަނޑު ހަމަ މިނިމަމް ވޭޖާ ބެހޭގޮތުން އެއްޗެއް، ޚާއްޞަކޮށް
މަޢުރޫފް އަޅުގަނޑު އެއްޗެއް ދަންނަވާލަން ބޭނުން، ސުވާލެއް އަމާޒުކޮށްލަން ބޭނުން. އެއީ މިނިމަމް ވޭޖު ބޯޑުގައި
ވެސް އިންނެވި ބޭފުޅަކަށްވާތީ، މުސާރަތައް މިންގަނޑުތަކަށް ކަނޑައެޅިގެން ދިޔައިރު، އެ ވާހަކަ ވަރަށް ބޮޑަށް
ހަމަގައިމުވެސް ބައިވެރިވެވިފައި ހުރީ ދިރާސާތައް ކުރަމުން ދިޔައިރު. އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީއަށް ވެސް ވަޑައިގެން
މަޢުލޫމާތު ވެސް ދެއްވާފައި ހުރީ. އެގޮތުން، އެންމެފަހުން މިނިމަމް ވޭޖު ބޯޑުގެ ބޭފުޅުން ވަޑައިގެން
އަޅުގަނޑުމެންނަށް މަޢުލޫމާތު ދެއްވި ދުވަހު ހިއެއް ނުވޭ މަޢުރޫފް އިންނެވިހެނެއް. އެހެންނަމަވެސް، އެދުވަހު
ފާހަގަކުރެއްވެވި މިހާރު މިއޮތް ހާލަތުގައި، އަޅުގަނޑުމެން އޭރު ކަނޑައެޅުނު މިންގަނޑު އިނގޭތޯ. އޭރު ދެން
އަޅުގަނޑުމެން ކަނޑައެޅީ، ހަހާސް ރުފިޔާއަކާއި، އަށްހާސް ރުފިޔާއަކާއި މިހިރަކަހަލަ، އެ މިންގަނޑު ދިނުމުގައި
މިހާރު މިއޮތް ގޮތުން ވެއްޖިއްޔާމު އެ އަލުން ރިވިއުކުރަންޖެހޭ ކަމެކޭ އިނގޭތޯ. އެހެންނޫނޭ މިހާރު ކަނޑައެޅިދާނެއޭ.
ކަނޑައަޅާފައި އެ ކަމަށް އެކަށީގެންވާ މުއްދަތެއް ދީފައި، އަލުން އިޤުތިޞާދު އަނބުރާ އެ ހިސާބަށް އާދެވޭނެ ވަގުތު
ދީފައި ދެން، އެ ތަންފީޛުކުރަން ފެށުން އެއީ ގޮތެކޭ. ދެން، ދެވަނަ ގޮތަކީ ތި ފާހަގަކުރެއްވި ގޮތަށް މިހާރުން
މިހާރަށް ދެވޭނެ އަދަދެއް އަލުން ރިވިއުކޮށްފައި، އެ އަދަދެއް އެއީ ފިކްސްޑް އަދަދެއްގެ ގޮތުގައި ތަންފީޛުކުރަން
ވެސް ފެށިދާނެއޭ. ދެން، އަޅުގަނޑުމެން މި މަޢުލޫމާތު އެއްކުރީ ވަޒީފާގެ ދާއިރާތަކުގައި އެންމެ އިސްކޮށް އުޅޭ
މިސާލަކަށް މަޓީ، މަސީ މި ބޭފުޅުންނާ. އެންމެފަހުން ބައްދަލުވި ދުވަހު އެ އަޑުއައްސަވަން އިންނެވި ވާހަކަ ވެސް
ފާހަގަކުރެއްވި ދެއްތޯ؟ އެ ބޭފުޅުންގެ ވާހަކަތަކުން ފާހަގަވީ އެ ބޭފުޅުންނަށް ވަގުތު ބޭނުންވާ ސަބަބުތަކެއް އެބަހުރެއޭ
އިނގޭތޯ. މިސާލަކަށް ކޮންޓްރެކްޓު ހެދިފައި މި އޮންނަނީ އެއިރެއްގެ ބާޒާރުގައި ހުންނަ އަގުތަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށް
ލޭބަރުންގެ މުސާރަތަކަށް ބެލިގެންނޭ. އެހެންވީމާ، ކުއްލިއަކަށް އެ ތަންފީޛުކުރަން ފައްޓައިފިއްޔާމު ވަރަށް ބޮޑު
ވޭރިއޭޝަނެއް ގެންނަން އެބަޖެހޭ އެއަށް. ހަމައެއާއެކު އަހަރުގެ ބަޖެޓު ހަދަނީ އަހަރު ފެށޭ ހިސާބުގައޭ އިނގޭތޯ.
އެހެންވީމާ، އެ ބަޖެޓަށް ބޭސްކޮށްގެން އަހަރުގެ ޚަރަދުތައް ކުރަން ބެލިފައި އޮންނައިރު، ވަރަށް ބޮޑެތި ދަތިތައް
51

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ދިމާވާނެއޭ މާލީގޮތުން ކުއްލިއަކަށް ތަންފީޛުކުރަން ޖެހިއްޖިއްޔާމު. އެހެންވީމާ، އެ ކަމަށް ވަގުތު ބޭނުންވެއޭ މިހާރު
ކަނޑައެޅިފައި އޮންނަ މިންގަނޑުން ވެއްޖިއްޔާ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ، މިހާރުން މިހާރަށް
ކަނޑައަޅާނަމަ ކިހިނެއްތޯއޭ އެ މިންގަނޑެއް ކަމަށް ދެކެވަޑައިގަންނަ ވަނީ؟ ނޫނީ އެވަރު ވަގުތު ލާފައި، ފަހުން
އެކަން ކުރަން ދޫކޮށްލުންތޯއޭ ރަނގަޅީ؟ ތަންފީޛުކުރަން ދޫކޮށްލުންތޯއޭ ރަނގަޅީ؟ ނޫނީ މިހާރުން މިހާރަށް އެ
ކަނޑައެޅޭ މިންގަނޑެއް އަލުން ރިވިއުކޮށްފައި، އެ އަދަދެއް ފިކްސްކޮށްފައި މިހާރުން މިހާރަށް ތަންފީޛުކުރަން
ފެށުންތޯއޭ؟ ޝުކުރިއްޔާ.
ޓީޗަރސް އެސޯސިއޭޝަން އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ހިންގާ ކޮމިޓީގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އަދުހަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ މިކޮޅުން އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަހާލި ސުވާލަށް ނުދެވޭތީ، ޓިއުޝަންގެ
ސުވާލަށް. އެއީ އަސްލު ޓިއުޝަންގެ މައްސަލައަކީ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ، އަޅުގަނޑަކީ އޭލެވެލް ޓީޗަރެއް.
އެންމެފަހުން އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ 2018 އާއި، 2019 ވަނަ އަހަރު ސެންޓަރ ފޮރ ހަޔަރ ސެކަންޑްރީ
އެޑިޔުކޭޝަންގެ ދުނިޔެއިން ވަނަތަކަށް ދިޔަ ވަރަށް ގިނަ ކުދިންނަކީ ޓިއުޝަން ނުނަގާ ކުދިން. ދުނިޔެއިން 1
ވަނައަށް، ދުނިޔެއިން 2 ވަނައަށް، ހަމަ މި ކުދިންނަކީ ޓިއުޝަން ނުނަގާ ކުދިން. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން ބޭނުންވޭ
ހަމަ ޓީޗަރުން، އަޅުގަނޑުމެންގެ މިނިސްޓަރު ވެސް ފާހަގަކުރައްވާފައިވާ މައްސަލައެއް މިއީ. މިއީ އަސްލު ޤައުމީ
މައްސަލައެއް. ވަރަށް ބޮޑު މައްސަލައެއް. ޓީޗަރުންގެ ފެންވަރު ދަށްވެގެންދާ މައްސަލަތައް. ޓީޗަރުން ނުލިބޭ
މައްސަލަ...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިއަދުގެ މަޢުޟޫއާ ނުގުޅޭތީއާ އެއްކޮށް އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ވަރަށް ކުރުކޮށްލާފައި ތި ސުވާލަށް ޖަވާބުދީ ނިންމާލަން
އިނގޭތޯ.
ޓީޗަރސް އެސޯސިއޭޝަން އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ހިންގާ ކޮމިޓީގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އަދުހަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑު ކުރުކޮށްލާނަން. އަޅުގަނޑު ބަލާނަން ލިޔުމުން ވެސް، މިއީ ވަރަށް ދިގު އަސްލު މައްސަލައެއްވީމާ
އަޅުގަނޑު ބޭނުން އަސްލު މެންބަރުންގެ ސަމާލުކަމަށް މި މައްސަލަ ގެނެސްދޭން. އަޅުގަ ނޑުމެން މިނިސްޓަރ ވެސް
52

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ވަރަށް ބޮޑަށް ފާހަގަކުރައްވާފައިވާ ކަމަކަށްވާތީ، އަޅުގަނޑުމެން އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ ލިޔުމުން މި ކަންތައް
ހިއްސާކޮށްލެވޭތޯ...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. ތި ބޭފުޅާ ބޭނުން ކޮންމެ ވަގުތަކު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ސިޓީ ހަމަ ލިޔުއްވާފައި، އެ
މެންބަރުންގެ ސަމާލުކަމަށް އެކަން ގެންނެވޭނެ އިނގޭތޯ. މި ކޮމިޓީގައި އަޅުގަނޑު ގެންދާނީ މި ހުށަހެޅިފައި އޮތް
ކަންތައްތަކާ ގުޅުން ހުރި ކަންކަން އަޅުގަނޑު ގެންދާނީ. ދެން، ރަޝީދުގެ ސުވާލަކަށް ޖަވާބު އަރުވަނީ ކޮން
ފަރާތަކުން ރަޝީދުގެ ސުވާލަށް ؟ އާދެ! ކުރިއަށްގެންދަވާ!
މޯލްޑިވްސް ޓްރޭޑް ޔޫނިއަން ކޮންގްރެސް (އެމް.ޓީ.ޔޫ.ސީ)ގެ ރައީސް މަޢުރޫފް ޒާކިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން މިނިމަމް ވޭޖެއް އަހަރެއްގެ މެދުތެރެއިން
ކަނޑައަޅަ އިގެން ތަންފީޛުކުރުމަކީ ވަޒީފާދޭ ފަރާތްތަކުން އެ ވިދާޅުވާ ގޮތަށް، އަދި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ތި
ފާހަގަކުރެއްވި ގޮތަށް އުނދަގޫ ކަމަކަށް ވާނީ. އެއީ ބަޖެޓު ކަނޑައެޅިފައި އޮންނަނީ އަހަރު ފައްޓާ ހިސާބުން ފެށިގެން
ކުރިއަށްދާން. އެހެންވީމަ، އެގޮތަށް މި ހާލަތު ދިމާވާ ކަމުގައި ވަންޏާ، މިސާލަކަށް މާދަމާއިން ފައްޓައިގެން އެއީކީ
ކުރެވިދާނެ ކަމެއް ކަމަކަށެއް، ނުވަތަ އުނދަގޫ ކަމެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ވެސް ދެކެން. މިސާލަކަށް މިހާރު
ކަނޑައެޅިއަސް ވެސް އެންމެ އަވަސްވެގެން ވެސް މިނިމަމް ވޭޖު ދޭން ފެއްޓޭނީ އަންނަ އަހަރުން ފެށިގެންނޭ
އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ. އެއީ އެ ޕޮއިންޓާ ބެހޭގޮތުން. ދެން، އަނެއް ޕޮއިންޓުގައި މިހާރު މިނިމަމް ވޭޖު ރިވިއު
ކުރަންޖެހޭނެއޭ މިހާރުގެ މި އިޤުތިޞާދީ ހާލަތާ ގުޅިގެން. އެގޮތަށް ބޯޑުގެ ޗެއަރ ވިދާޅުވެފައި އޮތް ވާހަކައެއް
އަޅުގަނޑު ދުށިން ޚަބަރުގައި ވެސް އަދި އެ ކޮމިޓީއަށް އައިއްސަ ޗެއަރގެ ހައިސިއްޔަތުން. ދެން، އިޤުތިޞާދަށް
އިޤުތިޞާދީ މިންގަނޑަކީ މިނިމަމް ވޭޖް ކަނޑައެޅުމުގައި ބަލާ އެއް ފެކްޓަރ. ދެން، އޮންނަނީ ދިރިއުޅުމުގެ ހާލަތު.
އެހެންވެއްޖެއްޔާމު އޭރުގައި އަޅުގަނޑުމެން ދިރާސާކުރިއިރުގައި އޮތް އިޤުތިޞާދީ ހާލަތެއް ނޫން މިހާރު މި ވަގުތު މި
އޮތީއެއް. އެހެންވެއްޖެއްޔާމު އެއަށް ބޭސްކޮށްފައި، އޭރުގައި ކަނޑައަޅާފައި ހުރި އެއްޗަކަށް ބޭސްކޮށްފައި، އެއީ
އެހެން ހާލަތެއްގައި ކަނޑައަޅާފައި އޮތް އެއްޗަކަށް ބޭސްކޮށްފައި މިހާރު އެހެން ހާލަތެއްގައި ކަނޑައެއްނޭޅޭނެ.
އަޅުގަނޑު ވެސް ގަބޫލުކުރަން. އެ ރިވިއުކުރަންޖެހޭނެ ކަމަކަށް. އެއީ އޭރުގެ ފިގަރތަކާއި މިހާރުގެ ފިގަރތަކާ ތަފާތު.
އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ އިޤުތިޞާދީ މިކަހަލަ ހާލަތަކަށްދާއިރު މީގެ އެންމެ ބޮޑު އަސަރެއްކުރާ
53

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ފަރާތްތަކަކީ ވަޒީފާ އަދާކުރާ ފަރާތްތައް. ވިޔަފާރިވެރިންނަށް ވިޔަފާރިތައް ބަނގުރޫޓުވެގެން ހުއްޓުންތަކެއް އައިސް،
އާމްދަނީއަށް ނުވަތަ އެ ގޮންޖެހުންތަކަކާ ކުރިމަތިވޭ. އެހެންނަމަވެސް، ވަޒީފާ އަދާކުރާ ފަރާތުގެ އާމްދަނީ ހުއްޓުނީމަ
ވާ ގޮތަކީ ބަނޑަށްޖެހެނީ. އިތުރު ގޮތެއް ނެތް. ނިކަމެތިވަނީ އާއިލާ. އެހެންވީމަ، އެ ފަރާތްތަކުގެ ސޯޝަލް
ސެކިއުރިޓީ، އިންސާނީ ޙައްޤުތައް، ކަރާމާތް ރައްކާތެރިކުރެވޭނެ އަސާސީ މުސާރައެއް އެ ފަރާތްތަކަށް ލިބޭނެ ގޮތެއް
ލާޒިމުކޮށްފައި އެބަ އޮންނަންޖެހޭ. މިހާރު ވެސް، ކުރިން ވެސް އަޅުގަނޑު ދެންނެވި ގޮތަށް ގާނޫނުގައި މުސާރަ
ދޭންޖެހޭނެ ކަމަށް ކަނޑައަޅާފައި އޮތަސް ވެސް މުސާރައެއް ނުދޭ. މުޒާހަރާ އެ އޮތް ކުރަނީ. އެހެންވީމަ، އެކަން
ވެސް އެބަޖެހޭ އަޅުގަނޑުމެން ހަމަހަމަ ކުރުމުގެ ގޮތުން އިތުރު ހަރުކަށި ފިޔަވަޅުތަކެއް އަޅަން ހަމަހަމަ ކުރުމުގެ
ގޮތުން މުސާރަ ނުދޭ ފަރާތްތަކަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދެކެނީ ހަމަ މި ހާލަތުގައި އަލުން ރިވިއުކޮށްގެން
ނަމަވެސް މިނިމަމް ވޭޖެއް ކަނޑައެޅުން، މި އަންނަ އަހަރުން ފެށިގެން މި ވަގުތަކުން ތަންފީޛެއްނުކުރެވޭނެ. އަލުން
ދިރާސާއެއްކޮށްގެން ނަމަވެސް މިނިމަމް ވޭޖެއް ޔަޤީންކޮށް މަސައްކަތްތެރިންނަށް ލިބޭނެ ގޮތެއް ކަނޑައެޅުމަކީ، ނީޑް
ބޭސްއަށް ބޭސްކޮށްގެން ކަނޑައެޅުމަކީ ހަމަ ވަރަށް މުހިންމު ކަމެކޭ. އުއްމީދުކުރަން ޖަވާބު ދެވިއްޖެ ކަމަށް.
ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ އިހަވަންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު
ޝިފާޢުއަށް. ކުރިއަށް ގެންދަވާ ޝިފާޢު.
އިހަވަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝިފާޢު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑު ވެސް ހަމަ 3 ސުވާލެއް އެބައޮތް އިނގޭތޯ. އެންމެ ފުރަތަމަ ހަމަ މަޢުރޫފަށް
އަޅުގަނޑު ސުވާލުކޮށްލަން ބޭނުންވޭ، މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން މި ފެންނަނީ ކުދިކުދި ވިޔަފާރިތަކަށް މުސާރަ ނުދެވިގެން
މުވައްޒަފުން ވަރަށް ބޮޑަށް ކަނޑަމުން ގޮސް ހަމަ ވަޒީފާތަކެއް ގެއްލިގެންދާ މަންޒަރު. މި ހާލަތުގައި އަޅުގަނޑުމެން
މިނިމަމް ވޭޖު ތަޢާރުފުކޮށްފިނަމަ ކިހާވަރެއްގެ ވަޒީފާތަކެއް މާކެޓުން ގެއްލިގެން ހިނގައިދާނެ ކަމަށް ލާފަކުރެވޭތޯއޭ؟
ދެން، ޓީމް، އަޅުގަނޑު ސާފުކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ ޓީމުގެ ފަރާތުން، މި އަޅުގަނޑުމެން އަލަށް ވަޒީފާއެއްދީފައި 3
މަސް ދުވަސްވާއިރު ވެސް އެ އޮފީހުން ހިތްހަމަޖެހޭ ވަރަށް ޕަރފޯމް ނުކުރެވިއްޖެނަމަ ދެން، އިތުރު ފުރުޞަތެއް އެ
މުވައްޒަފަށް ހޯދައިދިނުމަށް އަޅުގަނޑުމެން މި ގާނޫނުގެ ތެރެއިން ގެނެވޭނެ އެއްވެސް ޙައްލެއް އެބައޮތްތޯއޭ؟
ކަނޑާލުމުގެ ބަދަލުގައި އެހެން އިތުރު ފުރުޞަތެއް ހޯދައިދިނުމަށް މި ގާނޫނުގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑުމެންނަށް
54

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ގެނެވިދާނެ އެއްވެސް ޙައްލެއް އެބައޮތްތޯއޭ؟ ދެން، އަޅުގަނޑަށް އެންމެ ރަނގަޅު ޓީޗަރސް އެސޯސިއޭޝަނުން
ވިޔަސް މި ޕޯޓް ވޯކަރސްގެ ފަރާތުން ނަމަވެސް ވިދާޅުވެދެއްވައިފިއްޔާ، ސަލާމާއި ޗުއްޓީ އެބިއުސްކުރާ ކުރުން
ހުއްޓުމަކަށް ގެނައުމަށް މި ގާނޫނުގެ ތެރެއިން ކުރެވޭނީ ކޮން ކަމެއްތޯ؟ ޝުކުރިއްޔާ.
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)
މޯލްޑިވްސް ޕޯޓް ވޯކަރސް ޔޫނިއަންގެ ރައީސް ޢާއިޝަތު ރުހުސާނާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު މި ފަހު ސުވާލަށް ސަލާމާ ގުޅިގެން، އާދެ! ސަލާމް ބުނުމުގައި އަޅުގަނޑު
ވެސް ގަބޫލުކުރަން ހަމަ އެބިއުސްކުރާ މީހުން އެބައުޅޭ. އަޅުގަނޑުމެން ސަލާމުގައި 30 ދުވަސް މި ގޮތަށް ބައިންދާށޭ
މި ބުނަނީ ކޮންމެހެން އަޅުގަނޑުމެން ކަމާކަންފަށާ 30 ދުވަސް ސަލާމް ބުނާކަށެއް ނޫން އިނގޭތޯ އެއްވެސް
ހާލެއްގައެއް. އަދި ހަމައެއާއެއްކޮށް ސަލާން ބުނުމުގައި އެކި ޕެޓަރންތަކެއް ވެސް އެބަހުރި. ޙަޤީޤަތުގައި ވަޒީފާދޭ
ފަރާތަށް ތަންކޮޅެއް ފަސޭހަވާނެ އެކަމަށް ރިސަރޗެއް ހަދާފައި، މި މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީއަށް ހުށަހަޅަން ޖެހިއްޖެއްޔާމު
އެކަން އެގޮތަށް ކުރުމުގެ. އެއީ އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނީންނާނެ އެ ސްޓެޓިސްޓިކްސްތަކެއް ލިބޭކަށް ވަޒީފާ އަދާކުރާ
ފަރާތުން. ދެން، އަޅުގަނޑު ބުނާ އަނެއް؛ އެބިއުސްކުރާ ފަރާތަކަށް މި އިންނަނީ ދެއްތޯ ޕަރފޯމަންސް
އެޕްރެއިޒަލްއެއް އެބަ އިނދޭ؟ ޕަރފޯމަންސަށް ބަލާފައި ދެއްތޯ ވަޒީފާގައި މާހައުލުގައި މި މުވައްޒަފުން ގެންގުޅުމާއި،
މުވައްޒަފުންނަށް ކުރިއެރުން ދިނުމާ މި ހުރިހާ ކަމެއް ބިނާވެފައި މި އިންނަނީ. މިހާރު ވެސް އޯލްރެޑީ ވަޒީފާގެ
ގާނޫނުގައި އެބަހުރި އެޕްރެއިޒްކުރެވޭނެ ގޮތްތަކާއި އެޕްރައިޒަލް ހަދާނެ، ތައްޔާރުކުރާނެ ގޮތްތަކާއި، އެހެންވީއިރަށް
ހަމަ އެ ސަލާމް އެގޮތަށް ކަމަކާ ނުލައި ބުނާ މީހުން ފާހަގަކުރެވޭ ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ ހަމަ އަޅަންޖެހޭ ފިޔަވަޅުތައް
ހަމަ ގާނޫނުގެ ތެރެއިން އެޅޭނެ ދެއްތޯ؟ އެއީ އަސްލު އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވާ ޕޮއިންޓަކީ.
ޝުކުރިއްޔާ.
މޯލްޑިވްސް ހެލްތު ޕްރޮފެޝަނަލްސް ޔޫނިއަންގެ ނައިބް ރައީސް މުޙައްމަދު ޖަޒީލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިއީ އަޅުގަނޑުމެން އެންމެން ވެސް އެބަ ފާހަގަކުރަމު، ސަލާމް ބުނަނީ އާންމުކޮށް...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މަޑުކުރައްވާ ސަލާމުގެ ސުވާލަށް ޖަވާބުދެއްވައިފި އިނގޭތޯ. ދެން، އިން ސުވާލަށް ޖަވާބުދެއްވާ!
55

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ޓޫރިޒަމް އެމްޕްލޯއީސް އެސޯސިއޭޝަން އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ނައިބު ރައީސް މުޙައްމަދު ޞާދިޤު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޕްރޮބޭޝަނާ ބެހޭގޮތުން، ވިދާޅުވީ 3 މަސް ތެރޭގައި މިކަން ފާސްނުވެއްޖެއްޔާ ދެން އިތުރަށް އެއް މަސް
އިތުރުކުރެވިދާނެތޯ؟ އަޅުގަނޑަކީ އެކަން ކުރާ މީހެއް ވީމަ، ދެން، އަޅުގަނޑު ޕްރެކްޓިކަލީ އެކަން އޮންނަ ގޮތް.
އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ 3 މަސް އެއީ ހަމަ އެކަށީގެންވާ މުއްދަތު ވަގުތެއް ކަމަށް ކުއްޖާގެ ވަޒީފާއާއި މިންގަނޑަށް
ފެތޭތޯ ނޫންތޯ އިނގޭތޯ؟ އެއީ އާންމު އުސޫލަކުން މި އޮންނަނީ ކޮންމެ މަހަކު ރިވިއުކުރަން އެބަޖެހޭ. ކޮންމެ މަހަކު
ރިވިއުކޮށްފައި ރިވިއުކޮށްފައި އެ ރަނގަޅުކުރަންޖެހޭ ކަންތައް ރަނގަޅުކުރަންޖެހޭނީ. އެހެންވީމަ، 3 މަހުގެ
ޕްރޮބޭޝަނަކުން ކުއްޖަކު ފާސްނުވެއްޖެއްޔާ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުނުކުރަން އެ ކުއްޖަކު ދެން އިތުރަކަށް އެތާ އަނެއްހެން
ބަހައްޓަން، ވާހަކައަކީ އެ އޮންނަ އަނެއްކައްޗަކަށް އެއީ އެއްޗަކަށް ގަބޫލުނުކުރަން. އެހެންވީމާ، 3 މަސް އެއީ ހަމަ
މުއްދަތެއް ކަމަށް ގަބޫލުކުރަނީ އެކަން.
މޯލްޑިވްސް ޓްރޭޑް ޔޫނިއަން ކޮންގްރެސް (އެމް.ޓީ.ޔޫ.ސީ)ގެ ރައީސް މަޢުރޫފް ޒާކިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. ޕްރޮބޭޝަނުގެ ކަންތައް އޮތީ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ޙައްލުވެފައިހެން މިހާރު. ކުދި، ކުދިކުދި
ވިޔަފާރިތައް ބަނގުރޫޓުވެގެންދާ ވާހަކައާއި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފާހަގަކުރެއްވި. ކުދިކުދި ވިޔަފާރިތަކެއް ނޫން،
އެންމެ ބޮޑެތި ވިޔަފާރިވެރިޔާ ވެސް މި ހާލަތު ނާންނަނީސް މުވައްޒަފުންގެ މުސާރަ ކަނޑާލައިފި 1000 ރުފިޔާއަށް.
އެހެންވީމާ، އެއީކީ އަސްލު ޙަޤީޤަތުގައި ވިޔަފާރިއަށް ކަމެއް ދިމާވެގެންވާ ކަމެއް ނޫން. ވިޔަފާރީގައި ފައިސާ
ނެތިގެން އެ މީހުންގެ މެނޭޖު، ފައިސާ މެނޭޖުކުރުމާއި ނުވަތަ ނާޖާއިޒު ފައިދާ ނެގުމުގެ މަޤްޞަދުގައި. މާރިޗު މަހު
ފަނަރައިގައި އިއުލާނުކޮށްފި ވިލާ ގުރޫޕުން މުވައްޒަފުންގެ މުސާރަ މަދުކުރާ ވާހަކަ. އެހެންވީމަ، ކުޑަވެގެންނެއް ނޫން.
ކޮންމެހެން ވިޔަފާރި ކުޑަވެގެން ވާ ކަމެއް ނޫނޭ. އެ ކުދި ވިޔަފާރިތަކަށް އޭގެން ގެއްލުން ނުވާ ވާހަކައެއް ނޫން
އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ. އެހެންނަމަވެސް، އޭގެ ހެޔޮ ނިޔަތެއް ނެތުން، މަސައްކަތްތެރިންނާ ދޭތެރޭގައި އަޅާލުމެއް
ނެތުން އެއީ. އެހެންނަމަ އެ އެގޮތަކަށް އެކަންކަމެއް ނުކުރެވޭނެ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ މަޢުރޫފް.
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)
56

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
މޯލްޑިވްސް ޓްރޭޑް ޔޫނިއަން ކޮންގްރެސް (އެމް.ޓީ.ޔޫ.ސީ)ގެ ރައީސް މަޢުރޫފް ޒާކިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޙަޤީޤަތުގައި މިއަދު ވިސްނާލަންޖެހޭ ވަރަށް ބޮޑު، ވަރަށް ބޮޑު ކޮންސަރން، މައްސަލައެއް އެބައޮތް. ވަރަށް ގިނަ
ފަރާތްތަކެއްގެ ވަޒީފާ ގެއްލިއްޖެކަން އަޅުގަނޑުމެން އެންމެން އެބަ ގަބޫލުކުރަންޖެހޭ. މިއީ ފެކްޓެއް. ދެން،
ދިރާސާކުރީމަ ކިހާ ވަރެއްތޯ އޮތީ ބަލަން. އަލުން އިންޑަސްޓްރީ ފައްޓައިގަންނައިރުގައި އެންމެން ވެސް ތިބޭނީ ވަޒީފާ
ބޭނުންވެފަ. އާމްދަނީއެއް ނުލިބި އެހާ ގިނަ ދުވަސްވީމަ. އެހެންވީމާ، ވަޒީފާގެ ޑިމާންޑު ފުދޭވަރަކަށް ހައިވެގެންދާނެ.
އޭގެ މާނައަކީ ވަރަށް ޗްޕީކޮށް ވެސް މަސައްކަތްތެރިން ބޭނުންވާނެއޭ ވަޒީފާ އަދާކުރަން. އެހެންވެއްޖެއްޔާމު މިނިމަމް
ވޭޖެއް މިހާރު ކަނޑައެޅިޔަސް ވެސް، ކަނޑައެޅުމަކީ މަސައްކަތްތެރިންނަށް ލިބިގެންދާނެ ވަރަށް ބޮޑު
ރަނގަޅަކަށްވެގެން ދާނެ. އޭގެ ސަބަބުން މަސައްކަތްތެރިން، ވަޒީފާތައް ގެއްލިގެންދިއުމަށްވުރެ ވަޒީފާތައް ލިބުމުގެ
ފުރުޞަތު ބޮޑުވެގެންދާނެ. އަދި އޭގެއިތުރުން އަންއެމްޕް... ޗްޕީ ލޭބަރުގެ ގޮތުގައި ގެންގުޅުމުގެ ފުރުޞަތު
ހުއްޓާލެވިގެންދާނެ. އެހެންނަމަ އޭރުން ހަމަ އެއްކަލަ ބޭނުންވެފައި ތިބިލެއް ބޮޑުކަމުން ވަރަށް ކުޑަ މުސާރައަކަށް
ވެސް އެންމެންދާން ފަށާނެ އެ ފުރުޞަތު އެގޮތަށް އޮވެއްޖެ ކަމުގައި ވަންޏާމު.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ، ފުރަތަމަ ފުރުޞަތަށް އެދިފައި ތިބި ހުރިހާ ބޭފުޅުން އެ ނިމުނީ. އަޅުގަނޑު
ދެވަނަ ފުރުޞަތުގެ ފުރަތަމަ ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު
އިބްރާހިމް ނާޒިލުއަށް. ކުރިއަށްގެންދަވާ ނާޒިލު.
ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހިމް ނާޒިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ޗެއަރ. އަޅުގަނޑުމެންނާ ހިސާބަށް ސަރުކާރުން މި ބިލަށް އެބައޮތް އިޞްލާޙެއް ހުށަހަޅުއްވާފަ. ތި
ބޭފުޅުންނަށް ފަހަރެއްގައި މި އިޞްލާޙު ލިބިފައެއް ނެތި ހިނގައިދާނެ. ދެން، އަޅުގަނޑު ހަމަ މި އިޞްލާޙު ތި
ބޭފުޅުންގެ ވިސްނުންހުރި ގޮތް ބަލާލަން ބޭނުން. 21 ވަނަ މާއްދާއަށް އިޞްލާޙެއްގެ ގޮތުގައި ސަރުކާރުން އެބައޮތް
އަޅުގަނޑުމެންނާ ހިސާބަށް އައިއްސަ އޮތް އިޞްލާޙެއް. މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާ ސަބަބަކަށް ޓަކައި
މުވައްޒަފަކު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރާއިރު، ވަޒީފާ ދޭ ފަރާތުން އެންމެ މަދުމިނުން އަންނަނިވި ގޮތުގެމަތިން ވަޒީފާ
އަދާކުރާ ފަރާތަށް ނޯޓިސް ނުވަތަ ނޯޓިހަށްވާ ފައިސާ ދޭންވާނެއޭ. 1 .1 ގައި މި އޮންނަނީ ވަޒީފާގައި
57

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ޚިދުމަތްކޮށްފައިވާ މުއްދަތު 15 އަހަރު ފުރި، 5 އަހަރު ސޮރީ. 5 ފަސް އަހަރު ފުރިފައިނުވާނަމަ އެއް އަހަރު
ދުވަހުގެ މުއްދަތު، އެއް މަސް ދުވަހުގެ ނޯޓިސްއެއް ދޭންވާނެއޭ، ނޫނީ އެއް މަސް ދުވަހުގެ މުސާރަ ދޭންވާނެއޭ. 2
ގައި މި އޮންނަނީ 5 އަހަރަށްވުރެ ދިގު މުއްދަތެއްގައި ވަޒީފާގެ ޚިދުމަތްކޮށްފައިވާނަމަ ވަޒީފާގައި ޚިދުމަތްކުރި ކޮންމެ
އަހަރަކަށް ނުވަތަ އަހަރަކުން ބަޔަކަށް އެއް މަސް ދުވަހުގެ ނޯޓިސް ނުވަތަ ގިނަވެގެން 15 މަސް ދުވަހުގެ ނޯޓިސް
ނުވަތަ އެއަށްވާ ފައިސާ ދޭންވާނެއޭ. ތި ބޭފުޅުން މި ކަމާ ދޭތެރޭގައި ދެކިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތެއް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މަޢުރޫފު ކުރިއަށްގެންދަވާ!
މޯލްޑިވްސް ޓްރޭޑް ޔޫނިއަން ކޮންގްރެސް (އެމް.ޓީ.ޔޫ.ސީ)ގެ ރައީސް މަޢުރޫފް ޒާކިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަސްލު ތި އިޞްލާޙަކީ ރިޑަންޑެންސީއަށް އިތުރު ޙައްލެއް ގެނައުމަށް ޓަކައި
ހުށަހަޅާފައި އޮތް އިތުރު؛ އަޅުގަނޑު އަސްލު އަޅުގަނޑަށް އޭރުގައި ފުރުޞަތު ނުލިބުނީމަ އެ ވާހަކަ ދަންނަވާލާނަން.
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޖީހާން މަޙްމޫދު ފާހަގަކުރެއްވި ނުކުތާތަކަކީ، ޕޮއިންޓުތަކަކީ އެއީ މިހާތަނަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ
ކޯޓުތަކުން ރިޑަންޑެންސީ މައްސަލައިގައި ކަނޑައަޅުއްވާފައި ހުރި ޕްރެސީޑެންޓްސްތަކާ އޭގެ ތެރޭގައި، އޭގެ ތެރެއިން
ބައެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވެނީ. އަދި އެބަހުރި އޭގެ ބައެއް ޕޮއިންޓުތައް. އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވެނީ،
މިހާރު ވެސް މުވައްޒަފަކު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރާއިރުގައި ވެސް އަދި އެހެން ހާލަތްތަކުގައި ވެސް ނޯޓިސްދީފައި
ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގެ ބަދަލުގައި ނޯޓިސް ޕީރިއަޑަށް ފައިސާ ދީފައި ވަޒީފާއިން ވަކިކުރެވޭ. ދިމާވެގެން މިއުޅޭ
މައްސަލައަކީ، ކޮންމެހެން ރިޑަންޑެންޓްކުރާ ހާލަތުގައި ނޯޓިސްއަށް ފައިސާ، ނޯޓިސްއެއް ދީފައި ފައިސާތަކެއް ދީފައި
ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުން. އެކަމާ ބެހޭގޮތުން ކޯޓުން އެބައޮތް ނިންމާފައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުން، އަޅުގަނޑުމެންނަށް
އިތުރު ގޮތަކަށް ދާ ކަމުގައި ވަންޏާމު ގަބޫލުކުރެވޭނެ ހަމައެކޭ ކޯޓުން މިހާރު ކަނޑައަޅާފައި އޮންނަ އުސޫލަކީ އެއީ
ރިޑަންޑެންސީގެ ހާލަތްތަކުގައި މިސާލަކަށް ޢަމަލުކުރުމަށް ޓަކައި. އެއީ ދުރާލާ މުވައްޒަފުންނަށް އެނގެން އެބަޖެހޭ
ރިޑަންޑެންސީގެ ހާލަތެއް ކުންފުންޏަށް އަންނަކަން. ނުވަތަ އައިއްސިއްޔާ ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތް. ހެޔޮ ނިޔަތް
އޮންނަންޖެހޭ. މުވައްޒަފަކު ރިޑަންޑެންޓުކުރެވެނީ ޓާގެޓުކޮށްގެން ވަކި މުވައްޒަފަކު ވަކި މަޤާމެއްގައިހުރި، ވަކި
ޑިޕާޓްމަންޓެއްގައި ހުރި ވަކި މީހަކު ވަކިކުރަން ނޫންކަން. އެ ސާފުކޮށް އެބަ ސާފުވާންޖެހޭ. އެއީ ދިވެހިރާއްޖޭ ކޯޓުން
ކަނޑައަޅާފަ އި އޮތް ގޮތަކީ. ދެން، ރިޑަންޑެންސީގެ ޕޭމަންޓުގެ ގޮތުގައި ގުޑްވިލް ގެސްޗަރގެ ގޮތުގައި އެ
މުވައްޒަފަކަށް އިތުރު ޕޭމަންޓެއް، އެ ޕޭމަންޓުގެ ގޮތުގައި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ދެންމެ ތި ހުށަހެޅުއްވި ނޯޓިސްއަށް
58

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
އެ ފައިސާ ކަނޑައެޅިދާނެ އެ އޭގެ ގޮތުގައި ދިނުމަށް ޓަކައި. އެއީ އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކުރެވޭ ކަމަކީ އެ ޕޮއިންޓާ
ގުޅިގެން.
ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހިމް ނާޒިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑު ހަމަ މި ގާނޫނުގެ މި ގޮތަށް ގެންނަން، ގެނައިމަ އެ ލިބޭ އެޑްވާންޓޭޖުތަކެއް، މިހާރު ގާނޫނުގައި މި
ގޮތަކަށް ނެތް ދެއްތޯ ކަނޑައެޅިފައެއް ދޭންޖެހޭނެއޭ. މިސާލަކަށް އެ 5 އަހަރަށްތުރެ ގިނަވެއްޖެއްޔާމު ދެ މަސް
ދުވަހުގެ އެލަވެންސެއް، އެގޮތަށް ގާނޫނުގައި ކަނޑައެޅިފައެއް ނެތޭ. ގާނޫނުގައި ކަނޑައަޅަން އެގޮތަށް ތި ބޭފުޅުން
ކިހިނެއްތޯއޭ ދެކިވަޑައިގަންނަވާނީ. އެއީ އަޅުގަނޑުގެ ސު ވާލަކީ.
މޯލްޑިވްސް ޓްރޭޑް ޔޫނިއަން ކޮންގްރެސް (އެމް.ޓީ.ޔޫ.ސީ)ގެ ރައީސް މަޢުރޫފް ޒާކިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ހަމަ ކުލިއަރކޮށްލަދީފާނަން ދެ ކަމެއް އިނގޭތޯ. އެއް ކަމަކީ ގާނޫނުގެ ރިޑަންޑެންސީގެ ވާހަކަ މިހާރު
ނުޖެއްސަސް ރިޑެންޑެންޓުކޮށްފިއްޔާމު މުވައްޒަފަކު ކޯޓަށް ދެވޭނެ. ކޯޓަށް ދިޔައިމަ ލިބޭ ޙައްލު ކޯޓުގައި މި އޮތީ
ކަނޑައަޅާފަ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މަޢުރޫފު، އެކަމަކު މިހާރު ގާނޫނުގައި ނެތީމަ ހަމަ ކޮންމެ ފަހަރަކު ދާންޖެހޭނީ ކޯޓަކަށްނު؟ މިހާރު ގާނޫނުގައި
އުސޫލެއް މި ވަގުތަށް ކަނޑައެޅިއްޖެއްޔާ، ތި ވިދާޅުވާ ކަލެކްޓިވް ބާގެއިނިންގއާއި ޓްރޭޑް ޔޫނިއަންއާބެހޭ ގާނޫނުތައް
އަންނަންދެން ވެސް، ގާނޫނުގައި ކަނޑައެޅި ގެން ލިޔެފައި އޮވެއްޖެއްޔާއެއް ކޮންމެ ކުންފުންޏަކުން، މިހާރު ބައެއް
ކުންފުނިތައް ހުންނާނެ ގާނޫނު އެބިއުސްކުރާ ކުންފުނިތައް ވެސް. މުވައްޒިފުން ވެސް އުޅޭ ގާނޫނު އެބިއުސްކުރާ
މުވައްޒިފުން އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުގެ ޕޮއިންޓަކީ ގާނޫނެއްގައި ހުދާއި ކަޅުން ލިޔެފައި އޮންނަންޏާ ހުރިހާ
ކުންފުނިތަކަށް އުނދަގޫވާނެއޭ ސީދާ އެހެން ޒާތީ މަޤްޞަދެއްގައި ކަނޑާލަން ބޭނުން މީހާ ކަނޑާލަން އެ މާއްދާގެ
ނާޖާއިޒު ފައިދާ ނަގަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންގެ، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ސުވާލަކީ، މި ވަގުތު މިހެން
ލިޔެގެން ތި ބޭފުޅުންގެ ތި ކަންބޮޑުވުންތަކަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޙައްލު ހޯދޭތޯއޭ؟ ޖީހާނުގެ ވެސް ސުވާލަކީ އެއީ.
ޖީހާން ވެސް އެ މާއްދާތައް، އެ ދެ އަކުރު އުނިނުކޮށް އެ ދެ އަކުރުގެ ބަދަލުގައި އޭގެ ފަހަތަށް އެ އަކުރު
އިތުރުކޮށްގެން އެ ޙައްލު ހޯދޭ ކަމަށް ތި ބޭފުޅުން ގަބޫލުކުރައްވަންތޯއޭ؟
59

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
މޯލްޑިވްސް ޓްރޭޑް ޔޫނިއަން ކޮންގްރެސް (އެމް.ޓީ.ޔޫ.ސީ)ގެ ރައީސް މަޢުރޫފް ޒާކިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އެއީ އަޅުގަނޑު ވެސް މި ދަންނަވާ ވާހަކައަކީ. ކޯޓުން ކަނޑައަޅާފައި އޮތް އުސޫލު ގާނޫނުގެ ތެރޭގައި
ހިމަނައިފިއްޔާމު އެ މައްސަލައަށް އެ ޙައްލު ލިބިގެންދާނެ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ފެށުނީއްސުރެ ވެސް މި ކުރާ ސުވާލަކީ އެއީ. މިހާރު ވަރަށް ސާފުވެއްޖެ ކޮމިޓީއަށް އިނގޭތޯ.
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ދެވަނަ ފުރުޞަތަކަށް އަޅުގަނޑު މި ފުރުޞަތު އަރުވަނީ ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު
ޢަބްދުލްމުޣުނީއަށް. ކުރިއަށްގެންދަވާ!
ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްމުޣުނީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑު، ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އާދެ! އަޅުގަނޑު ހަމަ މަޢުރޫފަށް ސުވާލެއްކޮށްލަން. އަޅުގަނޑުގެ
ސުވާލަކީ މި މިނިމަމް ވޭޖަށް އަޅުގަނޑުމެން މި ގާނޫނު މި ކަނޑައަޅަނީ ހަމައެކަނި ދިވެހިންނަށް. އަޅުގަނޑުމެން
މީގެން އެބަ އިސްތިސްނާކުރޭ ބިދޭސީން. އެބަކުރޭ އަޅުގަނޑުމެން މި ގާނޫނުން. މި ހާލަތުގައި ތި ބުނާ ޗްޕީ
ލޭބަރުންގެ ގޮތުގައި އަދިވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ ބޭނުންކުރެވޭ ބޭރު މީހުން، ބިދޭސީން. މިއީ ތި ބޭފުޅުން
މިކަމާ ދޭތެރޭގައި ކީކޭތޯ ވިދާޅުވަނީ؟ މިކަމުން އަޅުގަނޑުމެންގެ، ތި ބޭފުޅުންގެ ނަޒަރުގައި މިކަމާ ބެހޭގޮތުން، ތި
ބޭފުޅުން އަދި އަޅުގަނޑު ހަމަ މި ސުވާލުކޮށްލީ ތި ބޭފުޅުން އެއްވެސް ވަރަކަށް މި ވާހަކަ ނުދައްކާ އަޅުގަނޑުމެން
މި ނިމުމަކާ ހަމައަށް ދިޔައިރުގައި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހަމަ އެކަން ފާހަގަކޮށްލީ. ތި ބޭފުޅުން އެކަމާ ދޭތެރޭ ހަމަ
އެއްވެސް އެއްޗެއް ހަމަ ވިދާޅުވާން ނެތީތޯއޭ؟ ދެން، އަނެއް ސުވާލު އަޅުގަނޑު ހަމަ އަޙްމަދު ޝިހާމާ އަދިވެސް
އެއްފަހަރު ކޮށްލާނަން ސަރވިސް ޗާޖާ ބެހޭގޮތުން. އަޅުގަނޑުމެން މީތި، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އެންމެ
އެކަށީގެންވާ ބޭފުޅަކީ ޝިހާމް. އެހެންވެގެން އަޅުގަނޑު ހަމަ ސާފުކޮށްލީ. ސަރވިސް ޗާޖު ނެގުމުގައި ރިސޯޓުތަކުން
އެބަ ގެންގުޅޭ ތަފާތު ގޮތްތައް. ފުލް ބޯޑު އަޅުގަނޑުމެން މި ކިޔާ ބައިގައި މި އަންނަ ބޭފުޅުންނަށް، ޓޫރިސްޓުންނަށް
އެ އަންނަނީ ޕެކޭޖަކަށް. މިކޮޅުން ސަރވިސް ޗާޖެއް ނުނަގާ ކަމަށް އެބަބުނޭ. މި ރިސޯޓުން ނުނަގަމޭ ސަރވިސް
ޗާޖެއް. އެކަމަކު އޮކިއުޕެންސީ ބޯނަސްއެއްގެ ގޮތުގައި ކޮންމެވެސް އެއްޗެއް އެބަދެމޭ. މި ހާލަތުގައި ސަރވިސް ޗާޖު
ވަކި ޕަސެންޓެއް ނަގަން ކަނޑައަޅާފައި މަޖުބޫރުކޮށްފި ހާލަތެއްގައި ކޮންތާކުން، ކޮން ޑިޕާޓްމެންޓަކުން، ކޮން
ސަރވިސްއަކުންތޯއޭ ސަރވިސް ޗާޖު ނަގާނީ. ރެސްޓޯރެންޓުންތޯ، ބާއިންތޯ، ނޫނީ ރޫމުންތޯ. އެ ސަރވިސް ޗާޖު
ނެގުމަށްފަހު، ކުރިން ވިދާޅުވެއްޖެ ސަރވިސް ޗާޖު މޮނިޓަރ ކުރުމުގެ ގޮތުން އެއްކަލަ ބީ.ޕީ.ޓީ ދައްކާ 12%،
60

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ޖީ.އެސް.ޓީ ދައްކާ 12% އެއީ އެ ނަގާ އަދަދުގެ ހަމަ 10% ވެސް އެބަޖެހޭ ނެގެން. އެހެންވެއްޖިއްޔާ އޭތި
ހަމަހަމަވާންޖެހޭ. މި ހާލަތުގައި ކިހިނެއްތޯއޭ ހަމަހަމަވާނީ. މިކަމާ ދޭތެރޭ ތިބޭފުޅުން އެއްވެސް ވަރަކަށް
ވިސްނާލިންތޯއޭ؟ މިއަށް ހަމަ ސާފު ޖަވާބެއް ދެއްވައިފިއްޔާ ރަނގަޅު. ޝުކުރިއްޔާ.
މޯލްޑިވްސް ޓްރޭޑް ޔޫނިއަން ކޮންގްރެސް (އެމް.ޓީ.ޔޫ.ސީ)ގެ ރައީސް މަޢުރޫފް ޒާކިރު ވާހަކަ ދެއްކެވުން:
ފުރަތަމަ ސުވާލު އަޅުގަނޑު، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހުށަހަޅާފައި އޮތް ވަޒީފާއާބެހޭ ގާނޫނުގެ އިޞްލާޙު ތެރޭގައި
މިނިމަމް ވޭޖު ކަނޑައަޅަނީ ހަމައެކަނި ދިވެހިންނަށޭ ކިޔައި ކަނޑައަޅާފައި އޮތް ވާހަކައެއް ނެތް ލިޔެފައެއް. މިނިމަމް
ވޭޖު ބޯޑުން ވެސް ކަނޑައަޅާފައެއް ނޯންނާނެ ހަމައެކަނި، ނޯންނާނެ ކަނޑައަޅާފަ. އެހެންނަމަވެސް، ބޯޑުން
ކަނޑައަޅާފައި އޮންނާނީ މޮރިޓޯރިއަމެއް ދެވިދާނެ ކަމަށް. އެހެންނަމަވެސް، އެއީ އަޅުގަނޑު އެއަށް ތާއީދެއްނުކުރަން.
ދެން، އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ މި އިޞްލާޙަކު ވެސް ނެތޭ މިނިމަމް ވޭޖު ހަމައެކަނި ދިވެހިންނަށް ދޭކަށް. މިހާރު
ވެސް އަޅުގަނޑު ދެކޮޅު ހަމައެކަނި މިނިމަމް ވޭޖު ދިވެހިންނަށް ދޭން ކަނޑައަޅަން. އެހެންވީމާ، އެވާހަކަ
ފާހަގަކޮށްލަން. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ހަމަ އެއާ ގުޅޭގޮތުން އިނގޭތޯ. މިހާރު ވަރަށްގިނަ ބޭފުޅުން ވިދާޅުވޭ ވަކި މުއްދަތަކަށް، މިސާލަކަށް ފުރަތަމަ
ފަށައިގަންނައިރު 2 އަހަރުގެ މުއްދަތަށް، ދޮޅު އަހަރުގެ މުއްދަތަށް ބޭރު މީހުން އިސްތިސްނާވާ ގޮތަށް މިނިމަމް
ވޭޖްއެއް ކަނޑައަޅައި ޢަމަލުކުރަން ފެށުމާ ދޭތެރޭ ތިބޭފުޅުން...
މޯލްޑިވްސް ޓްރޭޑް ޔޫނިއަން ކޮންގްރެސް (އެމް.ޓީ.ޔޫ.ސީ)ގެ ރައީސް މަޢުރޫފް ޒާކިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެކޮޅު.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޙްމަދު ޝިހާމް ކުރިއަށްގެންދަވާ!
ޓޫރިޒަމް އެމްޕްލޯއީސް އެސޯސިއޭޓޝަން އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ރައީސް އަޙްމަދު ޝިހާމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
61

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑުމެން އޮންނާނެ ސަރވިސް ޗާޖާބެހޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން ދެކޭގޮތް ހަމަ ލިޔުމުން
ހުށަހަޅާލާފަ. އަޅުގަނޑު ކުރީގެ ވެސް ހަމަ ބުނެލިގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިހާރު މި ޕްރެކްޓިސް ކުރަމުން އަންނަ
އެއްޗެއް މިއީ. އެއްގޮތަކަށް ވެސް އާ އެއްޗެއް ނޫން. އެހެންވީމަ، ހަމަ މި ކުރިއަށް ގެންދާ؛ މިހާރު ރާއްޖޭގައި
ކުރިއަށް ގެންދާ އުސޫލަކީ % 10 ނަގައިގެން ކުރިއަށް ގެންދިއުން. ސަރވިސް ޗާޖު ނަގާފައި ފުލްބޯޑުވީމައެއް ވަކި
އަނެއްހެން އެހެން ތަފާތެއް ނާދޭ. ފުލްބޯޑުވިއޭ ކިޔާފައި އަނެކައްޗެއްވެފައި، ދެން އެހެންގޮސް ތަފާތެއް ނާދޭ.
އެހެންވީމާ، މިހާރު މިގެންދާ ގޮތަށް ހަމަ ސަރވިސް ޗާޖު ނަގައިގެން އިތުރުކޮށްދޭންވީ އަޅުގަނޑު މި ނަންގަންނަ
ގޮތަށް ޓްރާންސްޕޭރެންސީ. މި ޓްރާންސްޕޭރެންސީ މި އަންނަ ގޮތަކީ މިސާލަކަށް މީރާއަށް ހުށަހަޅާ ޑޮކިއުމެންޓަކީ
ފުދޭވަރަކަށް ރަނގަޅު އެއްޗެހިތައް ހަމަ. އެހެންވީމާ، އެ އެއްޗެހިތައް އޭގެތެރެއަށް އިންކްލޫޑު ކުރެވިއްޖިއްޔާ
އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ހަމަ ޓްރާންސްޕޭރެންސީއަށް ބަލާއިރު ރަނގަޅުވާނެހެން. ދެން، ތި ނަގަންޖެހެނީ ވަކި ތާކުންނޭ
އެހެންނެއް؛ މިހާރު ނަގާގޮތަށް ނަގަންވީ ހަމަ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ. އެއީ ދެން އަދި އަޅުގަނޑު އިތުރަށް
ދިރާސާކޮށްފައި އަދި އިތުރު ޚިޔާލެއް ވެސް ހުށަހަޅާލާނަން މިކަމާ ދޭތެރޭގައި.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މުޣުނީ، މުޣުނީ، އަޅުގަނޑު އަނެއްކާ ވެސް ދެވަނަ ފުރުޞަތަށް އެދި ދެން އިން މެންބަރުގެ ފަހުން އަޅުގަނޑު
މުޣުނީއަށް ފުރުޞަތެއް އަރުވާނަން. އާދެ! މިހާރު އަޅުގަނޑު ދެވަނަ ފުރުޞަތުގެ އެންމެފަހު ފުރުޞަތު މިހާރު މި
އަރުވަނީ މައްޗަންގޮޅި އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދުއަށް. ކުރިއަށްގެންދަވާ!
މައްޗަންގޮޅި އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑުގެ ޝަކުވާއަކާއެއްކޮށް ދާނީ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުގެ % 10 ސަރވިސް ޗާޖުގެ ޖަވާބެއް ނުލިބޭ. ދެން،
މުޤައްރިރު އަނެއްކާ ވެސް ޑައިވަރޓުކޮށްލީ އެހެން ބޭފުޅަކަށް ސުވާލު. އޭގެ ޖަވާބު އަޅުގަނޑު ބޭނުން. އަޅުގަނޑު
އިންނާނީ ކޮށްފަ. އިންޑަސްޓްރީގައި ވޯރކްކުރާ އެހެނިހެން ކޮންޓެކްޓަރސް ފާހަގަކޮށް، ދެން ރިޑަންޑެންޓު އެ
އިޞްލާޙަށް، އެ އެއްޗަށް ގެންނައިރު، އެމް.ޕީ ޖީހާން ވިދާޅުވެފައި އެބައިން ވަރަށް ރަނގަޅު އިޞްލާޙެއް. އެކަމަކު
އަޅުގަނޑު ހަމަ ކަންބޮޑުވާ އެއްކަމެއް އެބައިން މީގެ ތެރޭގައި. މިސާލަކަށް އަޅުގަނޑު ހަމަ ވަރަށްގިނަ، ހުރިހާ
އެންމެން ކައިރީ ވެސް އަހަން، ޚާއްޞަ އެހީއަށް ބޭނުންވާ ފަރާތްތައް ވެސް އެބަތިބި ވަޒީފާގައި. ހަމަ ޕްރޮބޭޝަނުން
ނިމިގެން އައިސް ހަމަ ވަޒީފާގައި. ކުއްލިއަކަށް ކަނޑާލަނީ، މާބަނޑު އަންހެނެއް. 5 މަސް، 6 މަސް ވެފައި ހުއްޓާ
62

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ކުއްލިއަކަށް ކަނޑާލަނީ. އަނެއްހެން ސައިކޮލޮޖިކަލީ ވަރަށްބޮޑު އިފެކްޓެއް ކުރާނެ. ދެން، މާހައުލަށް ނުނިކުންނާން
ވެސް ނިންމައި، އަނެއްހެން ބުނާނަމަ ވަރަށްބޮޑު ގެއްލުންތަކެއް ވެސް ވޭ ދެން އޭނައަށް. އެހެންވީމަ، އެކަހަލަ
ހާލަތްތަކެއްގައި ގާނޫނުގައި އެއްވެސްކަހަލަ މާއްދާއެއް ނޫނިއްޔާމު އެއްވެސް ކަހަލަ ކަމެއް އިންނަން ބޭނުންވޭތޯއޭ
މިސާލަކަށް އެ ޕްރޮޓެކްޓު ކުރުމުގައި؟ އެ މިސާލަކަށް އެކަހަލަ ރިޑަންޑެންޓު ކުރެވޭއިރު އެއަށް ރަނގަޅު ގޮތެއް،
އިޞްލާޙެއް ގެންނަން، އޭގެ ތެރޭގައި ބައިންދަން ތިބޭފުޅުން އެއްވެސް ކަހަލަ ޚިޔާލެއް ގެންގުޅުއްވަންތޯއޭ؟
ޝުކުރިއްޔާ.
މޯލްޑިވްސް ޓްރޭޑް ޔޫނިއަން ކޮންގްރެސް (އެމް.ޓީ.ޔޫ.ސީ)ގެ ރައީސް މަޢުރޫފް ޒާކިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފާހަގަކުރެއްވި ޕޮއިންޓަކީ ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތްތެރިއަކަށް، ވަޒީފާ
އަދާކުރާ މީހަކަށް ރަނގަޅުގޮތެއްވާން، އިތުރު ޗުއްޓީއެއް ލިބެން، އިތުރު ރައްކާތެރި ކަމެއް ލިބެން އަޅުގަނޑުމެން
އެންމެން، އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ހަމަ ހުރިހާ ޖަމުޢިއްޔާތަކުން ވެސް އެއްބަސްވާނެހެން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ތި ފާހަގަކުރެއްވީމަ، ތި އިޞްލާޙު އިތުރަށް ރަނގަޅުކޮށްލާފައި އަޅުގަނޑުމެން ލިޔެކިޔުމުން
އިޞްލާޙެއް ގޮތުގައި ހުށަހަޅައިދޭނަން އެ ފުރުޞަތު ދެއްވީތީވެ. ދެން، އޭގެ އިތުރުން އަޅުގަނޑު ހަމަ
ފާހަގަކޮށްލާނަން ސަރވިސް ޗާޖާބެހޭގޮތުން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޣުނީ ފާހަގަކުރެއްވި ނުކުތާ މުޙައްމަދު ޝިފާޢު
ފާހަގަކުރެއްވި މައްސަލައިގައި، އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ އެއް ކަމަކަށް، ކަނޑައެޅިގެން ދޮގެއް
އެއީ. ފުލްބޯޑުގައި ސަރވިސް ޗާޖު ނުނަގަމޭ ކިޔާފައި ގެނެއްސަ، އޮކިއުޕެންސީ ބޯނަސްއޭ ދެނީ. ކަނޑައެޅިގެން
ދޮގެއް. ފުލްބޯޑުގައި ރޫމް ވިއްކަނީ ސަރވިސް ޗާޖު ނަގާފަ. އެކަމަކު އެ ބިލެއް ނަހަދާނެ ރިސޯޓަކު. މުވައްޒިފުންނެއް
ނޫން ހަދާނީކީ ބިލު. މާކުރިން ޓުއަރ އޮޕަރޭޓަރު ވިއްކާލާފައި އޮންނަނީ. އެހެންވީމާ، އެ 10% އެއޮތީ އޯލްރެޑީ
ނަގާފަ. އެހެންވީމާ، މުވައްޒަފަކަށް ނުއެއް ފެންނާނެ. ނުފެންނަން ހެދީމަ ހަމަ ކަނޑައެޅިގެން ދޮގެއް އެ ހަދަނީ.
ނަގާ. ރިސޯޓުގައި އޯލް އިންކްލޫސިވްއިން އެކްސެސްވާ އަލްކަހޯލްއަށް ޗާޖު ކުރާއިރުގައި 10% ސަރވިސް ޗާޖު
ނަގާ. ވިލާގައި 2017 ވަނަ އަހަރު ހަމަ ސަރވިސް ޗާޖު ނަގާފައި، 8 މަސް ދުވަސްކޮށްގެން މުވައްޒަފު
ޝަކުވާކުރީމަ އޯނަރސް ބޯނަސްއޭ ކިޔާފައި ދިނީ. ބިލުތައް ހުރި ސަރވިސް ޗާޖު ނަގާފައިހުރި ކަމަށް. އޯނަރސް
ބޯނަސްއޭ ކިޔައިގެން ދިނީ. 8 މަސް ވަންދެން ސަރވިސް ޗާޖު ނުދީ. އެހެންވީމާ، އެއި ހަމަ ހުސްދޮގު. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑު އެ ސުވާލުގެ ޖަވާބު...
63

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު ދިނީމަ، މި ބޭފުޅާއަށް އެބައޮތްތޯ ތިބޭފުޅާގެ ސުވާލު އެއްވެސް ބައެއް އަމާޒުވޭތޯ؟ އާދެ! އެއީ
ކޮން ސުވާލެއްގެ ކޮންބައެއް؟ އާދެ! ކުރިއަށްގެންދަވާ!
ޓޫރިޒަމް އެމްޕްލޯއީސް އެސޯސިއޭޝަން އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ނައިބު ރައީސް މުޙައްމަދު ޞާދިޤު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާންމުކޮށް ޑައިވިންގ ސެންޓަރތައް މި ހިންގަނީ ތަފާތު ކޮމްޕެނީތަކުން. އެމީހުން ވެސް ސަރވިސް ޗާޖެއް ނަގާ
އިނގޭތޯ. ދެން، ރިސޯޓުތަކުގެ ވަރަށްގިނައިން ޕްރެކްޓިސް ކުރަމުން އަންނަ ކަމެއް ކެސުއަލް ގެންގުޅުން. އަޅުގަނޑު
އެއްގޮތަކަށް ވެސް ގަބޫލެއް ނުކުރަން ކެސުއަލްއަށް އެ ޙައްޤު ގެއްލެންޖެހޭނެ ކަމަކަށް. ކެސުއަލަށް ވެސް ސަރވިސް
ޗާޖު މަސައްކަތް ކޮށްފިއްޔާ ލިބެންޖެހޭނެ ކަމަށް ގަބޫލުކުރަނީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތު އަރުވަނީ ދުވާފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް. އެއީ 3 ވަނަ ފުރުޞަތު
ދެއްތޯ؟ ދެވަނަ ފުރުޞަތު. އާ ދެ! ކުރިއަށްގެންދަވާ!
ދުވާފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާޢީލް އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑުގެ ވަރަށްބޮޑަށް އެދެން އިނގޭތޯ، އަޅުގަނޑު ވަރަށްބޮޑަށް އެބަ ބޭނުންވޭ 21 ވަނަ
މާއްދާ އޮންނަން އިނގޭ. އަޅުގަނޑަށް ފުރުޞަތު ދެއްވާ! މުޤައްރިރު، އަޅުގަނޑަށް ފުރުޞަތު އިނގޭތޯ. އޮންނަން
އިނގޭ. ދެން، ތި ބޭފުޅުން ލިޔުމުން ނަމަވެސް އޭތި ބާއްވައިގެން ތަސައްލީއެއް ގެނެވޭނެ ގޮތެއް، ތި ބޭފުޅުންނަށް
ތަސައްލީއެއް ހޯދޭނެ ގޮތެއް އޮތްތޯ، ޑްރާފްޓު ކުރެވޭނެ ގޮތެއް އޮތްތޯ އަސްލު ބަލައިދިނުމަކީ ވަރަށްބޮޑަށް އެދޭ
އެދުމެކޭ އެއީ އެއް ކަމަކަށް. ދެވަނަ ކަމަކީ، މި ސަލާމުގެ މައްސަލައިގައި ހަމަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދެފަރާތުގެ
ބަސްއިވޭއިރުގައި ހަމަ އެބައޮވޭ ޝަކުވާ. އޮންނައިރުގައި ތި ބޭފުޅުން ތި ނިންމަވަނީ ހަމަ މަސައްކަތްތެރިންގެ
ޙައްޤުގައި ތިގޮތަށް ތި ހަމަ ވަރަށްކެރިގެންތޯއޭ ތި ބުނުއްވަނީ ފިޔަވަޅު އަޅާށޭ. 30 ދުވަސް އޮތްގޮތަށް ބާއްވާފައި
ހަމަ ވަރިހަމައޭ ވަޒީފާއިން ވަކިކުރިއަސް އޭނަ އެ ފަރުވާ ކުޑަވެގެން. އެގޮތް ވެސް މާ ރަނގަޅުތޯއޭ 15 ،15
ހެދުމަށްވުރެ، ނޫނީ ސެޓްފިކެޓް ގެނައުމަށްވުރެ؟
64

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާޢީލްގެ 2 ސުވާލެއް ދެއްތޯ؟ ވަކި ފަރާތަކަށް އަމާޒުކުރެއްވިންތޯ؟ ތި ބޭފުޅުން ކޮންމެ
ބޭފުޅަކަށް ވެސް، ތި ބޭފުޅުން ވާހަކަދައްކާލައިގެން 2 ސުވާލަށް ވެސް ޖަވާބުދެއްވޭނެ. އެކަމަކު 2 ބޭފުޅަކަށް އެއް
ސުވާލަކަށް ޖަވާބު ނުދެއްވޭނެ އިނގޭތޯ. ތި ބޭފުޅުން ނިންމާ ކޮންބޭފުޅެއްކަން ދެއްވާނީ.
މޯލްޑިވްސް ޓްރޭޑް ޔޫނިއަން ކޮންގްރެސް (އެމް.ޓީ.ޔޫ.ސީ)ގެ ޖެނެރަލް ސެކްރެޓަރޫ ފާޠިމަތު ޒިމްނާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ސަލާމާމެދު އިނގޭތޯ ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑު އެއްޗެއް ދަންނަވާލާނީ. ސަލާމުގައި، މިހާރު ފަރުވާކުޑަވެގެން ސަލާމް ބުނާ
މުވައްޒަފުންގެ ސަބަބުން ޙަޤީޤަތުގައި އެތާނގައި ޕްރޮޑަކްޓިވްކޮށް ވޯރކްކުރާ ވޯރކްފޯސްއަށް ވަރަށްބޮޑު ބަރޑަންއެއް
އާދޭ. އެހެންވީމަ، އެ ވިދާޅުވާ ކޮންމެހެން ސަލާމް، އެގޮތަކަށް މަޖުބޫރުކޮށްގެން، ގާނޫނުގައި އެގޮތަށް އެ ބަދަލު
ގެނެސްގެން މި ދެންނެވި ކަމަކަށް ބަދަލެއް ނުގެނެވޭނެ. ބަދަލެއް ގެންނަންޖެހެނީ އެޕްރެއިޒްކޮށްގެން އޭނަގެ
ޕަރފޯމެންސް މެޝަރކޮށްގެން، އެ ޖޮބަށް ފިޓުނުވާ ބޭފުޅަކު އަޕްސްކިލް ކުރަން މަސައްކަތްކޮށްގެން، އަސްލު
ދައުލަތެއްގެ އެންމެބޮޑު ޒިންމާއަކަށްވާންވާނީ ވަޒީފާތަކެއް ދެމެހެއްޓުން. އެއީ ރައްޔިތުންނަކީ މަސައްކަތްތެރިން.
އެހެންވީމާ، އެ އުސޫލުގެ ދަށުން ޙަޤީޤަތުގައި މި ޕަރފޯމެންސް ތަކުރާރުކޮށް ރަނގަޅު ނުވެއްޖިއްޔާމު ވަކިކުރެވޭނެ
އުސޫލުތަކެއް އެބައޮތް. އެއީ ސަލާމާ ގުޅުންހުރި ކަމެއް ނޫން މިދެންނެވިހެން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެ ވުން:
ސާފުވެއްޖެ. ކޮބާ، ދެވަނަ ސުވާލަށް ޖަވާބުދެއްވަނީ ކޮންބޭފުޅެއް؟
މޯލްޑިވްސް ޓްރޭޑް ޔޫނިއަން ކޮންގްރެސް (އެމް.ޓީ.ޔޫ.ސީ)ގެ ރައީސް މަޢުރޫފް ޒާކިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު ހަމަ ސާފުކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ، މައިގަނޑު 4 ކަންބޮޑުން ވެސް އަޅުގަނޑު މި ކަންބޮޑުވުން
ރެއިޒް މި ކުރަނީ ހަމަ ޙަޤީޤަތުގައި ވެސް މަސައްކަތް ކުރާ މީހުންނަށް އޭގެއިން ގެއްލުންތަކެއް، ނޭދެވޭ
ކަންތައްތަކެއް ހުރީތީވެ. ބައިވަރު އިޞްލާޙު އެބަހުރި ވަޒީފާއާބެހޭ ގާނޫނަށް ހުށަހަޅާފައި ފަހުން ހުށަހެޅިއިރުގައި
ވެސް. އެހެންނަމަވެސް ، މިދެންނެވި 4 އިޞްލާޙުގެ ސަބަބުން އޭގެ ހަމަ ގެއްލުން މަސައްކަތްތެރިންނަށް ކުރާނެ.
ގަބޫލުކުރަންޖެހޭ ގާނޫނުގައި ހުއްޓަސް ވަޒީފާ ދޭ ފަރާތްތަކުން ޢަމަލެއްނުކުރޭ. އެހެންވީމާ، މި ހާލަތުގައި ވީހާވެސް
65

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ރަނގަޅަށް މަސައްކަތްތެރިންނަށް، ހެޔޮނުވާނެ މަސައްކަތްތެރިންނަށް ރަނގަޅު ގޮތްތަކެއް ގާނޫނުގައި ޖަހައިދިނުން
އެއީ މާބޮޑަށް ވެސް ރަނގަޅު ކަމެއް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ސާފުވެއްޖެ މަޢުރޫފް. މިހާރު އެހެންވީމަ، އަޅުގަނޑު ދެން ކޮމިޓީ ނިންމުމާ ދިމާލަށް މިދަނީ. އާނ އޯކޭ ނާޒިލްގެ
އަދި 3 ވަނަ ފުރުޞަތު ދެއްތޯ؟ ނޯޓުކޮށްފައި އެބައޮތޭ. ނޯޓުކޮށްފިއްޔާ އަޅުގަނޑު ދޭނަން 6 ފުރުޞަތު ވެސް.
މަޑުކުރައްވާ ވާހަކަދައްކާނީ އަޅުގަނޑު ހުއްދަދިނީމަ. ނޯޓުކޮށްފައި އޮވެއްޖިއްޔާ އަޅުގަނޑު ދޭނަން 6 ފުރުޞަތު
ވެސް. މިހާރު މުޣުނީ ފުރުޞަތު ދޫކޮށްލެއްވީ ދެވަނަ ފުރުޞަތު އިނގޭތޯ. ދެން، ނާޒިލް ބޭނުމެއް ނޫން ކުރުކުރާކަށް.
މުޣުނީ ކުރުކުރަން ބޭނުންވަނީ. އެހެންވީމާ، މުޣުނީ އިންނަވާ ސުވާލު ނުކުރައްވާ ދެން. އާދެ! ނާޒިލް
ކުރިއަށްގެންދަވާ.
ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ވަރަށްކުރުކޮށް ސުވާލު އަޅުގަނޑު، މި 55 އަހަރާއި 65 އަހަރާ ދޭތެރޭގައި ސިވިލް ސަރވިސް ގާނޫނުން
މިހާރު މި ވަޒީފާއިން ރިޓަޔަރކުރުމުގެ، ތި ބޭފުޅުންގެ ނަޒަރުގައި، ޚާއްޞަކޮށް މަސައްކަތްތެރިންގެ ޙައްޤުގައި ވަރަށް
ވަކާލާތު ކުރައްވާއިރު، ތި ބޭފުޅުންގެ ނަޒަރުގައި މި 55 އަހަރާއި 65 އަހަރާ ދޭތެރޭގައި މި އޮންނަ ގެޕް ފިލްކުރަން
ކޮންކަމެއްތޯ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ގާނޫނުން ކުރެވޭނީ؟ ޝުކުރިއްޔާ.
މޯލްޑިވްސް ޓްރޭޑް ޔޫނިއަން ކޮންގްރެސް (އެމް.ޓީ.ޔޫ.ސީ)ގެ ރައީސް މަޢުރޫފް ޒާކިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ވަޒީފާއާބެހޭ ގާނޫނަށް އިޞްލާޙެއްގެ ގޮތުގައި ހުށަހަޅަންވީ ޕްރައިވެޓު ސެކްޓަރގެ އެ ކަވަރުނުވާ ފަރާތްތަކަށް އެ
ޕެންޝަން ކަވަރުވާ ގޮތަށް. އެ އިޞްލާޙު ވަޒީފާއާބެހޭ ގާނޫނަށް ހުށަހެޅުނީމަ އެކަން ކަވަރުވެގެން ދިޔައީ.
ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޕެންޝަނަށްތޯ އޭތި ގެންނާނީ؟ ނޫނިއްޔާ 55 އަހަރު އެ އޮތްތަން 65 އަހަރު؛ މިހާރު ރިސޯޓުތަކުގެ ވަރަށްގިނައިން
މިފަހަކަށް އައިސް އެބަދިމާވޭ، 55 އަހަރުވީމަ އެމީހާ ކައިރީ އެބަބުނޭ ދާށޭ. ކިޔާފައި ވަޒީފާ؛ ދެން އަނެއްކާ 55
އަހަރުވެފައި ހުންނަ މީހަކަށް ވަޒީފާއެއް ނުލިބޭ. އެޕްލައިކޮށްގެން ނުއެއް ލިބޭ. އެހެންވީމާ، އެއަށް ގާނޫނުގެ ތެރެއިން
66

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ގެނެވޭނެ އެންމެ ފުރިހަމަ ޙައްލަކީ ތިވިދާޅުވަނީއެއް ނޫން އެހެން ގޮތެއް އެބައޮތްތޯ؟ އެހެން ބޭފުޅެއްގެ ވެސް
ވިސްނުމެއް އޮތިއްޔާ ރަނގަޅު.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ނާޒިލް އެ ވިދާޅުވަނީ 10 އަހަރުގެ ގެޕެއް އެބައާދެއޭ ވަޒީފާ ހޯދަން އުނދަގޫ، ޕެންޝަނެއް ނުލިބޭ އެލިޖިބަލް ނުވާ.
އެ މުއްދަތު ކަވަރު ކުރަން ކިހިނެއްހޭ ހަދާނީ؟
މޯލްޑިވްސް ޓްރޭޑް ޔޫނިއަން ކޮންގްރެސް (އެމް.ޓީ.ޔޫ.ސީ)ގެ ރައީސް މަޢުރޫފް ޒާކިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިހާރު ގާނޫނު، ވަޒީފާއާބެހޭ ގާނޫނުގެ ދަށަކުން މުވައްޒަފަކަށް 55 އަހަރުވިއޭ ކިޔާފައެއް ވަޒީފާއަކުން ވަތްކެއް
ނުކުރެވޭ. އެއީ ގާނޫނާ ޚިލާފު ކަމެއް. 55 އަހަރުވެގެން ވަތްކެއް ނުކުރެވޭނެ. އެ ޕްރައިވެޓު ސެކްޓަރގައި.
އެހެންނަމަވެސް، ޕަބްލިކް ސެކްޓަރގައި ތަފާތުގޮތެއް އެބައޮވޭ އެއަށް ރައްކާތެރިކަމެއް ދީފަ. ވޮލަންޓަރީ
ރިޓަޔަރމެންޓެއް ދީފައި، ޕެކޭޖެއް ދީފައި އެކަން ކުރެވޭނެ ގޮތެއް ސިވިލް ސަރވިސްގައި. އެހެންވީމާ، އެ ހާލަތު
ޕްރައިވެޓު ސެކްޓަރއަށް ގެނައިމަ އެކަން ކަވަރވީއެއް ނޫންތޯ ؟ އެއީ އަޅުގަނޑު މިދަންނަވާ ވާހަކައަކީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ސާފުވެއްޖެ. އަޅުގަނޑު 3 ވަނަ ފުރުޞަތެއް ދުވާފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާޢީލްއަށް އެބަ އަރުވަން.
ކޮންމެވެސް ސުވާލަކަށް ޖަވާނު ނުލިބިގެން އުޅުއްވިންތޯ؟
ދުވާފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާޢީލް އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލީ މިއަދުގެ މައުޟޫއާ ނޫނީ މި ކުރާ މަސައްކަތާ ގުޅުމެއް ނެތް ސުވާލެކޭ. އެއީ މި ހުށަހެޅިފައި
އޮތް، މި ހުށަހެޅިފައި އޮތް އިޞްލާޙުތަކާ އެއްވެސް ގުޅުމެއް ނެތީމަ އެކަން ފާހަގަކޮށްލީ އޭރު.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެއީ 65 އަހަރާ ގުޅޭގޮތުންތޯ؟ އެހެންތޯ؟ އާދެ! އިސްމާޢީލް އެކަމަކު ހަމަ އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރެއިން ބައެއް
ބޭފުޅުންނަށް، އަޅުގަނޑަށް ވެސް ގަބޫލުކުރެވެނީ ހަމަ 65 އަހަރު މައްސަލަ ޙައްލުކުރަން މިހާރު މި އޮތް
67

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
އިޞްލާޙުތަކުގެ މަސައްކަތް ކުރާއިރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް އޭގެ ގޮތެއް ނިންމިދާނެ ކަމަށް އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އެއީ ނުގުޅޭ ސުވާލެއް ނޫން. އެހެންވެގެން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު ދިނީ އިނގޭތޯ.
ދެން، މިކަހަލަ ކަންކަމުގައި ދުވާފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރާއި، ކެނދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރާ
ދެ ބޭފުޅުން ދޭތެރޭގައި ޚިޔާލު ތަފާތުވުމެއް އޮވެދާނެ. އެހެންނަމަވެސް، މުޤައްރިރު ނިންމަވާ ގޮތަކަށް ކޮމިޓީ
ކުރިއަށްދާނީ. އަޅުގަނޑު ދެތިން އެއްޗެއް އަސްލު ޙަޤީޤަތުގައި ތި ބޭފުޅުންގެ ސަމާލުކަމަށް ދަންނަވާލަން ވަރަށް
ބޭނުން އިނގޭތޯ. ވަރަށްގިނަ ބޭފުޅުންނަށް ހީވެގެން އުޅެނީ އަޅުގަނޑުމެން އުޅެނީ ގާނޫނު އިޞްލާޙުކުރުމުގެ
މަސައްކަތުގައި ވަޒީފާ އަދާކުރާ މުވައްޒިފުންގެ ޙައްޤުތަކެއް ނިގުޅައިގަންނާށޭ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެން އެކަން
އެގޮތަށް ކުރާކަށް ނޫޅެން. އެހެންނަމަވެސް، އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރު ފައްޓަވަމުން ވިދާޅުވިހެން
އަޅުގަނޑުމެން މި ތިބީއެއް ތި ބޭފުޅުން ތި ތިއްބެވި ތާކިހާ އަޅައިގެން ނޫން އިނގޭތޯ. މިސާލަކަށް މިތަނުގައި
ޓީޗަރސް އެސޯސިއޭޝަންއިން ވަރަށްބޮޑަށް ދައްކަވައިފި ޓީޗަރުންގެ އުނދަގޫތަކާއި، އެ ބޭފުޅުން ވަޒީފާ
އަދާކުރަންޖެހޭ ގޮތުގެ ވާހަކަ. ހަމަ އިނގޭތޯ ތި ބޭފުޅުން ތި ވާހަކަ ދައްކަވާ ވަރަށްވުރެ މާބޮޑަށް އަޅުގަނޑުމެން
އިންތިޚާބަކަށް ނުކުތީމާ ކެނދިކުޅުދޫ މީހާ ޓީޗަރުންގެ ޝަކުވާ ކުރޭ. މިހާރު މަޤާމުގައި ތިބެގެން އެމީހުން ކިޔަވަން
ކޮންމެ މަހަކު 1 ފަހަރު މާލެ އައިސް ރަށަށް ނުދެވިގެން 7 ދުވަސް ވަންދެން ތާށިވެ، އޭނަގެ ދަރިފުޅުގެ ކިޔެވުން
ގެއްލި، އޭނަ ދަރިފުޅުގެ ކިޔެވުން ހަލާކުވީމަ މައިންބަފައިން ކުރާ ޝަކުވާއެއް ކުޑައެއް ނޫން އިނގޭތޯ. އެ އަޅުގަނޑު
ގަބޫލުކުރަން ތި ބޭފުޅުންނަކީ ޓީޗަރުންގެ ޙައްޤުތަކަށް މަސައްކަތް ކުރާ ބައެއްއްވީމަ ތި ބޭފުޅުން މަސައްކަތްކުރާނީ އެ
ސައިޑަށް. އެއީ ދުނިޔޭގެ ހުރިހާ ޤައުމެއްގައި ވެސް ތިކަން ހިނގާގޮތް. އެކަމަކު އަޅުގަނޑުމެން މިއިނީ ދެ ސައިޑު
ދޭތެރޭ މެދުގައި އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންނަކަށެއް ތި ފަރާތުގެ ވާހަކަ އަޑުއަހާފައި، އެ ފަރާތުގެ ވާހަކަ
ދޫކޮށެއް ނުލެވޭނެ. ދެން، ތިބޭފުޅުން ތި ވިދާޅުވަނީ ސިކްލީވް ކަންތަކުގައި އެއީ ވަރަށް މަދު ބަޔަކު ބޭނުންކުރާ
އެއްޗެކޭ. ނޫނީ ސިވިލް ސަރވިސްގެ ބަޔަކު އެބިއުސްކުރާތީ ސިވިލް ސަރވިސްއަށް ވަކި ބަޔަކަށް އަދަބު ދިނުމުގެ
ގޮތުން ތިމަންނަމެން އެންމެނަށް އަދަބުދެނީއޭ. ތި ބޭފުޅުންނަށް ހަމަ ރަނގަޅަށް އެނގިލައްވާނެ ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ގާނޫނެއް ނެހެދޭނެ. މިއީ ވަޒީފާ އަދާކުރާ މީހާގެ އަސާސީ ޙައްޤުތައް އަސާސީ އުސޫލުތައް ބަޔާންކުރާ ގާނޫނުގެ
ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން މި ދައްކަނީ. ސިވިލް ސަރވިސް ގާނޫނުގެ ވާހަކައެއް ނޫން އަޅުގަނޑުމެން މިތާ މި
ދައްކަނީއެއް އިނގޭތޯ. ސިވިލް ސަރވިސް ގާނޫނު ހަދާ ވަގުތެއްގައިނަމަ، އިޞްލާޙުކުރާ ވަގުތެއްގައިނަމަ
އަޅުގަނޑުމެން ސީދާ އެ މީހުންނަށް ޚާއްޞަ ގޮތެއް ހެދިދާނެ. މި ގާނޫނަކުން ވަކި ސެކްޓަރއަކަށް ޚާއްޞަގޮތެއް
އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނުހެދޭނެ. އެކަމަކު އަޅުގަނޑުމެން އިންތިޚާބަށް ނިކުތީމާ ކެނދިކުޅުދޫ ކައުންސިލް އިދާރާގެ ތިބޭ
68

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
މުވައްޒިފުން، އައި.ޑީ ކާޑު ހަދަން ހުންނަ މީހާ ސިކްލީވް ނަގައިގެން ގޮސް ކޯރު އެހެރީގައި ދޫނި ހިފަން އޮތީމަ
ރައްޔިތު މީހާ ހަމަ އަޅުގަނޑުމެންނާ ދިމާއަށް އާދޭ ހެސްކިޔާފައި ރުޅި އައިސްގެން. ކަންނެލި ދޯންޏަށް ހެލްތު
ސެޓްފިކެޓް ނެހެދިގެން އެބަ އޮންނަންޖެހޭ؛ މިއީ ހިނގާފައިހުރި ކަންކަން. އަޅުގަނޑު ހަދައިގެން ދައްކާ ވާހަކައެއް
ނޫން މިއީއެއް. ހެލްތު ސެޓްފިކެޓު ހަދަން ޓްރެއިންކޮށްފައި ހުންނަ މީހާ ސިކްލީވް ނަގައިގެން އޭނަ އޮފީހަށް
ނުނިކުމެގެން، ކަންނެލި ދޯނި އެބައޮވޭ 1 ހަފުތާވަންދެން ނުފުރިފަ. ކަންނެއްޔާއި އައިސްއާ އެއްކޮށް އިނގޭތޯ. އެއަށް
އަޅުގަނޑުމެން ދޭނީ ކޮންޖަވާބެއް؟ އަޅުގަނޑު 15 ޕާސްޕޯޓު ހަދައިފިން މިދިޔަ ވިއްސަކަށް އަހަރު ތެރޭގައި. ދުވަހަކު
ވެސް އިމިގްރޭޝަން ކައުންޓަރެއްގައި، މިއީ އިމިގްރޭޝަނަށް އެކަނި ރައްދުކޮށް ދަންނަވާ ވާހަކައެއް ނޫން. ތި
ބޭފުޅުން މިހާރު މާދަމާ ގޮސް ބައްލަވާ! އެތާ އިންނާނެ 9 ކައުންޓަރު. ކިތައް ކައުންޓަރުގައިތޯ މުވައްޒަފުން ތިބެނީ.
ދުވަހަކުވެސް 4 ކައުންޓަށްވުރެ ގިނައިން އެތާ މީހުން ތިއްބައެއް ނުދެކެން. އެކަމު އިމިގްރޭޝަން ދޮރުމަތި
ފުރެންދެން ކިއު ހެދިފައި ނެތް އިރެއްގައި އަޅުގަނޑު ދުވަހަކު ވެސް އެތަނަކަށް ނުދަން. އައި.ޑީ ކާޑު ޔުނިޓު،
އަޅުގަނޑު ދުވަހަކު ވެސް، ދުވާލު ހަތަރުދަމު ކިއުގައި ނުޖެހި ދުވަހަކު ނުދަން. ދެން، ތި ބޭފުޅުން ވިދާޅުވެބައްލަވާ
އަޅުގަނޑު ދާއިރާގައި 500 ރުފިޔާއަށް ދުވަހު މުސާރައަށް މަސައްކަތް ކުރާ މީހާ، އޭނަ ރަށުން ފޮނުވާފައި އިން
ދަރިފުޅުގެ އައި.ޑީ ކާޑު ނަގަން ގޮސް އެއް ދުވަހު ހަތަރުދަމު އެތާ ހުންނަންވީމަ އޭނައަށް ލިބޭ ގެއްލުމަށް ކާކު
ޖަވާބުދާރީވާނީ؟ ދެން، ތި ބޭފުޅުން ތި ބުނަނީ ގާނޫނު ތަންފީޛުކުރުމުގެ މައްސަލައެކޭ. އަޅުގަނޑު ތި ބޭފުޅުންނާ
އެއްގޮތަކަށް ވެސް ދެބަހެއްނުވަން. އެކަމު ތަންފީޛުކުރަން ތިބި މީހުންނަށް ތަންފީޛު ނުކުރެވި، ރައްޔިތުންގެ ޙައްޤު
ގެއްލޭ ހިސާބަށް ދިޔައިމަ ގާނޫނު ހަދާ މަޖިލީހަށް މަޖުބޫރުވާނެ އެއަށް ގޮތެއް ހަދަން. ނުވާނެތަ؟ ވާނެއެއްނު؟
ކޮންމެވެސް ގޮތެއް ހޯދަން އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ޖެހެއެއްނު އެއަށް؟ ތިޔަ ވިދާޅުވާ ސިވިލް ސަވިސް ކޮމިޝަނަކަށް
ފަސް މެންބަރުން ލައިގެން އަޅުގަނޑުމެން މި އުޅެނީ ބޮޑު މުސާރަދީގެން، ބޮޑެތިސިންގާ ބާރުތަކެއްދީގެން. އެ
ބޭފުޅުންނަކަށް ތިކަމެއް ޙައްލެއް ނުކުރެވުނު. ތިޔަ ވިދާޅުވާ ފިޔަވަޅެއް ދުވަހަކު ވެސް ނުއެއް އެޅުނު އިނގޭތޯ.
ރައްޔިތުންގެ ޝަކުވާއަށް ނިމުމެއް ގަންނަން އެބަޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެންނަކީ އެ ބޭފުޅާ ވިދާޅުވާހެން ރައްޔިތުންގެ ތާކިހާ
އަޅައިގެން ތިބި މީހުން. އަޅުގަނޑު ކިހިނެއް ބުނާނީ ތިޔައީ ސިވިލް ސަރވިސްއާ ހުރެ ވެގެން އުޅޭ ކަމެކޭ.
އަޅުގަނޑަކަށް ނުބުނެވޭނެ ތޮޅެންދޫ ކުޑަފަރި އައިސަ ކައިރިއަކުއެއް ތި ބޭފުޅާގެ މާމަދަރިންގެ ކިޔެވުން ގެއްލިގެން އެ
އެޅެނީ ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ މެންބަރުންނާ ހުރެއެކޭ. އަޅުގަނޑަށް ދެންނެވޭނެ؟ ނުދެންނެވޭނެ. ދެން، ތި
ބޭފުޅުން ތި ވިދާޅުވަނީ މުވައްޒަފުންގެ ވެލްބީންއޭ. ކޮންމެ ކަމެއްގައި ވެސް ލޮޖިކެއް އިންނަންވާނެ އިނގޭތޯ
އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި. ޙަސަން ހަމީދު ކުރައްވާފައި އޮތް ދިރާސާއެއް ތި ބޭފުޅުން ވަރަށް ބައްލަވާލުން
69

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
މުހިންމު. ދިވެހިރާއްޖެއަކީ، ދުނިޔޭގައި ތަރައްޤީވެފައި ހުރި އެންމެ ރަނގަޅު 40 ޤައުމު ބައިވެރިކޮށްގެން ކޮށްފައި
އޮތް ދިރާސާގައި އެންމެ މަދު، އެންމެ މަދު ގަޑިއިރު އަހަރަކު ވަޒީފާ އަދާކުރާ ޤައުމު މިއީ. އަދިވެސް ތި ބޭފުޅުން
ތި ދައްކަނީ އިތުރު ޗުއްޓީތަކެއްގެ ވާހަކަ. ޤައުމުގެ އުފެއްދުންތެރިކަމަށް ވާނީ ކޮންގޮތެއްތޯ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން
ހަމަގައިމު ބަލާލަންޖެހޭނެ ނޫންތޯއޭ އެހެންވީމަ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސިވިލް ސަރވިސް މުވައްޒަފަކު ވަޒީފާ އަދާކުރަނީ
އަހަރަކު 1086 ގަޑިއިރު. އިނގިރޭސިވިލާތުގައި އެ އަދަދު އުޅެނީ 2000 ގަޑިއިރުގައި އިނގޭތޯ. ޕްރައިވެޓު
ސެކްޓަރގައި މަސައްކަތް ކުރަނީ، ދޭނަން ފުރުޞަތު އެއްޗެއް ބުނެލަން ނިންމާލަމުން. ޕްރައިވެޓު ސެކްޓަރ
ދިވެހިރާއްޖޭގައި މަސައްކަތް ކުރަނީ 1360 ގަޑިއިރު. އެއީ ގާތްގަނޑަކަށް 300 ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ގަޑިއިރު ތަފާތު
ސިވިލް ސަރވިސްއާ. އެކަމަކު ވެސް އިނގޭތޯ ދުނިޔޭގެ އެހެން ޤައުމުތަކަށް ބަލާއިރު ދިވެހިރާއްޖެ އޮތީ އެންމެ
ފުލުގައި. އެހެންވީމާ، ދަންނަވަން މި އުޅޭ ވާހަކައަކީ އަޅުގަނޑުމެން ގާނޫނެއް ހަދާފައި ދޫކޮށްލާއިރުގައި
އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ވިސްނަންޖެހޭ ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިޤުތިޞާދަށް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ އުފެއްދުންތެރިކަމަށް، ވަޒީފާ އަދާކުރާ
މީހާއަށް، އޭނަގެ ވެލްބީންއަށް އިނގޭތޯ. ދެން، އަދި ހަމަ ވަޒީފާދޭ މީހާއަށް ވެސް. އެ މީހާގެ ވަޒީފާގެ، މި ބުނީ
ވަޒީފާ ދޭ މީހާގެ ޙައްޤުތަކެއް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ޙިމާޔަތްކޮށްދޭން އެބަ ޖެހޭ. އެހެންވީމާ، މި ހުރިހާ ކަމެއް،
އަޅުގަނޑުމެން މި ތިބީ ވަރަށް ހެޔޮހިތުން މިކަން ކުރަން. ތި ބޭފުޅުން ތި ދެއްކި ހުރިހާ ވާހަކައެއް އަޑުއަހައިފިން.
ތި ބޭފުޅުން ލިޔުމުން ގެނެއްސަ ހުރި ލިޔުންތައް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ބަލާނަން. އަޅުގަނޑުމެން މި ގާނޫނުގެ އެންމެ
އަކުރެއް، މާއްދާއެއް، ފިއްޔެއް ވެސް ބަދަލެއް ނުގެންނާނަން. އަޅުގަނޑުމެން އަމިއްލައަށް ވަކި ބަޔަކަށް ވަކި ގޮތެއް
ހަދާކަށް، ދެފަރާތުގެ ވާހަކަތައް ދައްކާފައި، އަޑުއަހާފައި، އަޅުގަނޑުމެން ބަލާނީ ދެފަރާތް ދޭތެރޭ މެދުގެ ޙައްލަކަށް
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އާދެވެން ހުރީ ކޮން ޙައްލުތަކެއްތޯ. އެއީ ވަޒީފާ ދޭ މީހާގެ ވެސް ޙައްޤުތައް ޙިމާޔަތްވާން.
އޭނައަށް ވެސް ވިޔަފާރި ކުރެވޭނެ ގޮތެއް، އޭނައަށް ވަޒީފާ އުފެއްދޭނެ ގޮތެއް އަދި އުފައްދާފައި ހުރި ވަޒީފާތައް
ދެމެހެއްޓޭނެ ގޮތެއް އަދި އެ ވަޒީފާތަކުގައި އުޅޭ މުވައްޒަފުން ޞިއްޙަތު ސަލާމަތުން ތިބެ، ރައްކާތެރި މާޙައުލެއްގައި
އޭނަ ކުރާ މަސައްކަތާ އެކަށީގެންވާ އުޖޫރައެއް ލިބޭ ގޮތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން އެކަން ކުރެވޭތޯ މަސައްކަތް ކުރާނެކަމުގެ
ޔަޤީންކަން އަޅުގަނޑު ތި ބޭފުޅުންނަށް ދެން. އެކަމަކު އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް އެއްފަރާތަކަށް ބުރަވެގެނެއް އެކަން މި
މަޤާމުގައި ތިބެގެން އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނުކުރެވޭނެ. އެކަމު އަޅުގަނޑުމެން އަޑުއަހާނަން ތި ހުރިހާ ބޭފުޅުން ދައްކާ
ވާހަކަ ވެސް. އަޅުގަނޑުމެން އަދި ހަމަ މި އިދާރީ ބޭފުޅުން ލައްވާ ވެސް ދުނިޔޭގެ އެހެން ޤައުމުތަކުގައި މި
ކަންކަން ހިނގާ ގޮތް ވެސް ބަލާނަން. ދިރާސާ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ކުރާނަން އިނގޭތޯ. ކޮށްފައި އަޅުގަނޑުމެން
އެކަން ކުރާނީ އިނގޭތޯ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑުމެން އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ މި މަސައްކަތް ކުރިއަށް
70

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި އިޖުތިމާޢީ ޖޮއިންޓު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 ޖުލައި 2020
ދާއިރުގައި، މި މަސައްކަތް ކުރިއަށްދާއިރު، ނޫން ދެން މިއަދަށް ނިންމާލަމާ ހިންގަވާ. އެ ބޭފުޅުންނަށް އަޅުގަނޑުމެން
އިތުރު ފުރުޞަތެއް ދޭނީ އިނގޭތޯ. މި މަސައްކަތް ކުރިއަށްދާއިރު އަދިވެސް ތި ބޭފުޅުންގެ އެހީތެރިކަމެއް
އަޅުގަނޑުމެން މިކަމުގައި ބޭނުން ވެއްޖިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެން އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ ތި ބޭފުޅުންގެ އެހީތެރިކަމަށް
އެދޭނަން. ވަރަށްގިނަ ވަގުތު މި ދެވުނީ މިއަދު. އަޅުގަނޑަށް ހީވާ ގޮތުން ގާތްގަނޑަކަށް 3 ގަޑިއިރަށްވުރެ އިތުރަށް
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކޮމިޓީ ކުރިއަށް ގެންދެވިއްޖެ ދެއްތޯ؟ ގާތްގަނޑަކަށް 3 ގަޑިއިރު. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މިއަދު
ކޮމިޓީ މިހިސާބުން ނިންމާލާނަން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ތި ހުރިހާ ބޭފުޅުންނަށް.
____
71